

TAMPEREEN YLIOPISTO

HEINI SÄRKKÄ

”NYT TEHDÄÄN TUNISIAT ÄÄNESTÄMÄLLÄ PERSUJA”

*Sisällönanalyysi perussuomalaisia koskevista mielipiteistä Kymen
Sanomissa*

Tiedotusopin pro gradu –tutkielma
Toukokuu 2013

TAMPEREEN YLIOPISTO

Viestinnän, median ja teatterin yksikkö

SÄRKKÄ, HEINI: ”Nyt tehdään tunisiat äänestämällä persuja”

– Sisällönanalyysi perussuomalaisia koskevista mielipiteistä Kymen Sanomissa

Pro gradu –tutkielma, 96 s.

Tiedotusoppi

Toukokuu 2013

TIIVISTELMÄ

Tartuin tässä pro gradu –tutkielmassa varsin ajankohtaiseen, mutta tiedotusopin alalla vielä aika tuntemattomaan aiheeseen, populismin ja median suhteeseen Suomessa, maakuntalehden mielipiteellisissä kirjoituksissa.

Tutkielmassa selvitin, miten perussuomalaisista kirjoitettiin Kymen Sanomien mielipiteellisissä teksteissä eduskuntavaalien 2011 ja kunnallisvaalien 2012 aikaan. Tutkimuksen aineistona olivat Kymen Sanomien toimituksen ja yleisön perussuomalaisia koskevat mielipidekirjoitukset. Vertailin, kuinka toimituksen ja yleisön kirjoitusten puhetapa erosi. Lisäksi vertasin ajallisesti, kuinka kirjoittelu muuttui yksistä vaaleista toisiin.

Analyysimenetelmänä käytin laadullista sisällönanalyysiä. Pelkistin ja ryhmittelin aineistoni sisältöä kuvaaviin ja kokoaviin luokkiin. Analyysissä vertasin luokista tekemiäni havaintoja aiempaan tutkimukseen.

Tutkimuksen perusteella Kymen Sanomien toimituksen suhde populismiin on paljon etäisempi kuin lukijoiden suhde siihen. Toimitus käsitteli perussuomalaisia kriittisesti ja otti kantaa pääasiassa vain puolueen valtakunnallisiin poliitikkoihin. Yleisön suhde perussuomalaisiin oli sen sijaan toimitusta läheisempi ja tunteellisempi. Kunnallisvaaleihin tultaessa yleisö suhtautui yhä vahvan kaksijakoisesti puolueen poliitikkoihin, joko heitä ylistäen tai jyrkästi paheksuen. Toimitus sen sijaan alkoi pohtia aiempaa syvällisemmin, mistä perussuomalaisten suosio johtuu, kuinka pitkään kannatuksen nousu voi jatkua, ja miten puolue voi vaikuttaa Suomen poliittiseen kulttuuriin ja asemaan Euroopassa.

Tutkimus osoittaa, että kansainvälinen tutkimus median ja populismin suhteesta pätee myös Suomessa, Kymen Sanomien ja perussuomalaisten kohdalla. Tutkimusta voisi jatkaa esimerkiksi selvittämällä populismin ja median suhdetta muissa suomalaisissa medioissa. Lisätutkimusta yleisönosastoista ja tekstiviestipalstoista olisi myös syytä tehdä.

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO	1
1.1 TUTKIMUSTEHTÄVÄ	3
1.2 TUTKIMUKSEN RAKENNE	4
2 MEDIA JA POPULISMI	5
2.1 POPULISMIN MONET MUODOT	5
2.2 PERUSTIETOA PERUSSUOMALAISISTA	7
2.2.1 Perussuomalaiset Kymen vaalipiirissä	8
2.2.2 Perussuomalaiset populismin kentällä	9
2.2.3 Tutkimus perussuomalaisista mediassa	11
2.3 POPULISMI ERILAISSA MEDIOISSA	13
2.3.1 Populismi eliitti- ja populäärimediassa	14
2.3.2 Tabloideista ja tabloidisoitumisesta	15
2.4 MEDIAN JA POPULISMIN MYRSKYISÄ LIITTO	16
2.4.1 Median muuttuva suhde populistisiin	17
2.4.2 Suomalaisen median suhteesta populismiin	18
3 VAALIJULKISUUDEN MUUTTUVAT PIIRTEET	21
3.1 POLITIIKAN JULKISUUDEN MUUTOS	21
3.2 VAALIKAMPANJA MEDIASSA: MIELIPIDEKYSELYIDEN POPULISTISUUS	22
3.3 PERUSSUOMALAISET JA EDUSKUNTAVAALIJULKISUUS	24
3.3.1 Perussuomalaiset hallitsivat media-agendaa	25
3.3.2 Perussuomalaiset pääkirjoituksissa ja kolumneissa	26
3.3.3 Perussuomalaisten vaalikampanjointi sosiaalisessa mediassa	28
4 MIELIPIDEKIRJOITUKSET TUTKIMUKSEN KESKIÖSSÄ	31
4.1 KANSALAISTEN ÄÄNI KUULUU YLEISÖNOSASTOILLA	32
4.1.1 Yleisönosastojen arvostuksesta	33
4.1.2 Sanomalehtien tekstiviestipalstoista	35
4.1.3 Aiempi tutkimus tekstiviestipalstoista	36
4.2 PÄÄKIRJOITUS PYRKII VAIKUTTAMAAN	38
4.2.1 Kolumni, kommentti ja uutisanalyysi juttutyyppeinä	39
5 TUTKIMUSAINEISTO	42
5.1 KYMEN SANOMIEN LYHYT HISTORIA	42
5.1.1 Mielipidekirjoitukset perussuomalaisista Kymen Sanomissa	43
6 TUTKIMUSMENETELMÄNÄ LAADULLINEN SISÄLLÖNANALYYSI	46
6.1 TEORIAOHJAAVA SISÄLLÖNANALYYSI TEORIASSA	46
6.1.1 Teoriaohjaava sisällönanalyysi käytännössä	47
6.2 AINEISTON KVANTIFIOINTI	50
7 TULOKSET	51
7.1 MÄÄRÄLLISET TULOKSET	51
7.2 EDUSKUNTAVAALIEN TOIMITUKSEN MIELIPITEISTÄ	52
7.2.1 Perussuomalaista peliä	52
7.2.2 Paluu Impivaaraan	53
7.2.3 Vastuuttomat häiriköt	56
7.2.4 Rakennemuutoksen uhrin ja protestoijat	58
7.2.5 Älkää kiusatko persuja	58
7.2.6 Demokratian piristäjät	59
7.3 KEVÄÄN 2011 YLEISÖN MIELIPITEISTÄ	60
7.3.1 Suoraa ja rehellistä politiikkaa	60
7.3.2 Laiskat ja linjattomat populistit	62
7.3.3 Osa maailmanlaajuista protestiliikettä	63
7.3.4 Mustamaalauksen ja mollauksen uhrin	65

7.2.5 Poliittista peliä ja mediaharhaa.....	66
7.3.6 Eettisesti epäilyttävä puolue.....	67
7.4 YHTEENVETO JA VERTAILUA EDUSKUNTAVAALIKEVÄÄSTÄ	68
7.5 KUNNALLISVAALIEN TOIMITUKSEN TEKSTIT.....	70
7.5.1 Populistisen linjan jäärpäiset jatkajat.....	70
7.5.2 Protesti ja muuttunut media kannatuksen selittäjinä	70
7.4.3 Perussuomalaiset tuntemattomana uhkana.....	71
7.6 KUNNALLISVAALIEN YLEISÖN TEKSTIT.....	72
7.6.1 Käpykaartin huutelijat.....	72
7.6.2 Perussuomalaisten linja on reilu ja rehti.....	74
7.6.3 Uusi piirre suomalaisessa politiikassa.....	75
7.6.4 Tuomittavia puheita, kyseenalaisia arvoja.....	76
7.6.5 Parjatut syntipukit.....	77
7.6.6 Puolueen sisäistä kritiikkiä	77
7.7 YHTEENVETO JA VERTAILUA KUNNALLISVAALISYKSYSTÄ	78
7.8 VAALEISTA TOISIIN	79
8 LOPUKSI	81
8.1 TUTKIMUKSEN JOHTOPÄÄTÖKSET.....	81
8.2 JULKINEN KESKUSTELU PERUSSUOMALAISISTA KYMEN SANOMISSA.....	83
8.3 KRITIIKKIÄ JA JATKOTUTKIMUSIDEOITA	83
KIRJALLISUUS.....	85

1 Johdanto

Olin kevään 2011 eduskuntavaalien aikaan töissä Kymen Sanomissa Kotkassa.

Viikonloppuvuorossa seurasimme yhden Kotkan pitkäaikaisimman kansanedustajan, vasemmistoliiton Pentti Tiusasen, vaalipäivää aamupalapöydästä äänestyskopille ja illan vaalivalvojaisiin. Seuraavan aamun lehdessä oli kuva eduskunnasta tippuneesta pettyneestä Tiusasesta ja perussuomalaisten vaalivalvojaisissa tuulettavasta uudesta kansanedustajasta Juho Eerolasta. Vaikka äänestinkin perussuomalaisten linjasta kenties kauimmaksi sijoittuvaa puoluetta, politiikka alkoi tuona keväänä ensi kertaa todella kiinnostaa.

Tässä tutkimuksessa otan selvää, millaisena ilmiönä perussuomalaiset esiintyi Kymen Sanomien mielipideteksteissä eduskunta- ja kunnallisvaalien aikaan. Millaisia intohimoja puolue herätti puolesta ja vastaan? Millaisin argumentein puolueen äänestämistä perusteltiin tekstiviestipalstalla? Miten perussuomalaiset poliitikot itse kirjoittivat omasta puolueestaan ja poliittisista tavoitteistaan Kymen Sanomien yleisönosastoteksteissä? Entä miten maakuntalehden toimitus suhtautui uuteen, Kymenlaaksossa vahvaa kannatusta nauttivaan, poliittiseen voimaan?

Perussuomalaiset on ollut viime vuosina merkittävä ilmiö suomalaisessa politiikassa. Puolueen kannatuksen nousu kevään 2011 eduskuntavaaleissa oli suurin muutos suomalaisten puolueiden sotien jälkeisessä poliittisessa historiassa (Borg 2012, 19). Poikkeuksellisia eduskuntavaaleja seurasivat Kymen Sanomien artikkelipäätoimittaja Markku Espon (2011) sanoin ”poikkeuksellisen vaikeat hallitusneuvottelut”, joissa perussuomalaiset ei tinkinyt tiukasta eurolinjastaan ja jäi kompromissihaluttomana oppositioon. Moni odotti, että perussuomalaisten kannatus paisuu vielä suuremmaksi puolentoista vuoden päästä käytävissä kunnallisvaaleissa, mutta syksyllä 2012 iltapäivälehtien lööpeissä näytettiin Timo Soinin pettynyttä naamaa. Todellisuudessa perussuomalaisten kannatus nousi kaikista puolueista eniten edellisistä kunnallisvaaleista.

Kotkassa ja Kymessä perussuomalaisten voittokulku jatkui kunnallisvaaleissa vielä valtakunnallistakin tulosta vahvempana. 15 prosentin ääniosuus kaikista äänistä oli huomattavasti perussuomalaisten valtakunnallista tulosta (12,3 %) parempi. Kymen vaalipiirissä perussuomalaisten kannatusluvut olivat eduskuntavaaleissakin maan suurimpia: puolue sai 23,3

prosenttia kaikista äänistä. Vain Satakunnan vaalipiirissä perussuomalaiset saivat enemmän ääniä, mutta eroa Kymen äänimäärään verrattuna oli vain kolme desimaalia (23,6 %).

Erkka Railo (2011) väittää, että perussuomalaisten kannatuksen huima kasvu viime eduskuntavaaleissa ei johtunut pelkästään siitä, että puolueen tarjoama poliittinen ideologia vastasi tietyn joukon ajatuksia. Yhtä tärkeää oli, että perussuomalaiset saavuttivat poliittisessa julkisuudessa symbolisen valta-aseman määritellä ongelmia omasta näkökulmastaan ja esittää niihin omia ratkaisujaan. (Railo 2011, 61.)

Julkisuudesta on tullut politiikoille koko ajan tärkeämpää, koska medialla on yhä merkittävämpi rooli poliitikkojen ja kansalaisten yhteydenpidossa. Se mahdollistaa kommunikaation suurten ihmismäärien kanssa pitkien etäisyyksien läpi. (Emt., 62.) Sanotaan, että politiikka on medioitunut, mikä tarkoittaa muun muassa sitä, että poliitikot luovat ensisijaisesti yhteytensä äänestäjiin juuri median kautta. Näin ollen puolueissa satsataan siihen, miten poliitikot näkyvät mediassa, millainen on heidän brändinsä ja julkinen imago. (Kantola 2011, 26.) Takavuosina esimerkiksi perinteinen oikeistopuolue kokoomus on pystynyt työväenpuolue –mainoskampanjallaan lisäämään kannatusta myös keskusta-vasemmiston puolella.

Politiikan medioituminen voi tarkoittaa myös sitä, että menestyäkseen poliitikkojen on sopeuduttava journalismiin ja median esitystapoihin (Väliverronen & Kunelius 2009, 226). Tässä mielessä perussuomalaisten iskevä, asioita yksinkertaistava retoriikka on onnistunut erityisen hyvin sopeutumaan Kantolan (2011) kuvaamaan uudenlaiseen, notkeaan, nopeita heittoja pitkien perustelujen sijaan suosivaan journalismiin.

Tämän tutkimuksen aineisto on poikkeuksellisen mielenkiintoinen, koska paperitehtaiden alasajosta ja korkeista työttömyysluvuihin kärsivä Kymenlaakso on perussuomalaisten vankinta kannatusaluetta. Tavallisten kansalaisten pettymys ja protesti tulevat aineistossa hyvin esille, koska analysoin toimituksen kirjoitusten lisäksi yleisönosastokirjoituksia ja tekstiviestipalstaa. Timo Toivosen (2011, 86) tutkimuksessa juuri korkealla työttömyysasteella, teollisuuden ja rakennusteollisuuden osuudella työllisistä sekä korkeintaan keskiasteen koulutuksen saaneilla oli korkein korrelaatio perussuomalaisten kannatuksen kanssa. Kymenlaaksossa väestörakenne on pitkälti edellä kuvatun kaltainen.

Perussuomalaisten tutkiminen juuri mielipiteiden näkökulmasta on perusteltua siitäkkin syystä, että perussuomalaiset on puolue, josta jokaisella tuntuu olevan jokin mielipide. Tutkimusten mukaan perussuomalaiset on onnistunut esiintymään vanhan puoluepolitiikan vastavoimana, joka herättää jopa politiikasta vieraantuneissa suomalaisissa vahvoja tunteita toisin kuin perinteinen konseksukseen perustuva puoluepolitiikka (Railo 2011). Oman aineistoni suhde perussuomalaisiin on niin ikään vahvasti kahtiajakautunut: yhtäältä puolue nähdään virkistäväenä muutosvoimana, eräänlaisena valtakunnan pelastajana, ja toisaalta tuntemattomana, maan sisäistä vakautta järjestyttävänä uhkana.

1.1 Tutkimustehtävä

Media on tutkimusten mukaan vaikuttanut oikeistopopulististen liikkeiden nousuun ja laskuun ympäri maailmaa (Mazzoleni, Stewart & Horsfield 2003). Joukkotiedotusvälineet voivat toimia populismin puolesta tai sitä vastaan, niin tiedostaen kuin tiedostamattaan (Mazzoleni 2003, 2).

Tässä tutkimuksessa pohdin, millainen on median ja populismin suhde Suomessa, Kymen Sanomien ja perussuomalaisten tapauksessa. Vielä tarkemmin tutkin populismin ja median suhdetta Kymen Sanomien mielipiteellisessä aineistossa, yhtäältä yleisön ja toisaalta toimituksen mielipidekirjoituksissa. Ajallisesti tutkimuskohteeni sijoittuu viime vuosien vaaleihin, kevään 2011 eduskuntavaaleihin ja syksyn 2012 kunnallisvaaleihin. Tutkin, muuttuiko kirjoittelu eduskuntavaaleista kunnallisvaaleihin. Samalla pohdin myös, kuinka toimituksen ja yleisön puhettavat erosivat toisistaan.

Tarkemmin ottaen pyrin tässä tutkimuksessa vastaamaan seuraaviin **tutkimuskysymyksiin**:

1. Miten perussuomalaisista kirjoitettiin Kymen Sanomien mielipiteellisissä teksteissä eduskuntavaalien ja kunnallisvaalien aikaan?
2. Kuinka toimituksen ja yleisön mielipiteet erosivat?
3. Muuttuiko kirjoittelu eduskuntavaaleista kunnallisvaaleihin?

1.2 Tutkimuksen rakenne

Ensimmäinen luku jakautuu johdantoon, tutkimustehtävän ja tutkimuksen rakenteen erittelyyn. Luvussa 2 käyn läpi aiempaa tutkimusta median ja populismin yhteydestä. Luvussa 3 käsittelen vaalijulkisuutta sekä perussuomalaisten saamaa mediajulkisuutta eduskuntavaaleissa 2011. Luvussa 4 pohdin erilaisia sanomalehden mielipidekirjoituksia lajityypeinä sekä muun muassa yleisönosastojen tehtävää julkisen keskustelun mahdollistajana. Luvussa 5 esittelen keräämäni aineiston sekä sen taustan, Kymen Sanomien historian lyhyesti. Luvussa 6 kuvaan käyttämäni tutkimusmenetelmää, laadullista sisällönanalyysiä. Luvussa 7 esittelen analyysin keskeiset tulokset. Luvussa 8 teen johtopäätökset keskeisistä tuloksista, arvioin tutkimukseni validiteettiä ja esitän jatkotutkimusehdotuksia.

2 Media ja populismi

Tässä luvussa esittelen ensin aiempaa tutkimusta populismin ja median yhteydestä. Luvun loppupuolella käyn läpi tutkimusta perussuomalaisten mediakuvasta. Näin suomalainen populismi mediassa vertautuu kansainväliseen tutkimukseen aiheesta. Aluksi on kuitenkin tarpeen määritellä, mitä tarkoitan käsitteillä populismi ja oikeistopopulismi.

2.1 Populismin monet muodot

Populistiset puolueet ja populistinen aatesuuntaus ovat viime vuosina nousseet pinnalle useimmissa Länsi-Euroopan maissa. Tätä kirjoittaessani helmikuussa 2013, ulkomaanuutiset kertovat viimeisen populistisen vaalivoittajan tulevan Italiasta, jossa koomikko Beppe Grillo keräsi Euroopan säästötötoimiin pettyneiden italialaisten äänet. Huonosti ei vaaleissa pärjännyt myöskään Italian tunnetumpi ja pitkäaikaisempi populistisi Silvio Berlusconi.

Taggartin (2000) mukaan populistista aatesuuntaa yhdistää kolme päätekijää. Ensiksi populistit katsovat edustavansa määrätyllä alueella asuvaa kansaa ja kansan aitoja mielipiteitä ja tunteita. Tästä periaatteesta kumpuaa populistien epäluuloisuus kansainvälisyyttä kohtaan. Toiseksi populisteilla on idealisoitu kuva menneisyydestä ja vahva usko siihen, että viime aikoina on menty huonompaan suuntaan. Kolmas populistien ajatusmaailmaa yhdistävä tekijä on jyrkkä jako hyviin ja pahoihin, meihin ja heihin. (Taggart 2000, sit. Paloheimo 2012, 324)

Vesa Vares (2011, 10) erittelee populistien vastustamat ”vihamiehet” jakamalla heidät horisontaaliselle ja vertikaaliselle tasolle suhteessa populisteihin. Horisontaalisella, eli samalla tasolla populistien kanssa ovat maahanmuuttajat, rikolliset ja ulkomaalaiset. Vertikaalisella tasolla populismi asettuu instituutioita ja puolueita vastaan. Turun yliopiston valtio-opin professorin Matti Wibergin mukaan (2011, 15) ”populismi on poliittinen ideologia tai retoriikkaa, jonka mukaan eliitti sortaa tavallisia ihmisiä”.

Kriittisyys maahanmuuttoa, maahanmuuttajia, Euroopan unionia ja kansainvälisyyttä kohtaan yhdistää suurimpaa osaa Euroopan populisteja. Euroopan maista vain Espanjassa, Portugalissa, Irlannissa ja Maltalla ei ole populistisia puolueita. (Paloheimo 2012, 325.)

Wibergin (2011, 13) mukaan kirjallisuudessa populismia on pidetty demokratian terveystarkastuksena: kun kansanvalta yskii, populismi alkaa kukoistaa. Nähdäkseni Wiberg viittaa siihen, kuinka populistit hyötyvät kansalaisten politiikasta vieraantumisesta ja kyllästymisestä perinteisiin puolueisiin. Demokratia ei ole terveimmillään, jos kansalaiset eivät käytä oikeuttaan äänestää vaaleissa. Jotain suomalaisen demokratian nykytilasta kertoo se, että viime kunnallisvaaleissa vain 58,2 prosenttia kansasta kävi äänestämässä. Sellaisessa demokratiassa, jossa kansalaisten kiinnostus puolueisiin ja politiikkaan on sammumisasteessa, uusien populististen liikkeiden on helppo nostattaa kannatustaan esiintymällä vanhan politiikan virkistävänä vastavoimana.

Vetoamalla kansan tyytymättömyyteen populistit vaativat muutosta tai muutoksen pysäyttämistä. Populismien ongelmana Wiberg pitää kysymystä siitä, missä sijaitsee populistien kansa ja ketkä kuuluvat kansaan. Populistit eivät sano sitä ääneen, mutta totuus on, että vain populistien kanssa samaa mieltä olevat kuuluvat populistien peräänkuuluttamaan kansaan. Näin ollen suurin osa esimerkiksi todellisesta Suomen väestöstä ei kuulu perussuomalaisten kansaan. (Emt., 12.)

Wibergin mukaan populistit katsovat edustavansa kansan näkemyksiä ja kantoja. He yksinkertaistavat ja kärjistävät poliittista totuutta ja kiihottavat kansaa tunneperäisillä, helposti omaksuttavilla tunnuksilla. Populisteilla kuitenkin harvoin on mitään omaa kattavaa poliittista muutosohjelmaa. Populismi rakentuu usein karismaattisen johtajan ympärille. Liikkeen tunnuspiirre on myös se, että se vastustaa aina jotain: esimerkiksi maahanmuuttoa, veroja, suuryrityksiä, eliittien valtaa, Euroopan unionia, älymystöä tai korruptiota. (Emt, 15—16.)

Populistien ansioksi luetaan tutkimuskirjallisuudessa se, että he muistuttavat yhteiskuntaa epäkohtien huomioon ottamisesta. Populismien haaste pakottaa valtaapitäviä tekemään välttämättömiä uudistuksia ja perustelemaan politiikkaansa entistä paremmin. Populismi voikin parhaimmillaan elävöittää yhteiskunnallista keskustelua. (Emt, 20.)

Median ja populismien suhdetta tutkinut Mazzoleni (2003) käyttää populismien sijaan englanninkielistä termiä ”neo-populism”, jonka olen tässä tutkielmassa suomentanut oikeistopopulismiksi. Mazzoleni puhuu neo- tai oikeistopopulismista siksi, että ennen toista maailmansotaa populismi tunnettiin hyvin radikaalina ja vasemmistolaisena liikkeenä. Sittenkin populismista on tullut selvästi enemmän oikeistolainen kuin vasemmistolainen liike (Kazin 1995).

Mazzolenin, Stewartin ja Horsfieldin (2013) toimittamassa kansainvälisessä vertailevassa tutkimuksessa populismin ja median yhteyksistä suurin osa tutkituista puolueista sijoittui radikaalien oikeistopopulistien kategoriaan. Oikeistopopulistisille liikkeille tärkeä ominaispiirre on karismaattinen, vahva ja persoonallinen johtaja, joka on tavallisesti julkisuudessa paljon näkyvä ristiriitainen hahmo. Oikeistopopulistien johtajat ovat taitavia puhumaan suurille yleisöille ja saattavat olla hyvin ”mediaseksikkäitä” persoonia.

Toinen oikeistopopulistien tunnusmerkki on Mazzolenin (2003) mukaan yhden asian politiikka: oikeistopopulistit tyypillisesti keskittyvät politiikassaan yhteen tai muutamaan hyvin kiistanalaiseen mutta tunnepitoiseen aiheeseen, kuten muukalaisvihaan (xenofobia), nationalismiin tai puolueiden korruptioon. Lisäksi oikeistopopulistit onnistuvat esittämään tunteisiin vetoavat poliittiset päämääränsä aivan kuin niissä olisi kyse kansallisesta hätätilasta. (Emt., 5.)

Vesa Vareksen (2011) mukaan populismia on ylipäänsä vaikea sijoittaa ”normaalin” oikeiston tai ”normaalin” vasemmiston muodostamalle poliittiselle kartalle. Populismin määrittelyn vaikeus perinteisten puolueiden oikeisto- ja vasemmistoakselilla voi olla vaikeaa siitä syystä, että populismi on lähtökohtaisesti puolueiden vastainen, vallankumouksellinen liike. Kuitenkin perinteisesti on eroteltu toisistaan oikeisto- ja vasemmistopopulismi. Vares erottelee nämä populismin muodot toisistaan niiden suhteessa maahanmuuttoon: oikeistopopulismiin kuuluu xenofobiaksi yltävä nationalismi, joka ei ole välttämättä lainkaan ominaista vasemmistopopulisteille. Koska äärimmäisyyksiin menevä nationalismi on ollut ominaista myös fasisteille historiassa, oikeistopopulismi nähdään usein myös uhkana fasismista ja äärioikeistolaisuudesta. (Emt., 11)

Wiberg jaottelee vasemmisto- ja oikeistopopulismin niin, että vasemmistopopulismi vastustaa markkinavoimia, kun taas oikeistopopulismi vastustaa laajalle ulottuvaa hyvinvointivaltiota ja kireää verotusta. Kuitenkin Wiberg lisää, että myös nationalismin nimissä tapahtuva globalisaation ja maahanmuuton vastustaminen on juuri oikeistopopulisteille tyypillinen piirre. (Wiberg 2011, 16.)

2.2 Perustietoa perussuomalaisista

Perussuomalaisten juuret ulottuvat 1950-luvun lopulle, jolloin Urho Kekkosen kanssa riitautunut Veikko Vennamo päätti erota silloisesta maalaisliitosta (nyk. keskusta) ja perustaa oman Suomen Pientalonpoikien Puolueen. Myöhemmin Suomen Pientalonpoikien Puolue muutti nimensä Suomen

Maaseudun Puolueeksi (SMP). SMP saavutti suurvoiton vuoden 1970 eduskuntavaaleissa maaseudun protestiäänillä 1960-luvulla kiihtynyttä maaltapakoa vastaan. Perussuomalaiset perustettiin SMP:n raunioille vuonna 1995. (Wiberg 2011, 20—21.)

Perussuomalaisten nettisivujen historiaosiossa kerrotaan, että puolueen ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin vuonna 1995 kansanedustaja, varatuomari Raimo Vistbacka. Vuonna 1997 nykyinen puheenjohtaja, kansanedustaja, valtiotieteen maisteri Timo Soini nousi puolueen johtoon. Perussuomalaisten kannatus on noussut koko ajan vuoden 2003 eduskuntavaaleista, jolloin kannatus oli 1,6 prosenttia. Seuraavissa eduskuntavaaleissa vuonna 2007 kannatus oli noussut jo 4,1 prosenttiin. Vuoden 2011 eduskuntavaaleissa perussuomalaiset saavuttivat 19,1 prosenttia kaikkien vaaleissa äänestäneiden äänistä.

2.2.1 Perussuomalaiset Kymen vaalipiirissä

Eduskuntavaaleissa keväällä 2011 perussuomalaiset jäivät Kymen vaalipiirissä vähän yli yhden prosenttiyksikön päähän sosiaalidemokraateista, jotka veivät vaalipiirin isoimman äänipotin. 23,3 prosentin kannatus oli perussuomalaisille kuitenkin puolueen toiseksi paras tulos koko maassa. Vain Satakunnan vaalipiirissä perussuomalaiset saivat suhteessa äänestäjien määrään enemmän ääniä kuin Kymessä, yhteensä 23,6 prosenttia äänistä.

Kymen vaalipiirin sisällä perussuomalaiset saivat eniten ääniä Kouvolassa, jossa puolue ohitti 27,7 prosentin ääniosuudellaan selvästi SDP:n. Toiseksi suurinta perussuomalaisten kannatus oli Pyhtäällä ja Haminassa, jotka kuuluvat kumpikin Kymen Sanomien levikkialueeseen. Kotkassa perussuomalaiset jäivät SDP:n jälkeen toiseksi suurimmaksi puolueeksi 23,6 prosentin ääniosuudella. Perussuomalaiset saivat Kymen vaalipiiristä yhteensä kolme uutta kansanedustajan paikkaa. Ne täyttyivät Kotkan Juho Eerolalla sekä Kouvolan Jari Lindströmillä ja Reijo Tossavaisella.

Kuntavaaleissa syksyllä 2012 perussuomalaisten tulos jäi kauas taakse eduskuntavaalien jytkestä. Koko maan keskiarvolla, 12,3 prosentin ääniosuudella, puolue hävisi niin keskustalle, sosiaalidemokraateille kuin kokoomuksellekin. Myös Kymen vaalipiirissä perussuomalaiset jäi neljänneksi suosituimmaksi puolueeksi. Silti perussuomalaisten tulos oli Kymenlaaksossa perussuomalaisten valtakunnallista keskiarvoa parempi, yhteensä 15 prosenttia kaikista äänistä. Muihin puolueisiin verrattuna perussuomalaisten kannatus kasvoi eniten ja puolueen saamien valtuustopaikkojen määrä nousi eniten. Kotkassa perussuomalaiset sai 15,8 prosenttia kaikista äänistä ja puolue sai neljä uutta paikkaa kaupunginvaltuustoon. Kannatuksen kasvu oli myös

paikallisesti Kotkassa kaikista puolueista suurinta. Vain Pohjois-Karjalan kunnissa perussuomalaiset sai isomman osuuden äänistä kuin Kymessä.

Kotkassa puolueen valtuustopaikkojen määrä kaksinkertaistui edelliseltä valtuustokaudelta neljästä kahdeksaan. Uusien kaupunginvaltuutettujen mukana oli paljon valtakunnan julkisuutta vihamielisestä nettikirjoittelustaan saanut Amon Rautiainen, joka muun muassa kirjoitti Facebookissa, että ”maailman diktaattorina” hän ”keittäisi elävältä” muslimeita. Rautiainen myös kirjoitti pitävänsä ”isänmaallisena tekona” valtiovarainministerin ja pääministerin ampumista. Tällaisen hahmon luulisi näkyvän myös paikallisen lehden palstoilla.

2.2.2 Perussuomalaiset populismin kentällä

Perussuomalaisia voidaan nimittää populistiseksi puolueeksi perustellusti monesta syystä. Perussuomalaiset yhdistävät itse puolueensa ja politiikkansa populismiin. Puolueen verkkosivuilla kerrotaan, että perussuomalaiset ajavat ”populistista, kansansuosioon perustuvaa demokratiakäsitystä elitististisen, byrokraattisen demokratiakäsityksen sijaan”. Sivulla kirjoitetaan populistisesta demokratiakäsityksestä seuraavasti: kansa haluaa valita edustajikseen henkilöitä, joiden kanssa heillä on samat mielipiteet ja pyrkimykset. Populistisen demokratiakäsityksen vastakohtaksi esitetään elitistinen tai byrokraattinen demokratiakäsitys: nettisivujen mukaan siinä käytetään byrokraattisten asiantuntijoiden näkemystä vallanlähteenä kansan näkemysten ja mielipiteiden sijaan.

Wiberg (2011, 13) kritisoi perussuomalaisten omaa jaottelua populistisen ja elitistisen demokratiakäsityksen välillä siitä, ettei siinä oteta huomioon lainkaan länsimaissa tavallisinta edustuksellista demokratiakäsitystä, jonka mukaan ylintä valtaa käyttävät kansan vapaisissa vaaleissa valitsevat kansanedustajat, eivätkä suinkaan eliitit ja virkamiehet. Kuitenkin perussuomalaisten demokratiakäsityksestä voi lukea sisäänrakennettuna populistien perusteetin, jonka mukaan kansan ääntä on seurattava niin kuin jumalan ääntä.

Nettisivujen arvomaailmaa kuvaavassa kohdassa pohditaan monessa kohdassa populismia:

”Populismissa kansalainen pystyy paikantamaan politiikan eri tasoilla valtaa käyttävät tahot ja näin saattamaan äänestäjänä poliittiset päättäjät vastuuseen. Populismin perusajatus on, että kansalaisen

tulee voida joko palkita tai rangaista päättäjiä suosiolla tai epäsuosiolla.” (Ote perussuomalaisten eduskuntavaaliohjelmasta 2011.)

Populismi näyttäytyy edellisessä lainauksessa eräänlaisena kommunismin tai kapitalismin kaltaisena poliittisena järjestelmänä. Tulkitsen niin, että perussuomalaiset haluavat kuvata ohjelmassaan populismin käsitteen avulla, millainen yhteiskunta Suomesta tulisi, jos perussuomalaiset saisivat yksinvallan. Vaikkei sivuilla suoraan sanota, että perussuomalaiset on populistinen puolue, voi rivien välistä aika helposti tulkita, että puolue näkee populismin osaksi arvomaailmaansa.

Wibergin (2011) mukaan populismi ei ole vierasta yhdellekään eduskuntapuolueelle, mutta perussuomalaiset ovat suomalaisen politiikan malliesimerkki populisteista. Koska populismilla viitataan aatesuunnan lisäksi retoriikkaan, käytännössä hyvin monet puolueet käyttävät populistista puhetapaa esimerkiksi äänestäjiin vedotessaan. (Wiberg 2011, 20.)

Se, onko perussuomalaiset oikeistopopulistinen puolue, onkin toinen kysymys. Puolue itse verkkosivuillaan kieltäytyy uskomasta niin ”oikeistolaiseen rahavaltaan” kuin ”vasemmistolaiseen järjestelmävaltaan”. Sen sijaan perussuomalaiset pitää itseään ”kansallismielisenä” ja ”kristillissosiaalisena” puolueena.

Ruostetsaaren (2012) mukaan populismin jakaminen vasemmisto-oikeisto –akselilla on perussuomalaisten kohdalla hieman ongelmallista, koska perussuomalaisten on kokonaisuudessaan arvioitu sijoittuvan lähemmäksi poliittista keskustaa. Perussuomalaisissa on kuitenkin myös vahvistuvia oikeistopopulistisia piirteitä ja kansanedustajia. (Ruostetsaari 2012, 143.)

Helsingin Sanomat teki keväällä 2011 puolueiden arvokartan, jossa perussuomalaiset määriteltiin vasemmistopuolueeksi. SDP:stä ja vasemmistoliitosta perussuomalaiset erotti arvokonservatismi: perussuomalaiset arvioitiin uutisessa selvästi arvokonservatiivisemmaksi kuin perinteiset vasemmistopuolueet. (Mäkinen 2011.) Onkin arvioitu, että puolueiden arvomaailmaa pitäisi perinteisen oikeisto-vasemmisto –jaottelun hämärryttyä alkaa arvioida pikemminkin sen mukaan, kuinka konservatiivisia tai liberaaleja puolueet ovat.

Perussuomalaiset ovat itse kertoneet jatkavansa SMP:n linjaa. Vesa Vareksen (2011, 55) mukaan puolueesta löytyy vanhan vennamolaisuuden piirteet: oikeistolaisten ja vasemmistolaisten teemojen, kuten arvokonservatismiin ja sosiaalisen radikalismiin yhdistäminen, voimakas raamatullisia vertauskuvia sisältävä ja ”one liner” –tyyppisiä sutkauksia hyödyntävä retoriikka. Erona vennamolaisuuteen Vares esittää EU:n ja maahanmuuton poliittisina kysymyksinä, joita SMP ei enää viimeisinä vuosinaan kyennyt hyödyntämään yhtä tehokkaasti kuin perussuomalaiset nyt.

Perussuomalaiset täyttävät myös hyvin monet Mazzolenin ym. (2003) antamat kriteerit nykyajan oikeistopopulisteille: Timo Soini on puolueen karismaattinen, julkisuudessa paljon esiintyvä johtaja, joka tunnetusti taitaa suurelle yleisölle puhumisen ja tunteisiin vetoavan, asioita yksinkertaistavan retoriikan. Myös perussuomalaisten politiikka keskittyy muutamaaan tunneperäiseen aiheeseen, kuten maahanmuuttoon, muiden puolueiden korruptioon ja Euroopan unioniin.

Perussuomalaisten mediasuhteessa voidaan havaita monia yhtymäkohtia aiempaan tutkimukseen populismin ja median suhteesta. Perussuomalaiset ovat usein valittaneet saavansa mediassa erityisen kylmää kyytiä. Stewart, Mazzoleni & Horsfield (2003, 230) väittävät, että median uhrina esiintyminen on ympäri maailmaa populistien ovela mediastrategia kansansuosion saavuttamiseksi. Populistit myös esittävät poliittiset tavoitteensa aivan kuin kyse olisi kansallisesta hätätilasta (emt.). Tällaisesta poliittisesta retoriikasta oivana esimerkkinä perussuomalaisten kymenlaaksolainen kansanedustaja Reijo Tossavainen vaati kesällä 2011 blogissaan, että Suomeen pitäisi perustaa hätätilahallitus EU:n liittovaltiokehityksen torjumiseksi.

2.2.3 Tutkimus perussuomalaisista mediassa

Suomessa populismi on noussut tutkimuksessa kunnolla pinnalle vasta viime vuosina. Jos kansainvälinen tutkimus median ja populismin suhteista on jäänyt vähäiseksi, kotimainen tutkimus on vielä harvempaa. Poliitiikan tutkimuksessa perussuomalaiset ovat kirjoittaneet jo jonkin verran tutkimusta, mutta ennen viime eduskuntavaaleja aihe oli mediatutkimuksessa varsin harvinainen tutkimuksenkohde.

Markus Mattlar (2009) tutki lisensiaatintyössään, miten suomalainen politiikan journalismi käsitteli edesmenneen Tony Halmeen vaalivoittoa vuoden 2003 eduskuntavaaleissa. Halmeen tapauksen

kautta Mattlar pyrki kartoittamaan politiikan journalismin suhdetta radikaaliin oikeistopopulismiin yleisemmin. Mattlar osoitti parin vuoden takaisessa tutkimuksessaan suomalaismedian ja radikaalin oikeistopopulismien suhteen varsin viileäksi.

Mattlarin tutkimista lehdistä Helsingin Sanomat kirjoitti Halmeesta kaikkein kriittisimmin. Lehdessä Halme ei päässyt häntä itseään koskevissa jutuissa juuri lainkaan ääneen ja hänen äänestäjensä esitettiin sosiaalisista ongelmista kärsivinä protestiäänestäjinä. Iltapäivälehdissä Halmeen diskurssi sai enemmän tilaa, mutta pääasiassa iltapäivälehdetkin kirjoittivat kohua herättäneestä politiikosta hyvin negatiiviseen sävyyn. (Mattlar 2009, 138.)

Kreeta-Maria Kivioja (2012) tutki Tampereen yliopiston tiedotusopin pro gradu –tutkielmassaan perussuomalaisten naisten julkisuuskuvaa eduskuntavaalijulkisuudessa. Kivioja analysoi diskurssianalyttisessä tutkimuksessaan perussuomalaisten naisten kuvaa Perussuomalaiset-lehdessä, Etelä-Suomen Sanomissa, Aamulehdessä ja Turun Sanomissa. Kivioja havaitsi, että perussuomalaisten naisten mediakuvassa näkyi puolueen konservatiivinen politiikka: naiset kiillottivat puolueen ulkokuorta ja hoitivat äidillistä politiikkaa, kun miehet vastasivat politiikan sisällöstä. Perussuomalaisten naisten julkisuuskuvassa ei puolueelle tyypillinen maahanmuuttokriittisyys juuri näkynyt. Sen sijaan populistinaisten mediakuvassa korostui pehmeämpi retoriikka ja heikempien oikeuksien puolustaminen. (Kivioja 2012, 98)

Vaikka perussuomalaiset usein syyttävät suuren maailman populistien tyyliin mediaa puolueen vainoamisesta, väitteelle ei tutkimusten mukaan ainakaan puolueen alkutaipaleella ollut pohjaa. Mattlar (2010) tutki perussuomalaisten tunnetuimman maahanmuuttokriitikon Jussi Halla-ahon esittämistä vuoden 2009 kunnallisvaalien jälkeen Helsingin Sanomissa ja Iltalehdessä. Vaikka noihin aikoihin Halla-ahon rasistisista blogikirjoituksista saamat syytteet olivat julkisuudessa esillä, Mattlarin tutkimista jutuista ei löytynyt Halla-ahon henkilöön kohdistuvaa irvailua tai kritiikkiä. Halla-aho pääsi myös ääneen lähes kaikissa häntä itseään koskevissa uutisissa. (Mattlar 2010, 56.)

Mattlarin mukaan Halla-ahon ajaman politiikan sisältö ei lehtiä kiinnostanut, vaan ne keskittyivät analysoimaan kiistellyn poliitikon retoriikkaa. Mattlarin mielestä maahanmuuttokriitikon ottaminen laajempaan keskusteluun voisi lieventää äärikantoja ja rikastuttaa keskustelukulttuuria. (Mattlar 2010, 59.)

Tampereen yliopiston Journalismin tutkimusyksikössä aloitettiin 2000-luvun alussa seurantatutkimus journalismin tavoista käsitellä maahanmuuttajia ja muita etnisiä vähemmistöjä. Silloin maahanmuuttoa vieroksuvat ja avoimen rasistiset kannanotot eivät saaneet ääntään kuuluviin journalismissa ja ne siirtyivät internetin keskustelupalstoille. Poliitikotkaan eivät juuri ottaneet kantaa journalismin maahanmuuttokeskusteluun vielä 2000-luvun alussa. (Raittila 2009, 69–68.)

Raittilan mukaan 2000-luvun loppupuolella median ääni kuitenkin muuttui maahanmuuttokeskustelussa. Se alkoi aiempaa aktiivisemmin tuoda esille myös maahanmuuttoa vastustavien kantoja. Vanhaan tapansa media on uutisoinut poliitikkojen puheet, jotka perussuomalaisen pelossa koventuivat 2010-luvulle tultaessa myös työperäistä maahanmuuttoa kohtaan. (Emt., 71.)

Artikkeli loppuu sanoihin, jotka kertovat myös Raittilan uskovan, että media voi vaikuttaa populismin menestymiseen yhteiskunnassa:

”Jos journalismi myötäilee poliittisten toimijoiden äänenpainojen muutosta, se on omalta osaltaan vahvistamassa yhteiskunnan rasistisia pohjavirtoja ja luomassa kasvualustaa monessa Euroopan maassa nähdylle maahanmuuttovastaisille populistisille liikkeille.” (Emt, 73.)

2.3 Populismi erilaisissa medioissa

Uutismedian on havaittu vaikuttavan populististen ja maahanmuuttovastaisien puolueiden nousuun eri puolilla maailmaa (Mazzoleni 2003 ; G Boomgaarden & Vliegenthart 2007). Tutkimusten mukaan niin populistien suhtautumisessa mediaan kuin median suhtautumisessa populismiin voidaan löytää yhteneviä piirteitä (Stewart, Mazzoleni & Horsfeld 2003).

Kaikki uuspopulistiset liikkeet nojaavat epäsuoraan tai suoraan yhteyteen joukkotiedotusvälineiden kanssa ja niiden johtavat poliitikot ovat taitavia uutisten tekijöitä itse (Mazzoleni 2003, 6). Media taas ei voi jättää huomiotta uutisenarvoisia tapahtumia. Vallankumoukselliset populistipoliitikot karkeine kielineen, julkisine protesteineen ja tunteisiin vetoavine kiistakysymyksineen ovat taatusti uutisoinnin arvoisia. (Emt., 6-7.)

2.3.1 Populismi eliitti- ja populäärimediassa

Mazzoleni (emt.) jakaa demokraattisten maiden median kahteen eri tavalla populismiin suhtautuvaan tyyppiin: ”eliittimediaan” ja ”tabloidimediaan”. Eliitti- tai laatumedia ei levitä kovin aktiivisesti populistien sanomaa, koska se on sitoutunut status quon ylläpitoon, eikä sen ensisijainen tavoite välttämättä aina ole mahdollisimman suuren yleisön tavoittaminen. Sen sijaan suuria massoja koskettava tabloidimedia tai populäärimedia tarjoaa populistille paljon suoraa tukea. Se antaa populistille huomaamattaan tukea keskittymällä uutisoinnissaan poliitikkojen persoonallisiin piirteisiin, viihdearvoon ja konfliktien yksityiskohtiin, mutta jättää syvälliset analyysit tekemättä. (Mazzoleni 2003, 8.)

Kaikki tutkimukset eivät jaa näkemystä tabloidilehtien populistipuolueille suotuisasta luonteesta. Brittiläisen The Sunin ja hollantilaisen Telegraafin uutisointia populistipuolueista verrannut Akkerman (2011) havaitsi, että tutkitut iltapäivälehdet olivat jopa elitistisempiä suhteessa populisteihin kuin niin sanotut laatulehdet. The Sun leimasi laatulehtiä voimallisemmin paikalliset populistit rasisteiksi ja Telegraaf tuki muita lehtiä vahvemmin hallituksen näkemystä siitä, että populistit uhkaavat kansallista turvallisuutta. (Akkerman 2011, 942.)

Toisaalta Akkerman (emt.) havaitsi, että tabloidilehtien suhde populistipuolueisiin on kaksinaamainen. Vaikka elitistinen asenne hallitseekin niiden uutisointia, myös antielitismi pääsee ääneen populistieja sympatisoivilla lukijapalstoilla ja kolumneissa. Kaiken kaikkiaan Akkerman kyseenalaistaa iltapäivälehtien ja laatulehtien jakamisen eri leireihin poliittisen suuntautumisen mukaan. Tutkijan mukaan lehtien ainoa ero piilee tyyliässä. (Emt, 942.)

Mazzolenin (2003) mukaan uutismedia heijastaa yleensä niiden valtaapitävien eliittien arvoja ja näkemyksiä, joihin se itse kuuluu. Tutkijan mukaan mediaorganisaatiot asettuvat lain ja järjestyksen puolelle ja käyttävät journalistisia aseitaan puolustaakseen vallitsevaa järjestystä. Populististen liikkeiden luonne on vallankumouksellinen, jolloin uutismedia ja populistit asettuvat luonnollisesti toisiaan vastaan. (Emt, 16.)

2.3.2 Tabloideista ja tabloidisoitumisesta

1900-luvun lopulta lähtien on puhuttu tiedonvälityksen tabloidisoitumisesta, jolla tarkoitetaan journalismin muuttumista aiempaa pinnallisemmaksi ja skandaalinhakuisemmaksi. Keskustelu tabloidisaatiosta virisi etenkin Yhdysvalloissa, missä presidentti Bill Clintonin ja Monica Lewinskyn seksiskandaalin kaltaiset tapaukset leimasivat 1990-luvun populaarijulkisuutta. (Herkman 2005, 285.)

Kirjoittaessaan tabloidimediasta Mazzoleni ym. (2003) tarkoittavat tabloidimuotoisten sanomalehtien sijaan tabloidisaatiosta syytettyä mediaa. Herkmanin mukaan Suomen iltapäivälehtiä ei voi kansainvälisen mittapuun mukaan niputtaa tabloidisaatiosta syytettyjen tabloidien rinnalle. Herkman sijoittaa Iltä-Sanomat ja Iltalehden ”vakavan populäärilehdistön” (serious-popular press) alueelle. (Emt., 288.)

Tabloidikokoon siirtyminen on puolestaan keväällä 2013 näyttänyt olleen hyvin monen suomalaisen sanomalehden vastaus median rakennemuutokseen. Helsingin Sanomat siirtyi tabloidimuotoon tammikuun 2013 alussa, huhtikuun 2013 alussa perässä seurasivat Sanoman maakuntalehdet Kymen Sanomat, Kouvolan Sanomat ja Etelä-Saimaa. Edellä mainittuja lehtiä on harvemmin syytetty liiallisesta viihteellistymisestä ja skandaalinhakuisuudesta. Nieminen ja Pantti (2004, 96) jaottelevat Helsingin Sanomat ja Aamulehden niin sanotuiksi laatulehdiksi. Myös Kymen Sanomat ja muut maakuntalehdet voidaan jaotella tähän laatulehtikategoriaan, koska niiden myynti perustuu pääasiassa tilauksille. Päivälehtien ei tarvitse myydä itseään iltapäivälehtien tapaan kansilla ja lööpeillä, sensaatioilla ja paljastuksilla julkisuuden henkilöiden yksityiselämästä.

Herkmanin (2005) mukaan tabloidisaatio-syytöksissä on ennen kaikkea kyse journalismin laatuun liittyvistä peloista. Siksi tabloidisaatiosta on syytetty myös televisiota ja radiota (emt., 286). Colin Sparks kuvailee tabloidisaatiota niin, että siinä journalismi siirtyy uutisista ja informaatiosta kohti viihteen painotuksia (Sparks 2000, 11).

Journalismin viihteellistymisestä on käyty viime vuosina paljon keskustelua myös Suomessa. Yksi tabloidisaatioon liittyvistä peloista on ollut uutisoinnin henkilöityminen, joka tarkoittaa sitä, että

asioita käsitellään vain julkisesti kiinnostavien henkilöiden kautta (Connell 1998, sit. Herkman 2005, 2008). Uutisten kertominen yksityisen henkilön näkökulmasta näyttää olleen viime vuosina kasvava trendi myös suomalaisessa journalismissa.

Hannu Nieminen ja Mervi Pantti (2004, 95) ottavat esille tabloidisaatiosta kirjoittaessaan lajityyppien hämärtyamisen ja uutispuheen ihmisläheistymisen. Niemisen ja Pantin mukaan mediakulttuurin tasolla tabloidisaatio merkitsee myös arvojen muutosta siinä, mistä voi puhua. Esimerkiksi poliitikkojen yksityiselämä on viime vuosina tullut yhä näkyvämmiin julkisuuteen. Muun muassa pääministeri Matti Vanhasen naissuhteista nousseet kohut muistetaan hänen hallituskaudeltaan, kun itse politiikka jäi julkisuudessa sivurooliin.

Voidaan siis ajatella, että laatu- ja tabloidimedien raja on häilyvä, koska myös laatumediaa on syytetty journalismin viihteellistymisestä. Etenkin viime vuosina suomalainen lehdistö on yt-neuvottelujen ja median rakennemuutoksen kourissa yrittänyt löytää uusia ilmaisemisen tapoja ja keinoja houkutella netin ilmaiseen uutisvirtaan hävinneitä lukijoita.

2.4 Median ja populismin myrskyisä liitto

Tutkimusten mukaan populistiset liikkeet hallitsevat muita poliittisia liikkeitä paremmin mediaa ja osaavat käyttää sitä hyväkseen. Median suhde populisteihin taas vaihtelee ja riippuu muun muassa siitä, kuinka vakiintunut asema liikkeellä on yhteiskunnassa.

Stewart, Mazzoleni ja Horsfield (2003) tutkivat populististen liikkeiden ja median yhteyttä Itävallassa, Italiassa, Ranskassa, Kanadassa, Yhdysvalloissa, Intiassa, Australiassa ja Etelä-Amerikassa. Tutkijat havaitsivat, että populistit olivat kaikkialla taitavia käyttämään hyväkseen mediaa.

Populistien tavallisimpiin mediastrategioihin liittyy ainakin seuraavia piirteitä: 1. yleisösuosion tavoittelu esiintymällä median sortamana, 2. media-ammattilaisten ja -asiantuntijoiden hyödyntäminen, 3. paluu perinteisiin, mediasta riippumattomiin viestintämuotoihin, kuten puoluekokouksiin, 4. ovela ilmaisen mediahuomion hyödyntäminen, 5. räätälöidyt strategiat mediahuomion kiinnittämiseksi, 6. strategiset hyökkäykset mediaa kohtaan. (Emt., 230.)

Stewart, Mazzoleni ja Horsfield (2003) väittävät, että kaikenlainen mediahuomio hyödyttää kiistanalaisia poliittisia hahmoja, koska media lisää populistien näkyvyyttä ja edistää heidän tavoitteitaan tuottamalla julkista legitimitettä. Median ja populismin suhteesta tulee helposti ristiriitainen, sillä mediat usein kuitenkin demonisoivat oikeistopopulistisia liikkeitä, jotta ne eivät irrottautuisi niille elintärkeästä poliittisesta vakaudesta. (Emt., 236.)

Omassa tutkimuksessani olen ottanut huomioon aiemman tutkimuksen havainnot populistien mediakäyttäytymisestä ja vertaan niitä perussuomalaisen ja perussuomalaisen kannattajien argumentointiin Kymen Sanomien mielipidesivuilla. Ainakin ensin mainittu populistien mediastrategia (yleisösuosion tavoittelu esiintymällä median sortamana) on tuttu perussuomalaisen puheesta.

2.4.1 Median muuttuva suhde populistisiin

Stewart, Mazzoleni ja Horsfield jakavat median ja populistien suhteen neljään vaiheeseen. Pohjustusvaiheessa ("ground-laying phase") uutismedia luo oikeistopopulististen liikkeiden synnylle hedelmällisen ilmapiirin ruokkimalla ihmisten epävarmuutta, sosiaalisia jännitteitä, poliittista tyytymättömyyttä ja yleistä kyynisyyttä yhteiskunnassa. Tässä vaiheessa media on usein murrostilassa, jossa se yrittää kaikin keinoin kasvattaa markkinoitaan. (Stewart, Mazzoleni & Horsfield 2003, 219–220.)

Kapinallisessa vaiheessa ("insurgent phase") media antaa intensiivistä huomiota vastasyntyneelle poliittiselle voimalle. Oikeistopopulistien kiistanalainen retoriikka tulee varmasti suuren yleisön tietoisuuteen. Eliitti- ja tabloidimedia alkavat erottua suhtautumisessaan oikeistopopulisteihin. Tabloidimedialle radikaali uusi poliittinen liike merkitsee helppoa tapaa lisätä lukijoita, kun taas eliittimedialle vaihe voi merkitä dilemmaa: jos se pitää elitistisen linjansa se voi menettää ison ryhmän oikeistopopulistien kannattajia, mutta jos se hemmottelee oikeistopopulisteja, se voi menettää eliittien tuen. Tässä vaiheessa eliittimediankin on yleisön menettämisen pelossa pehmentävä suhtautumistaan oikeistopopulisteihin. (Emt, 221–222.)

Vakautumisvaiheessa ("established phase") oikeistopopulistiset liikkeet ovat saavuttaneet jo pysyvemmän aseman kansallisessa politiikassa. Tässä vaiheessa mediahuomio kutistuu, ja liikkeiden täytyy ottaa esille myös sellaisia ongelmia, jotka eivät ole kovin epätavallisia tai

huomiota herättäviä. Vakautumisvaiheessa mediassa voidaan havaita hyvin monenkirjavia asenteita populistieja kohtaan. Jos jo vakiintunut liike tai puolue yhä haastaa maan poliittisen tasapainon, erityisesti eliittimedialla on taipumusta tukea valtaapitäviä poliittisia luokkia raportoimalla oikeistopopulisteista negatiiviseen sävyyn. (Emt, 222–223.)

Rappiovaiheessa (”decline phase”) oikeistopopulististen liikkeiden poliittinen merkitys on selvästi laskenut. Eri maissa media käyttäytyy tässä vaiheessa hyvin eri tavalla. Se saattaa alkaa kohdella radikaalina pidettyä puoluetta tavallisena oppositiona. Rappiovaiheessa jää epäselväksi, jättääkö media liikkeen huomioimatta, koska sen suosio on laskenut vai laskeeko liikkeen suosio pientyneen mediahuomion vuoksi. (Emt., 223-224)

2.4.2 Suomalaisen median suhteesta populismiin

Suomessa media on viime vuosina ollut murrostilassa ja yrittänyt epätoivoisesti parantaa markkina-asemaansa. Ville Pernaan (2011, 24) mukaan kevään 2011 eduskuntavaalien aikaan media toimi kaupallisen markkinalogiikan mukaisesti ja yritti kaikin keinoin laajentaa yleisöään. Voidaankin ajatella, että tuolloin Suomessa median ja populismin suhde eli pohjustusvaihettaan.

Valtakunnallisella tasolla suomalaisessa journalismissa vaalirahaskandaali ja poliitikkojen väärinkäytökset olivat nousseet kestoteemoiksi. Juuri vaalirahaskandaalin ja muiden poliitikkojen kohujen näkyminen vahvoina julkisuudessa on tutkimuksessa arvioitu vaikuttaneen ihmisten politiikkaan ja puolueisiin kyllästymiseen, mikä taas on luonut pohjaa perussuomalaisten nousulle antipoliittisena vaihtoehtona.

Myös Kymen Sanomat on viime vuosina ottanut journalismissaan entistä vahvemman roolin vallan vahtikoirana. Muun muassa Kotkan kaupunginjohtajan rahankäyttöä selvittänyt Kymen Sanomien politiikan toimittaja palkittiin vuoden 2012 kymenlaaksolaisena journalistina. Uutiset kaupungin luottokortin höveläästä käytöstä ulkomaanmatkoilla ja niiden kusteilla illallisilla ovat saaneet kotkalaiset tympääntymään nykyiseen johtoonsa, ainakin jos tulkitsee kaupunkilaisten mielentilaa Kymen Sanomien tekstiviestipalstaa lukemalla.

Mazzoleni (2003) väittää, että ”mediapopulismi” saattaa olla välttämätön edellytys populististen tuntemusten nousulle yhteiskunnassa. Kun uutismedia alkaa toimia markkinalogiikan mukaan ja painottaa julkisen elämän negatiivisimpia puolia, se sortuu ”strategia uutisointiin” (”strategy

coverage”). Kun viestimet yrittävät tällaisella negatiivisella väkivaltaa ja skandaaleja painottavalla uutisoinnilla miellyttää yleisöjä, niissä esiintyy eriasteista ”mediapopulismia”. (Emt., 8–9.)

Koska mediayhtiöt toimivat nykypäivänä osana globaaleja mediamarkkinoita, mediapopulismia voi esiintyä paitsi tabloidmediassa myös niin sanotussa laatumediassa (emt., 16). Mediapopulismissa mediasta tulee ikään kuin populistien liittolainen: se on yhteydessä ihmisten tunteisiin, tyydyttää heidän viihteen nälkäänsä ja lietsoo negatiivissävytteisellä uutisoinnillaan yhteiskunnallista ja poliittista huonovointisuutta. Tällaista ilmapiiriä populistipolitiikot voivat helposti käyttää hyväkseen. (Emt., 233.) Kun perinteinen politiikka kyllästyttää, populistien vallankumoukselliselta vaikuttava vaihtoehto alkaa kiinnostaa.

Mediapopulismin käsitteeseen liittyvä tunteiden esiinmarssi suomalaisessa journalismissa on niin mediatutkimuksen (esim. Pantti 2009) kuin arkisen havainnoijankin todistama. Keväällä 2013 Helsingin Sanomat markkinoi uutta tabloidiversiotaan tunnekampanjalla. Isot julisteet pääkaupungin metrotunneleissa kertoivat, että Suomen suurin valtakunnallinen sanomalehti tarjoaa lukijoilleen päivittäin erilaisia tunteita: toivoa, iloa, epäuskoa, rohkeutta. Mainosjulisteessa oli iso kuva esimerkiksi vastasyntyneestä lapsesta ja yksi kuvan tunnetta ilmaiseva sana: toivo. Tunneilmaisut ovat lisääntyneet journalismissa muun muassa kaupallisista syistä: yleisesti uskotaan, että tunteet ja sentimentaalisuus myyvät (Pantti 2009, 200).

Populismin ja median yhteyttä Latinalaisessa Amerikassa tutkinut Silvio Waisbord (2003) väittää, että kaikki nykyaikaiset medioituneet yhteiskunnat ruokkivat, ihannoivat ja vahvistavat populistista puhetapaa. Erityisesti kaupallinen televisio yrittää pakkomielteisesti miellyttää suuria yleisöjä. Latinalaisessa Amerikassa televisiossa pyörii aamusta iltaan kansan rakastamia telenoveloita, brasilialaisen mallin mukaisia saippuasarjoja, jotka pyrkivät heijastamaan kansan kieltä, tunteita ja suruja. Sensationalistisilla uutisillaan, talk show’illaan ja muilla jokamiehen ja –naisen ohjelmillaan televisio on ultimaalinen populistinen media. Kun populaarikulttuuri pitää käsissään yhteiskunnan ylintä valtaa, kaikesta politiikasta tulee välttämättä populistista. (Waisbord 2003, 214)

Televisio onkin myös suomalaisessa mediatutkimuksessa arvioitu tunnemediaksi (ks. esim. Pantti 2005, Herkman 2005). Herkman käyttää journalismin murroksen aiheuttamasta kaupallistumisesta käsitettä televisioituminen. Hän pitää televisioitumista tabloidisaatiota analyttisempänä käsitteenä käsitellä ainakin iltapäivälehtien muutosta. Televisioituminen ei ota tabloidisaation tavoin kantaa journalismin hyvyteen tai huonouteen. Sen sijaan televisioituminen kiinnittää huomiota myös

viestintävälineiden väliseen taloudelliseen ja kulttuuriseen vuorovaikutukseen, intermediaalisuuteen. Lisäksi se täsmentää kulttuurin visualisoitumiseen liittyvää keskustelua. (Herkman 2005, 296). Yksi median markkinoitumisen ja televisioitumisen aiheuttamista ongelmista suomalaisessa journalismissa voi olla sisältöjen yhtenäistyminen ja yksipuolistuminen (emt., 316–317).

Televisioitumisen käsitteeseen liittyvä printtimedian visualisoituminen vaikuttaa myös pienenevistä markkina-asemista taistelevaan maakuntalehdistöön. Esimerkiksi Kymen Sanomissa visualisoituminen on näkynyt viime vuosina kuvallisen aineiston määrän ja kuvien koon kasvuna lehden sivuilla.

3 Vaalijulkisuuden muuttuvat piirteet

Luvun tarkoitus on eritellä politiikan julkisuuden muutosta ja mielipidemittauksiin keskittyvää vaalijournalismia. Näin voi ymmärtää hieman sitä ympäristöä, jossa Kymen Sanomien mielipidekirjoitukset perussuomalaisista eduskunta- ja kunnallisvaalien aikaan syntyivät.

Luku jakautuu kahtia. Ensimmäisessä osassa kuvailen politiikan ja vaalijulkisuuden muutosta yleisemmin. Toisessa osassa käyn läpi tutkimusta perussuomalaisten julkisuuskuvasta kevään 2011 eduskuntavaaleissa.

3.1 Poliitiikan julkisuuden muutos

Hannu Niemisen ja Mervi Pantin (2004) mukaan politiikka on alkanut lähestyä yhä enemmän markkinointiviestintää: julkisuuden markkinapaikalla jokainen voi ostaa itselleen näkyvyyttä tarpeidensa mukaan. Poliitikoille ei riitä kuitenkaan pelkkä julkisuudessa esiintyminen, vaan julkisuustila on kyettävä maksimoimaan. Se taas onnistuu mainostamalla ja imagonrakennuksella: julkisuuden markkinapaikalla pärjää parhaiten se, joka onnistuu vetoamaan parhaiten potentiaalisiin asiakkaisiin. (Nieminen & Pantti 2004, 33.)

Anu Kantola (2011, 26) väittää, että politiikan julkisuus on viime vuosikymmeninä alkanut muistuttaa Niemisen ja Pantin (2004) kuvailemaa markkinajulkisuutta. Kun koko ihmisiän kestävä puolueuskollisuus alkaa olla menneen maailman ilmiö, poliitikkojen taistelu liikkuvista äänestäjistä kovenee. Suunnitelmallisessa markkinoinnissa poliitikot rakentavat julkisia imagojaan huolella. Poliitikko on medioitunut, mikä tarkoittaa, että poliitikot luovat ensisijaisesti yhteytensä äänestäjiin juuri median kautta. Näin ollen puolueissa satsataan siihen, miten poliitikot näkyvät mediassa, millainen on heidän brändinsä ja julkinen imagoinsa.

Kantolan (2011) mukaan sosiaalinen media ja verkkojulkisuus muuttavat myös politiikan julkisuutta. Poliittisen kentän uudet toimijat, kuten eurooppalaiset populistiset puolueet hyödyntävät taitavasti verkkoa kannattajien keräämiseen perinteisen julkisuuden ulkopuolella. (Emt., 27.) Perussuomalaiset ovat onnistuneet hyödyntämään sosiaalista mediaa vaalikampanjoinnissaan erityisen hyvin (ks. luku 3.3.3).

Kantola kuvailee politiikan julkisuuden murrosta pelikenttänä, jossa nopeimmat ja nokkelimmat pärjäävät. Nykyjulkisuudessa nopeat heitot ja lohkaisut toimivat paremmin kuin huolellisesti harkitut puheenvuorot ja kannanotot. (Emt., 114.) Tässä mielessä populistien monimutkaisia asioita yksinkertaistavat lohkaisut ja iskulauseet istuvat kuin veitsi voihin nykyjulkisuuden sääntöihin. Ehkäpä tästä syystä ennen eduskuntavaaleja perussuomalaisten puheenjohtaja Timo Soini sai yhtä paljon tai enemmän medianäkyvyyttä kuin suurten puolueiden johtajat (Railo 2011, 85). Soinin napakka ja iskevä retoriikka meni parhaiten läpi uudennaisessa politiikan julkisuudessa.

Väliverronen ja Kunelius (2009) näkevät, että uudennainen mediajulkisuus vaatii politiikan esittämistä nasevasti ja ymmärrettävästi. Oikeiden ihmisten tahto ja toiminta on noussut politiikan journalismissa yhtä tärkeään asemaan kuin asiantuntijoiden argumentit ja politiikan asiakysymykset. Tutkijat näkevät, että uudennainen journalismi voi elävöittää ja politisoida suuren yleisön ja politiikan välistä suhdetta. ”Se voi myös tehdä tilaa uudennaisille poliittisille identiteeteille ja liikkeille, jotka puhuvat tällaiselle kentälle sopivaa kieltä”, Väliverronen ja Kunelius kirjoittavat. (Emt., 246.)

Kentälle sopivasta kielestä tulee väkisinkin mieleen perussuomalaisten kansankielinen puheenparsi, jota monet perussuomalaisten kannattajat ovat haastatteluissa kiitelleet sen selkeydestä ja helposta ymmärrettävyydestä. Onkin mielenkiintoinen kysymys, kuinka paljon muuttunut politiikan julkisuus on voinut vaikuttaa perussuomalaisten menestykseen tässä ajassa.

3.2 Vaalikampanja mediassa: mielipidekyselyiden populistisuus

Jamiesonin (1992) mukaan median tapa raportoida vaaleista voidaan jakaa pääpiirteisesti kahtia strategia- ja asiauutisointiin. Rhee (1997, 30) väittää, että nykymedia kuvaa vaaleja ennen kaikkea strategiakehyksen keinoin.

Pattersonin (1993) mukaan strategiakehys merkitsee, että mediassa raportoidaan ensisijaisesti poliitikkojen välisistä kampanjastrategioista, menestyksestä tai tappioista sekä poliitikkojen itsekkäistä intresseistä. Asiakehys tai poliittikehys tarkoittaa puolestaan, että media keskittyy raportoinnissaan poliitikkojen ratkaisuehdotuksiin sekä sen analysointiin, mihin ongelmat ja ehdotukset voivat johtaa. (Patterson 1993, sit. Rhee 1997, 30.)

Asiakeskeinen ja strategiakeskeinen uutisointi eroavat paitsi käsiteltyjen aiheiden myös retoristen tyylien ja kerronnan tasolla. Ero näkyy myös sanavalinnoissa. Esimerkiksi verbit ”hyökätä”, ”syyttää”, ”lyödä” ja ”taistella” esiintyvät yleisemmin strategiauutisoinnissa kuin asiakeskeisessä raportoinnissa. (Rhee 1997, 30.)

Strategiauutisoinnissa media keskittyy kertomaan yksittäisten poliitikkojen liikkeistä, heidän henkilökohtaisista motiiveistaan, saavutuksistaan ja virheistään. Sen sijaan tällaisesta uutisoinnista harvoin saa kokonaisvaltaista kuvaa vaalikampanjasta. (Emt., 30–31)

Suomalainen politiikan julkisuus on eronnut yhdysvaltalaisesta siinä, että täällä on perinteisesti keskitytty enemmän politiikan asiasisältöihin kuin yhdysvaltalaiseen tapaan kuvata politiikkaa pelinä. Esimerkiksi Helsingin Sanomissa politiikan arvotavoitteista vaikutti vielä 2000-luvun puolivälissä vallitsevan konsensus, jolloin uutisia tehtiin poliitikkojen erimielisyyksistä siitä, miten saavuttaa yhteisiä tavoitteita. (Väliverronen & Kunelius 2009, 232–233.)

Väliverronen ja Kunelius jakavat journalismin suhteen politiikkaan kolmeen kehukseen: 1. ideologiakehys ymmärtää politiikan kamppailuksi eduista ja arvoista, 2. menettelytapakehys taas arvioi politiikkaa sen mukaan, miten tavoitteisiin pitäisi pyrkiä, 3. pelin kehys puolestaan arvioi politiikkaa valtapelinä. Näistä pelin kehys muistuttaa edellä esittelemääni strategiakehystä: siinä journalismi rakentaa lukijoiden ja politiikan välille kyynisempää suhdetta, jossa politiikka voi näyttäytyä eliitin keskinäisenä tappeluna, jota kansalaiset seuraavat. (Emt., 232–233.)

Väitän, että perussuomalaisten nousu saattoi muuttaa politiikan julkisuutta lähemmäs pelin kehystä erityisesti viime eduskuntavaalien aikaan. Tätä tulkintaa vahvistaa myös aiempi tutkimus, jonka mukaan kevään 2011 eduskuntavaaleissa mediassa käytettiin poikkeuksellisen paljon mielipidemittauksia (Borg 2011).

Mielipidemittauksia ja gallupeita on puolestaan pidetty esimerkkeinä niin sanotusta hevosurheilujournalismista (”horse race journalism”), jossa poliitikkojen menestystä seurataan ja jännitetään niin kuin urheilukilpailuissa, mutta ehdokkaiden ajama politiikka jää sivurooliin (esim. Nisbet 2008). Hevosurheilujournalismi kertoo siis erilaisen metaforan keinoin samasta asiasta kuin pelin kehys tai strategiakehys (Nisbet 2008, 314).

Sami Borgin (2011) mukaan vuoden 2011 vaaleissa vaalipiirikohtaisia mittauksia tehtiin huomattavasti enemmän kuin aiemmissa eduskuntavaaleissa. Ennen vuoden 2011 eduskuntavaaleja vaalipiirikohtaisia mielipidemittauksia oli tehty vain joissakin vaalipiireissä, kuten Helsingissä ja Uudellamaalla. Osa mielipidemittauksista pyrki puolueiden alueellisen kannatuksen ja paikkamäärien lisäksi ennustamaan ehdokkaiden kannatusta. (Borg 2011, 177–180.)

Oman tutkimukseni kannalta vaalipiirikohtaiset mittaukset tekee mielenkiintoiseksi se tosiseikka, että niitä julkaisivat pääasiassa maakuntalehdet (emt., 181). Myös Kymen Sanomat julkaisi Kymen vaalipiiriä koskeneita mittauskyselyitä. Borg pitää eritoten ehdokaskannatuksen esittelyä lehdissä populistisena gallupjournalismina: gallupit ovat epäluotettavia ja voivat vaikuttaa vaalikampanjoinnin tuloksiin (emt., 189–192). Kymen Sanomissa tällaisia ehdokaskohtaisia mittauksia ei julkaistu, joten sen vaalijournalismia ei voi pitää yhtä populistisena kuin esimerkiksi Savon Sanomien gallupjournalismia (emt., 191).

3.3 Perussuomalaiset ja eduskuntavaalijulkisuus

Suomalainen media suhtautuu populismiin aivan toisella tavalla kuin esimerkiksi Ruotsin media, joka on kohdellut paikallisia populistieja ruotsidemokraatteja lähes hylkien. Suomalaiset viestimet sen sijaan tarjosivat perussuomalaisille eduskuntavaaleissa 2011 paljon myönteistä julkisuutta. (Paloheimo 2012, 331.)

Oikeusministeriön rahoittama ja Sami Borgin toimittama kansallinen vaalitutkimus ”Muutosvaalit 2011” pureutuu monen luvun verran teoksen nimen viittaamaan muutokseen, perussuomalaisten vaalivoittoon. Vuoden 2011 eduskuntavaaleissa perussuomalaiset nousi kertaheitolla maan kolmanneksi suurimmaksi puolueeksi heti SDP:n ja kokoomuksen kannoille. (Emt., 19–20.)

Vaalien jälkeen on epäilty, ettei Helsingissä ilmestyvä niin sanottu valtakunnan media kyennyt kovin hyvin havaitsemaan sitä, mitä maakunnissa tapahtuu ja mistä siellä puhutaan.

Valtakunnallisen median näköharhasta kertoo muun muassa vaaleja edeltänyt keskustelu siitä, että perussuomalaisten kannatus tuskin nousee kovin korkeaksi, koska Timo Soinia voi äänestää vain Uudellamaalla. (Pernaa 2012, 34.) Sen sijaan Ville Pernaa (2011) kävi läpi vaalipiirikohtaisia kannatusmittauksia ja osasi ennustaa noin viikkoa ennen vaaleja Turun Sanomissa perussuomalaisille 39 kansanedustajan paikkaa.

3.3.1 Perussuomalaiset hallitsivat media-agendaa

Pernaa (2012) tutki eduskuntavaaleja edeltänyttä uutisointia maan jokaisen vaalipiirin suurimmassa päivälehdessä, molemmissa iltapäivälehdissä ja keskeisimmissä aikakauslehdissä. Yleisin jutunaihe tutkituissa lehdissä oli euroalueen talouskriisi, toiseksi yleisin teema oli Suomen valtiontalouden tasapainottaminen, kolmanneksi eniten keskusteltiin gallupeista ja puolueiden kannatuskehityksestä. Neljänneksi suosituin aihe olivat perussuomalaisiin ilmiönä liittyvät uutiset. Koska eurokriisi oli yksi perussuomalaisten keskeisimpiä teemoja, kolme neljästä lehtiaineiston suosituimmasta aiheesta liittyi jollain tapaa perussuomalaisiin. (Emt., 35.)

Samaan aikaan perussuomalaisten puheenjohtaja Timo Soini oli eduskuntavaalien alla poikkeuksellisen näkyvässä asemassa lehti- ja televisiojulkisuudessa (Pernaa & Railo 2012). Soini otettiin mukaan muun muassa lähes kaikkiin television vaaliväittelyihin. Pernaa ja Railo (emt., 39–40) jakavat eduskuntavaalien 2011 julkisuuden kahteen pääteemaan: politiikan asiakysymyksiä käsitelleeseen ja perussuomalaisten suosion kasvua selittäneeseen julkisuuteen. Perussuomalaiset pääsivät profiloitumaan muita puolueita selvemmin monissa asiakysymyksissä, kuten euron ja Euroopan unionin sekä maahanmuuton vastustajina. Kun muiden puolueiden kanta esimerkiksi euroon oli häilyvä ja välillä epäselvä, oli perussuomalaisten kanta koko vaalien ajan vankasti eurokielteen.

Tutkimusten (Pernaa 2012) mukaan perussuomalaiset siis hallitsivat vaaleja edeltänyttä media-agendaa. Media-agenda vaikuttaa vaalien tuloksiin, koska suurin osa ihmisistä seuraa politiikkaa tiedotusvälineiden kautta. Agenda setting –teorian mukaan todellisuutta rajaava media ei vaikuta suoraan ihmisten mielipiteisiin, mutta nostamalla joitakin aiheita näkyville paikoille ja väikemällä toisista se vaikuttaa siihen, mistä ylipäänsä muodostamme mielipiteitä. (Mccombs 2004, 1–2) Näin ollen voidaan olettaa, että jokainen ennen eduskuntavaaleja mediaa seurannut on pohtinut suhdettaan perussuomalaisiin ja heidän mielipiteisiinsä esimerkiksi eurokriisistä.

Pernaan (2012, 37) tutkimusaineistossa perussuomalaisiin kytkeytyi suoraan myös kaksi muuta teemaa, jotka pääsivät eduskuntavaaleja edeltäneen lehdistökirjoittelun kymmenen suosituimman vaaliaiheen joukkoon: maahanmuutto- ja ulkomaalaispolitiikka sekä perussuomalaisten puolueohjelman avaaminen. Myös lehdistön pääkirjoitusten ja kolumnien neljä yleisintä teemaa

olivat suoraan perussuomalaisten agendalta: EU-politiikka, puolueiden kannatus, perussuomalaisten nousu, maahanmuutto ja perussuomalaisten ohjelman avaaminen.

Myös Ylen ja MTV3-utislähetystä tutkittiin eduskuntavaaleja edeltäneellä ajalla.

Televisioaineistossa perussuomalaisiin liittyvät aiheet olivat yleisimpien aiheiden joukossa. Silti perussuomalaisiin liittyvät teemat pääsivät lehdistössä televisiota voimakkaammin esille. (Emt, 38–39.)

Perussuomalaisten kannatuksen kasvu oli Helsingin Sanomien ja Aamulehden vaaleja edeltäneen gallupjournalismin ”suuri kertomus” (Suhonen 2012, 53). Gallupjournalismista on viime vuosikymmeninä tullut myös suomalaisten uutisvälineiden tapa selostaa vaaleja, mutta vuoden 2011 poikkeuksellinen poliittinen tilanne teki kannatusmittauksista poikkeuksellisen kiinnostavia (emt, 52).

Suhosen tutkimus paljastaa, että Aamulehteä tai Helsingin Sanomia aktiivisesti lukevalla oli vuoden 2010 viimeisinä kuukausina kaksi kertaa päivässä edessään uutinen, joka viittasi kannatusmittauksiin. Lukuisat tutkimukset kertoivat myös yhteiskunnan poliittisen ilmapiirin muutoksesta perussuomalaisille suotuisaksi ja äänestäjien asenteista ja arvoista, mutta tällaiset kyselyt jäivät mediajulkisuudessa puolueiden kannatuksesta kertoneiden kyselyiden jalkoihin. (Emt, 58–59.)

3.3.2 Perussuomalaiset pääkirjoituksissa ja kolumneissa

Niko Hatakan (2012) tutkimus perussuomalaisten mediakuvasta kolumni- ja pääkirjoitusjulkisuudessa on yksi harvoista perussuomalaisten eduskuntavaalikevään julkisuuskuvaa kartoittavista laadullisista tutkimuksista. Hatakka (emt.) selvitti aineistolähtöisen sisällönanalyysin keinoin, kuinka suomalaisen poliittisesti sitoutumattoman lehdistön pääkirjoituksissa ja kolumneissa suhtauduttiin perussuomalaisiin ja perussuomalaiseen politiikkaan.

Pääkirjoitusten ja kolumnien yleisin selitys perussuomalaisten kannatukselle oli tyytymättömyys. Kirjoituksissa kuvailtiin, kuinka vanhaan politiikkaan, vaalirahoitusotkuihin ja muihin skandaaleihin pettyneet, turhautuneet ja kaunaiset kansalaiset pitivät perussuomalaisia protestiväylänään. (Emt, 297–299.)

Hatakka tekee osuvan tulkinnan siitä, miten perussuomalaisten esittäminen kansalaisten protestiväylänä saattoi vaikuttaa vaalitulokseen:

”Esittäessään perussuomalaiset kansalaisten pettymyksen purkautumisen kanavana pääkirjoitukset ja kolumnit vahvistivat käsitystä, jonka mukaan perussuomalaisten äänestäminen oli rationaalinen ja toimiva keino osoittaa tyytymättömyyttään ja näpäyttää vallanpitäjiä. Pääkirjoitus- ja kolumnijulkisuuden voidaan sanoa luovuttaneen perussuomalaisille monopolin protestiin.” (Emt., 300.)

Perussuomalaisten poliittisten linjausten laadukkuuden sijaan kirjoituksissa korostettiin linjausten populistista muotoa. Populistisen retoriikan taas uskottiin vetoavan tyytymättömään kansaan. Selitykseksi populismin vetoavuudelle esitettiin myös kansalaisten tietämättömyyttä. (Emt, 300–301)

Perussuomalaisten politiikka kuvattiin Hatakan aineistossa epäanalyttisenä ja tunneperäisenä. Poliittikkaa kuvattiin kielikuvin, jotka kertoivat lapsellisuudesta, yhteistyökyvyttömyydestä ja perinteisen politiikan tahallisesta häirinnästä. Perussuomalaisten näkökulmasta ”kapuloiden rattaisiin työntäminen” saattoi näyttäytyä hyvänä politiikan tekemisen keinona, sillä puolue pyrki vaalikeväänä nimenomaan esiintymään ummehtuneen konsensuspolitiikan vastavoimana. (Emt, 301–302.)

Useimmin toistuvassa uhkakuvassa perussuomalaisten menestyminen vaaleissa esitettiin tarkoittavan paluuta impivaaralaiseen eristäytymiseen. Perussuomalaisten protesti esitettiin kansallisena ja konservatiivisena, kun taas poliittinen eliitti esitettiin liberaalina ja Eurooppaan suuntautuneena. (Emt, 308.)

Perussuomalaisten politiikan tuntemattomuus nähtiin osassa kirjoituksista suoranaisten vaarana. Kuitenkaan perussuomalaisten yhteydessä paljon puhuttaneita maahanmuuttolinjauksia ei pääkirjoituksissa ja kolumneissa haastettu. (Emt, 311.)

Pääkirjoitus- ja kolumnijulkisuudessa perussuomalaiset nähtiin uhkana yhteiskunnan vakaudelle. Heidän epämääräisenä esitetty politiikkansa uhkasi kirjoituksissa ajaa Suomen poliittisesti epävakaiseen tilanteeseen. Epävarmuuden uhkaan liitettiin muun muassa perussuomalaisten puoluekoneiston kehittymättömyys ja ehdokkaiden kokemattomuus ja taitamattomuus. (Emt., 311–312.)

Pieni osa kirjoituksista kuvasi perussuomalaisia myös positiiviseen sävyyn. Puolueen nähtiin tervehdyttävän demokratiaa palauttamalla kansalaisten kiinnostuksen politiikkaan ja lisäävän äänestysinnostusta. Perussuomalaisten nähtiin myös tuovan dynamiikkaa konsensukseen perustuneeseen politiikkaan. Myös populistisesta retoriikasta löydettiin myönteisiä puolia: sen nähtiin lisäävän kansalaisten kiinnostusta ja pakottavan muiden puolueiden tarkentamaan politiikkaansa. (Emt, 314–316.)

Kaiken kaikkiaan Hatakka päätyy siihen, että väitteet siitä, että perussuomalaiset olisivat olleet vaalikeväänä median suosikki, eivät pidä paikkaansa. Perussuomalaiset esitettiin pääkirjoitus- ja kolumnijulkisuudessa joukkona, jonka äänestäminen voi olla jopa vaaraksi. Silti vaalikevään julkisuudessa oli Hatakan mukaan piirteitä, joiden voidaan nähdä hyödyttäneen perussuomalaisia. (Emt, 317.)

3.3.3 Perussuomalaisten vaalikampanjointi sosiaalisessa mediassa

Erkka Railo (2011) ja Niko Hatakka (2012) ovat tutkineet perussuomalaisten viestintää sosiaalisessa mediassa. Railo tutki, miten perussuomalaiset kansanedustajaehdokkaat hyödynsivät blogeja eduskuntavaalikampanjoinnissaan ja millaista vastakaikua he saivat blogien kommenttiketjuissa. Hatakka puolestaan selvitti, miten perussuomalaiset muokkasivat ja uudelleentulkitsivat vaalikevään uutisointia sosiaalisessa mediassa osana heidän omaa ideologissävytteistä viestintäänsä.

Esittelen edellä mainitut tutkimukset tässä pääpiirteittäin, koska ne tarjoavat arvokkaita ideoita omaan yleisönosastokirjoitusten analyysiini. Suuri osa aineistoni yleisönosastokirjoituksista suhtautuu kriittisesti perussuomalaisiin. Toinen puoli kirjoituksista on kuitenkin perussuomalaisten kannattajien mielenilmauksia ja paikallisten perussuomalaisten poliitikkojen omia mielipiteitä. Vaikka sosiaalisen median keskustelukulttuuri poikkeaa muun muassa vauhdissa ja vapaudessa paperilehden yleisönosaston keskustelusta, areenat ovat siinä mielessä vertailukelpoisia, että myös yleisönosastolla yleisö saa esittää asioista omia tulkintojaan.

Railo (2011, 77) väittää, että perussuomalaiset pystyivät sosiaalisessa mediassa luomaan eräänlaisen vastavoiman valtamedian perussuomalaisille hyvin kriittiselle uutisoinnille. Perussuomalaiset

kansanedustajaehdokkaat käsittelevät blogeissaan aiheita, joita perussuomalaisten mielestä poliittinen eliitti ja valtamedia eivät halunneet päästää julkisuuteen.

Blogeissa luotiin kuvaa yhteiset aatteet jakavasta yhtenäisestä ryhmästä, jota yhdistivät yhteiset viholliset. Perussuomalaisten identiteetti perustui ”kansan” ja ”eliitin” väliseen vastakkainasetteluun. Eliittiä edustivat politiikan, talouden, median ja tieteen toimijat. Nämä ”eliittiryhmät” uhkasivat perussuomalaisten mukaan vähätellä puolueen menestystä tai hyökätä perussuomalaisia vastaan. (Emt., 77.)

Blogeissa toistui jatkuvasti, että perussuomalaisia ”vainotaan” tai ”mustamaalataan”. Vainon todisteeksi sosiaalisessa mediassa nostettiin blogien pitäjien mukaan valheelliset joukkotiedotusvälineiden kirjoitukset. Perussuomalaisten nettikirjoittelussa näkyi myös vahva jako ”meihin” ja ”heihin”, joissa ”meitä” edustivat perussuomalaiset poliitikot ja heidän kannattajansa ja ”heitä” puolestaan kaikki muut puolueet vihreistä kokoomukseen ja ”vasemmistoeliittiin”. (Emt., 78–79.)

Toisaalta Railo havaitsi myös, että perussuomalaisten blogit ja retoriikka herättivät niiden yleisössä voimakkaita tunteita. Blogien pitäjillä ja niiden yleisöllä oli yhteiset, intohimoa ja suoranaista pelkoa herättävät uhat: heidän mielestään maahanmuutto ja suurpääoma muodostivat vakavan uhan Suomelle ja vain perussuomalaiset pystyivät puolustamaan isänmaan asiaa. Toimittajia sekä poliittista ja taloudellista eliittiä kohtaan tunnettiin suuttumusta ja heitä syytettiin vääränlaisen politiikan puolustamisesta sekä julkisen keskustelun yksipuolisuudesta. Toisaalta perussuomalaisten nousu herätti blogeissa myös uudenlaista toiveikkuutta: nyt oli olemassa aito vaihtoehto epäonnistuneelle politiikalle. (Emt., 79–80.)

Blogeissa myös kannustettiin suoraan äänestämään perussuomalaisia. Tavallinen tapa kehottaa äänestämään oli gallupuutisiin viittaminen. Niiden avulla pyrittiin todistamaan, että perussuomalaisten kannatus ei ole mikään harha, mutta samalla muistutettiin, että mielipidemittaukset muuttuvat todeksi vasta vaaliurnilla. (Emt., 79)

Hatakka (2012) käsitteli omassa tutkimuksessaan, mitä tapahtui journalistiselle julkisuudelle, kun perussuomalaiset jakoivat, muokkasivat ja uudelleentulkitsivat valtamedian uutisointia sosiaalisessa mediassa. Hatakka käyttää käsitettä ”rinnakkaisjournalismi”, jolla hän viittaa siihen, kuinka uutisoinnin ja uutisten merkitykset muuttuvat, kun uutisia jaetaan, muokataan, siteerataan ja

kommentoidaan sosiaalisessa mediassa. Tässä prosessissa valtamedian uutisointi saa uusia ideologisia ja poliittisia merkityksiä. (Hatakka 2012, 351.)

Railon (2011) ja Hatakan (2012) tutkimuksissa yhdistyivät monet piirteet: uhkakuvien maalailu, vastakkainasettelu ja jako ”meihin” ja ”heihin” sekä kritiikiltä ja negatiiviselta uutisoinnilta puolustautuminen. Edellä mainittuja retoriikan keinoja ja argumentteja käytettiin myös Kymen Sanomien yleisönosastolla.

Verkon mahdollistama omaehtoinen keskustelu on ehkä innostanut ja aktivoinut perussuomalaisia käyttämään entistä enemmän hyväkseen myös yleisönosastoa toisenlaisen yleisön saavuttamiseen ja omien tulkintojen viestimiseen myös paperilehden kautta. Tämä tutkimus osoittaa, että Kymenlaakson perussuomalaiset lähettivät yleisönosastolle runsaasti vastineita aina, kun heitä oli kritisoitu edellisten päivien lehdissä. Yleisönosastojen kautta perussuomalaiset saivat viestinsä perille myös esimerkiksi vanhuksille, jotka lukevat enemmän sanomalehteä kuin keskustelevat politiikasta internetissä.

4 Mielipidekirjoitukset tutkimuksen keskiössä

Tässä tutkimuksessa huomion keskipisteenä on paperilehden mielipiteellinen aineisto, siis yhtäältä toimituksellinen aineisto, pääkirjoitukset, kolumnit, kommentit ja uutisanalyysit, sekä toisaalta yleisön tuottama aineisto. Kymen Sanomissa yleisö osallistui eduskunta- ja kunnallisvaalien aikaan keskusteluun painetussa lehdessä yleisönosastokirjoituksissa ja tekstiviestipalstalla.

Mielipidekirjoitusten tutkiminen on perusteltua muun muassa siitä syystä, että poliittisessa journalismissa mielipiteellisen aineiston ja toimittajien kommenttien määrä on viime vuosikymmeninä selvästi lisääntynyt (Väliverronen & Kunelius 2009). Samaan aikaan erityisesti yleisön tuottamat mielipidekirjoitukset ovat jääneet kotimaisessa journalismin tutkimuksessa paitsioon. Kansainvälisessä tutkimuksessa aihe ei ole ollut kovinkaan suosittu.

Mielipideaineisto lisääntyi suomalaisessa sanomalehdistössä 1960-luvulta alkaen. 1970-luvulla mielipidekirjoittajien ei enää tarvinnut kannattaa samaa puoluetta kuin niitä julkaiseva lehti kannatti. Oman alueen kansanedustajille tarjoutui mahdollisuus kirjoittaa mielipiteitään pääkirjoitussivuilla puoluekannasta riippumatta. (Tommila & Salokangas 1998, 274.)

Julkisuuden ja demokratian näkökulmasta julkisen keskustelun mahdollistaminen on tiedonvälityksen ja vallanpitäjien kriittisen arvioinnin ohella yksi journalismin tärkeimmistä tehtävistä (Nordenstreng 1997, 6). Malmbergin (2004, 43–44) mielestä julkinen keskustelu ja väittely on jopa lehtien kaikkein tärkein tehtävä. Nimenomaan artikkelit ja yleisönosastot mielletään julkisen keskustelun areenoiksi (Reunanen 2003, 102).

Journalistisessa kulttuurissamme uutiset ja mielipideaineisto erotetaan toisistaan.

Mielipidekirjoitukset julkaistaan yleensä omalla sivullaan. Uutisissakin toimittaja valitsee näkökulman ja haastateltavat aiheeseen, mutta yleisönosastolla, pääkirjoituksissa, kolumneissa ja pakinoissa mielipiteiden esittäminen on avointa ja sen on ”lupa” olla puolueellista. (Raittila 2000, 29) Toimittajan työn ihanteisiin kuuluu objektiivisuus, jolloin toimittaja voi esittää omia subjektiivisia mielipiteitään vain siihen tarkoitettulla paikalla, kuten pääkirjoituksissa ja kolumneissa (vrt. V. Pietilä 2002, 140).

Tässä luvussa kartoitan aiempaa tutkimusta mielipidekirjoituksista. Jaan kirjoitukset kahteen alalukuun, yleisön tuottamiin kirjoituksiin ja toimituksen kirjoittamiin mielipiteisiin. Jako on

olennainen, koska myöhemmin analyysiosassa vertaan näiden kahden tyyppin keskustelua toisiinsa ja pohdin sitä, keskustelevatko toimituksen ja yleisön mielipiteet keskenään.

4.1 Kansalaisten ääni kuuluu yleisönosastoilla

Yleisönosastot ovat siitä kiinnostavia, että ne ovat perinteisesti olleet lehtien ainoa paikka, missä tavalliset kansalaiset saavat äänensä kuuluviin (vrt. V. Pietilä 2002, 140). Nykyään suurin osa sanomalehdistä on siirtynyt myös verkkoon, joten lukijat pääsevät sanomaan sanottavansa myös verkon keskustelualueella. Verkossa keskustelu on avoimempaa, koska sinne pääsee kirjoittamaan kuka tahansa, eikä julkaistavia tekstejä valikoida niin kuin perinteisellä yleisönosastolla. Katajamäen (2001, 35) mielestä verkkolehden keskustelupalsta voikin olla paljon yleisönosastoja tasa-arvoisempi areena julkiselle keskustelulle.

Tässä tutkimuksessa otan kuitenkin huomioon vain paperilehdessä ilmestyneet kirjoitukset, vaikka suurin osa niistäkin on julkaistu myös verkossa. Habermasin (1989, sit. Wahl-Jorgensen 2002) mukaan yleisönosastot on yksi harvoista paikoista, joissa kansalaiset voivat käydä julkista keskustelua. Yleisönosastokirjoitukset voivat olla myös kansalaisille merkittävä osallistumis- ja vaikuttamiskanava, jota seuraamalla päättäjät ja virkamiehet voivat saada kokonaiskäsityksen kansalaismielipiteistä (Hokkanen 2004, 67).

Perussuomalaisten omien mielipiteiden runsas esiintyminen Kymen Sanomien yleisönosastolla on mielenkiintoista, koska tutkimusten mukaan erilaiset yhteiskunnalliset liikkeet ovat kautta aikojen käyttäneet yleisönosastokirjoittelua poliittisena aseenaan (vrt. Wahl-Jorgensen 2007, 41). Muun muassa feministinen liike, poliittiset aktivistit, ihmisoikeustyöntekijät ja luonnonpuolustajat ovat käyttäneet yleisönosastoja poliittisen painostuksen välineenään (emt., 42).

Wahl-Jorgensenin mukaan yleisönosastoja pitää katsoa yhteiskunnallisten liikkeiden ajamissa asioissa vain yhtenä monista keskustelun paikoista. Paljon keskustelua käydään myös poliittisen liikkeen omilla foorumeilla, kuten feministien oman lehden yleisönosastolla tai vaikkapa puoluelehdessä. Kuitenkin valtavirran sanomalehtien yleisönosastolle kirjoittamalla yhteiskunnalliset liikkeet voivat vaikuttaa media-agendaan ja tuoda sellaisia aiheita keskusteluun, jotka muuten jäisivät pimentoon. (Emt., 43.)

Tutkimusten mukaan yleisönosastokirjoitukset ovat perinteisesti olleet pääkirjoitussivujen ja sanomalehtien luetuimpia osia (Hynds 1994; Kunelius 1999). Yleisönosastot voivat keskusteluareenana toimia vastapainona kansalaisten poliittiselle vieraantumiselle ja kyynistymiselle (Wahl-Jorgensen 1999, 26). Useimmiten lehdet eivät kuitenkaan julkaise kaikkia lukijoiden lehteen lähettämiä kirjoituksia, vaan etenkin isommissa lehdissä vain pieni osa mielipiteistä julkaistaan (Wahl-Jorgensen 2002, 70).

Wahl-Jorgensen (emt.) määrittelee neljä sääntöä, joiden perusteella sanomalehdet valitsevat, mitkä yleisönosastokirjoitukset julkaistaan: relevanttius ja ajankohtaisuus, napakkuus, viihteellisyys, arvovaltaisuus ja uskottavuus. Tutkijan mielestä yleisönosastokirjoitusten valikointi tiukkoihin sääntöihin nojaten on ristiriidassa julkisen keskustelun moniäänisyyden ja ilmaisun monipuolisuuden kanssa. Osa jää julkisen keskustelun ulkopuolelle kirjoitustaitojen puutteen vuoksi. Toisaalta yleisönosaston keskustelunaiheet joutuvat nykyisellään seuraamaan median ja uutisten virtaa, vaikka parempi olisi, että aiheet saisivat nousta vapaasti yhteisöstä. (Ema, 78.)

Oman aineistoni kohdalla minua kiinnostaa tutkia, millaisia aiheita ja näkökulmia yleisönosastokeskusteluissa nousee esiin. Kiinnitän myös huomiota siihen, kuinka paljon aiheet seuraavat lehdessä ilmestynyttä aiempaa kirjoittelua.

Pro gradu –tutkielmassaan sanomalehden tekstiviestipalstoja tutkineen Kaukiais (2009, 24) mukaan yleisönosastolle kirjoittaa vain pieni osa kansasta, omanlainen elitistijoukko, joka koostuu tiedollisesti ja taidollisesti keskimäärin paremmin menestyneistä kansalaisista.

4.1.1 Yleisönosastojen arvostuksesta

Tamperelaisen Aamulehden lukijoille tehty yleisötutkimus kertoo, että lukijat mielsivät yleisönosaston kaikista lehden osioista omimmakseen (Ridell 1998). Yleisönosastolla ilmestyvät jutut olivat heistä sanomalehden mielenkiintoisinta sisältöä ja ne virittivät halun osallistua keskusteluun. Käytännössä lukijoiden osallistumista kuitenkin jarrutti tietoisuus siitä, että omaa kirjoitusta voi olla vaikea saada julkaistuksi. Suurin este kirjoittamiselle oli kuitenkin yleisönosastokirjoitusten pitäminen yleisesti merkityksettömänä ”höyrynpurkauskanavana”. (Emt., 95–96.)

Aamulehden yleisötutkimus kertoi kiltistä ja passiivisesta kuluttajayleisöstä. Demokraattisten ihanteiden mukainen journalismi edellyttäisi kuitenkin kansalaislukijan ja julkisen yleisön potentiaalin hyödyntämistä. Ridell ehdottaa keinoksi yleisönosaston arvon nostamista lehden sisällä. Käytännössä toimittajat voisivat hyödyntää kansalaisten yleisönosastolla esittämiä ongelmia jutunaiheina ja vaatia niihin vastausta poliittisilta ja taloudellisilta vallanpitäjiltä. (Emt.,99.)

Kuneliuksen (1999, 99) mielestä mielenkiintoista on, että vaikka yleisönosastoja luetaan paljon enemmän kuin esimerkiksi talousuutisia, jälkimmäisten toimittaminen on ammattillisesti paljon arvostetumpaa. Raittila (2000) puolestaan huomauttaa, että uutisissa puhuvat viralliset ja arvovaltaiset toimijat, kun taas ”epäilevät ja kriittiset äänet jupisevat mielipidesivulla”. Samasta juttutyypin välisestä kuilusta kertoo se, että uutiset ja mielipidekirjoitukset harvoin keskustelevat keskenään. (Emt., 30–31.)

Yleisönosastojen arvostuksen puute ei kuitenkaan rajoitu vain toimittajakunnan sisälle, vaan yleisönosastoja koskeva joukkoviestinnän tutkimus on ollut niin ikään vähäistä (V. Pietilä 2010, 398–399).

Veikko Pietilä (emt.) tutki yleisönosastoja ja verkkofoorumeja keskusteluareenoina ja vertasi niillä esiintyvää vuorovaikutusta toisiinsa. Yleisönosastokirjoituksissa virkosi vähemmän mielipidetekstien keskinäistä vuoropuhelua kuin verkkokeskusteluissa. Sen sijaan yleisönosastolla reagoidaan enemmän yleisönosaston ulkopuolisessa julkisuudessa esitettyihin puheenvuoroihin, kun taas verkkofoorumeilla keskustelijat reagoivat samalla areenalla esitettyihin väitteisiin. (Emt., 406) Pietilän tutkimuksessa keskustelu yleisönosastolla oli erimielisten yksilöiden kannanottoja, jotka harvoin asettuivat vuoropuheluun keskenään (emt., 415).

Havainto yleisönosastokirjoitusten reagoinnista ulkopuolisen julkisuuden puheenvuoroihin on erityisen mielenkiintoinen oman tutkimukseni kannalta. Tutkimuksessani vertailen, kuinka paljon yleisön kirjoitukset keskustelevat toimituksen tekstien kanssa. Hypoteesini on, että yleisönosastokirjoitukset tarttuvat niin toimituksen mielipidekirjoituksiin kuin toisiin yleisönosastokirjoituksiinkin, mutta toimituksen tekstit reagoivat harvemmin yleisön mielipiteisiin.

4.1.2 Sanomalehtien tekstiviestipalstoista

Monissa sanomalehdissä on nykyään mielipidesivulla oma tekstiviestipalsta, jonne lukijat voivat lähettää tekstiviestin pituisia mielipiteitään. Vaihtoehtoisesti lehdissä voidaan julkaista verkon keskustelupalstoilta poimittuja mielipiteitä. Tällaisten mielipiteiden suurin ero perinteisiin yleisönosastokirjoituksiin on se, että ne ovat yleisemmin nimettömiä kuin nimellisiä.

Kymen Sanomissa tekstiviestipalsta on ollut käytössä vuodesta 2004 alkaen. Keskustelu tekstiviestipalstalla on usein kiivasta ja se on yleisesti tunnettu negatiivisesta perusvireestään. ”Tekstaripalsta” sijaitsee mielipidesivun alalaidassa. Keskustelu tekstiviestipalstalla on aktiivista ja jotkut nimimerkit, kuten ”Aitomies”, ”Perusperts” tai ”Sijoittaja” tulevat nopeasti päivittäiselle lukijalle tutuksi.

Tutkimusten mukaan yksi keskeinen valintakriteeri yleisönosastokirjoituksille on ollut niiden lyhyt mitta. Näin mahdollisimman moni mielipide on tullut julkaistuksi, mutta toisaalta myös kirjoitusten argumentoinnin laatu on voinut kärsiä. (Wahl-Jorgensen 2002) 160 merkin tekstiviestit täyttävät lyhyden kriteerin liiankin hyvin. Voisi kuvitella, että nimettömyys vie tekstiviestipalstalle kirjoittavilta myös ”höyrypääksi”leimautumisen pelon (vrt. Ridell 1998).

Kymen Sanomien artikkelipäätoimittajan Markku Espon mukaan lukijat lähettävät päivittäin tekstiviestipalstalle keskimäärin 40 viestiä. 10–20 prosenttia viesteistä sensuroidaan. Useimmiten tekstiviestien hylkäämisen perusteita ovat liian kovasanainen kielenkäyttö, jopa vihapuhe; perustelemattomat väitteet sekä se, että viesti on tarkoitettu liian suppealle piirille. (Espo 2013.)

Espon mukaan vaalien lähestyessä viestien määrä kasvaa noin 20–30 prosentilla normaalista ja todennäköistä on, että ehdokkaiden kannattajat yrittävät käyttää tekstiviestipalstaa poliittiseen kampanjointiin. Vaalien aikaan myös karsittavien viestien määrä kasvaa samassa suhteessa yleiseen viestien määrään. Kymen Sanomissa on tiedostettu tekstiviestien käyttäminen poliittisen kampanjoinnin välineenä ja vaaleja varten tekstiviestien käsittelyyn on annettu erityiset ohjeet. Kunnallisvaaleissa 2012 ohjeistuksena oli, ettei ehdokkaita perusteettomasti moittivia tai kehuvia viestejä julkaista. Vaaliviikonloppuna politiikkaa käsitteleviä viestejä ei julkaistu lainkaan. Presidentinvaaleissa 2012 ohjeistuksena oli, että vaalikampanjointiin liittyvää viestittelyä

tarkkailtaisiin erityisen kriittisesti ja yksi kriteeri viestien karsimiselle oli muun muassa samanlaisten viestien toistuminen. Presidentinvaalien aikaisessa tekstiviestien karsimisohjeistuksessa kehoitettiin lisäksi jättämään julkaisematta ehdokkaita perusteettomasti arvostelevat viestit, esimerkiksi sellaiset, kuten ”Paavo Väyrynen olisi onneton valinta maan johtoon” tai ”Lipponen ja Niinistö ovat isänmaanpettureita”. (Espo 2013.)

Työskennellessäni eduskuntavaalien ja kunnallisvaalien aikaan Kymen Sanomissa, lehdessä oli vallalla sellainen käytäntö, että artikkelipäätoimittaja sensuroi painokelvottomat viestit. Iltavuorossa työskentelevä uutistoimittaja korjasi tekstiviesteistä kirjoitusvirheet, lyhensi ne vaaditun 160 merkin mittaisiksi ja valitsi mielestään parhaimman viestin paksummilla kirjaimilla painettavaksi nostoksi. Viikonloppuisin tekstiviestit käsitteli kulloinkin viikonloppuvuorossa ollut uutistuottaja.

4.1.3 Aiempi tutkimus tekstiviestipalstoista

Jos perinteisiä yleisönosastokirjoituksia on tutkittu varsin vähän, on tekstiviestipalstojen tutkimus ollut sitäkin niukempaa. Tiedossani ei ole aiheesta muuta tutkimusta kuin pro gradu –töitä. Mari Myntti (2012) tutki sanomalehtien tekstiviestipalstojen kirjoituksia tekstilajina Itä-Suomen yliopistolle tekemässään suomen kielen pro gradussa. Myntti huomauttaa, että sanomalehdessä julkaistavat tekstiviestikirjoitukset syntyvät lukijan ja toimittajan yhteistyönä: toimittaja valitsee julkaistavat tekstiviestit ja muokkaa niiden kieltä.

Myntti väittää, että juuri nimettömyys lisää tekstiviesteissä esiintyvää ironiaa ja affektiivisiä ilmauksia. Intertekstuaalisuus on Myntin mukaan toinen tekstiviestipalstan kirjoituksille tyypillinen piirre: keskustelussa mukana pysyminen vaatii palstan päivittäistä seuraamista. Myntin tutkimuksessa tekstiviestipalstan kirjoittajat näyttivät seuraavan erityisen aktiivisesti myös sanomalehden muuta kirjoittelua ja erityisesti lehden mielipiteellistä aineistoa. Uutiset ja pääkirjoitukset näyttivät tuottavan tekstiviestejä, mutta tekstiviestit eivät Myntin havaintojen mukaan synnyttäneet pääkirjoituksia ja uutisia. (Emt., 91–92).

Myntin kuvaus siitä, että kärryillä pysyäkseen on seurattava tekstiviestipalstaa kuulostaa tutulta myös oman aineistoni kohdalla. Hyvin usein tekstiviestikirjoitukset viittavat edellisen päivän tekstareihin, mutta lähes yhtä usein tekstiviesteissä viitataan edellisen päivän pääkirjoituksiin ja kolumneihin.

Myös muutama viestinnän alan pro gradu –tutkielma tekstiviestipalstoista on jo tehty. Timo Kankaanpää (2008) tutki Vaasan yliopiston viestinnän pro gradu –tutkielmassa vuoden 2006 presidentinvaaleista käytyä keskustelua maakuntalehti Pohjalaisen tekstiviestipalstalla. Tekstiviestien retorisessa analyysissä Kankaanpää (emt.) havaitsi, että tekstiviesteillä yritettiin vaikuttaa hyvin suoraan vastaanottajien äänestyspäätöksiin.

Petri Kaukiainen (2009) tutki Helsingin yliopiston viestinnän laitoksen pro gradu –työssään tekstiviestejä osana Aamulehden ja Nokian Uutisten sisältöä Nokian vesikriisin aikana. Yksi Kaukiaisien havainnosta oli, että lukijoiden kirjoitukset vesikriisistä olivat selvästi kriittisempiä kuin lehden muu aineisto. Tekstiviestikirjoitukset olivat kuitenkin vielä tavallisia yleisönosastokirjoituksia kriittisempiä. (Emt., 46) Kovan kritiikin esittäminen on varmasti helpompaa nimettömyyden suojan takaa kuin allekirjoitetussa yleisönosastokirjoituksessa.

Tekstiviestit muodostivat lähes puolet kaikista Nokian Uutisten vesikriisiä käsitelleistä jutuista. Kaukiaisien tutkimuksessa tekstiviestikirjoitukset myös lavensivat julkista keskustelua nostamalla esiin teemoja, jotka olisivat lehden muussa aineistossa jääneet kokonaan käsittelemättä. Kaukiainen uskoo, että yleisön näkyvä kritiikki saattoi vaikuttaa ratkaisevasti siihen, että Nokian vesilaitoksen johtaja erosi tehtävästään. (Emt., 65–66.)

Kaukiaisien mukaan tekstiviesteissä oli viitteitä siitä, että niiden kirjoittajat edustavat laajempaa sosioekonomista taustaa kuin yleisönosastolle tavallisia mielipidekirjoituksia lähettävät. Tähän viittasi tekstiviestikirjoitusten rosoinen ja puhekielinen tyyli sekä aihepiirien arkisuus. (Emt., 67.)

Kaukiainen ei sen enempää perustele havaintoaan tekstiviestikirjoittajien laajasta sosioekonomisesta taustasta, joka on varsin mielenkiintoinen etenkin tasapuolisen ja kaikille avoimen julkisen keskustelun kannalta. Wahl-Jorgensenin (2002) mukaan julkisen keskustelun avoimuuden tiellä on muun muassa juuri se, että vain taitavat kirjoittajat saavat kirjoituksensa läpi yleisönosastolla. Kuitenkin habermasilaisen kriittisen julkisuuden periaatteisiin kuuluu, että julkinen keskustelu on kaikille avointa. Tekstiviestipalstoilla suurin osa kirjoittajista saa sanottua sanansa, vaikkei kirjoitusasu olisikaan kummoinen. Toisaalta tekstiviestin kirjoittaminen on myös paljon kevyempi ponnistus kuin pidemmän yleisönosastokirjoituksen laatiminen, mikä todennäköisesti lisää tekstiviestien suosiota lukijoiden kannanottokeinona.

4.2 Pääkirjoitus pyrkii vaikuttamaan

Toimittajan työn ihanteisiin kuuluu objektiivisuus, jolloin toimittaja voi esittää omia subjektiivisia mielipiteitään vain siihen tarkoitetulla paikalla, kuten pääkirjoituksissa ja kolumneissa (vrt. V.Pietilä 2002, 140).

Pääkirjoitus sijoittuu yleensä hyvin näkyvälle paikalle lehden alkupäähän. Pääkirjoituksen aiheet ovat usein ajankohtaisia ja poliittisia. Kirjoitusten sävy on esimerkiksi kolumniin verrattuna varsin neutraali ja virallinen, vaikka pääkirjoituksissa lehti ottaakin rohkeasti kantaa.

Pääkirjoitus kuuluu artikkeleiden lajityyppiin. Artikkelit eroavat esimerkiksi kolumneista siten, että niiden ensijainen tarkoitus on lisätä lukijan tietomäärää. Pääkirjoitus eroaa muista artikkeleista myös niin, että se pyrkii vahvasti myös vaikuttamaan lukijaan. (Pääkkönen & Varis 2000, 41.)

Virallisesti Suomen kaupallinen sanomalehdistö on poliittisesti puolueeton. Lehden linjaa on usein kuitenkin tulkittu sen pääkirjoituksia lukemalla, sillä pääkirjoituksissaan lehti on voinut esittää painavimmat yhteiskunnalliset kannanotonsa. Pääkirjoitus on perinteisesti ollut nimetön kirjoitus. (Teikari 1981, 64.) Vain suomenruotsalaiset ja ruotsalaiset lehdet ovat suosineet signeerattuja pääkirjoituksia (J. Pietilä 2008, 74).

Kymen Sanomissa pääkirjoitukset kirjoittaa omalla nimellään yleensä artikkelipäätoimittaja Markku Espo. Toisinaan päätoimittaja, politiikan toimittaja tai uutispäällikkö kirjoittaa pääkirjoituksen artikkelipäätoimittajan sijasta, mutta silloinkin kirjoitus julkaistaan kirjoittajan nimellä. Tässä mielessä voidaan tulkita, että pääkirjoitus ei Kymen Sanomissa edusta yhtä vahvasti lehden linjaa kuin esimerkiksi Helsingin Sanomissa, jossa pääkirjoitus on nimetön.

Lehden linjan ei kuitenkaan nykyään oleteta näkyvän kauttaaltaan lehdessä pääkirjoituksen viitoittamina painotuksina. Toimituksissa ajatellaan, että lehden linja on vain artikkelitoimituksen linja, joka näkyy pelkästään pääkirjoituksissa. Muualla lehdessä esiintyvissä kannanotoissa saatetaan jopa rohkaista poikkeamaan pääkirjoituksen linjasta. Niinpä lehden linjan sijasta pitäisikin puhua pääkirjoituslinjasta. (Mörä 1999, 74.)

Rivers, McIntyre & Work (1988) viittaavat pääkirjoituksen kirjoittamista käsittelevässä käytännön oppikirjassaan Harvardin yliopiston entisen johtajan William Pinkertonin määrittelemään pääkirjoituksen neljään yleisimpään päämäärään: pääkirjoitukset voivat selittää ja taustoittaa uutisia, kertoa tapahtumien historiasta ja auttaa ymmärtämään yhteisten ongelmien syitä ja seurauksia, ennustaa tulevaa. Neljäs ja pääkirjoitusten perinteisin tarkoitus on ollut ottaa kantaa moraalisiin kysymyksiin ja kertoa lukijoille, mikä on oikein ja väärin. (Rivers & McIntyre & Work 1988, 25)

Talouden taantuman diskursseja Helsingin Sanomien ja Kauppalehden pääkirjoituksissa pro gradu – työssään tutkineen Riku Tapio Roslundin (2012) mielestä pääkirjoitukset sopivat hyvin tutkimuksen kohteeksi, koska niissä keskitytään kerralla yhteen asiaan liittyviin näkökohtiin. Roslundin mukaan pääkirjoitukset eivät heijastele ja vahvista vain lehden, vaan myös koko yhteiskunnan arvoja. Roslundin luonnehdinta on mielenkiintoinen oman tutkimukseni kannalta, koska olen nimenomaan kiinnostunut sellaisista pääkirjoituksista ja mielipidekirjoituksista, joissa keskitytään kerrallaan yhteen ilmiöön, tässä tapauksessa perussuomalaiset-puolueeseen ja sen poliitikkoihin.

Roslund myös muistuttaa, että vaikka suurin osa Suomen lehdistä ei ole enää puoluesidonnaisia, ne ovat kuitenkin riippuvaisia mediatalojen omistajien kaupallisista intresseistä. Toimittajien ei näin pidä miellyttää vaan lukijoitaan, vaan myös konsernin johtoa. (Emt., 21.) Pääkirjoitukset ovat siis sävyiltään varsin konservatiivisia juuri siksi, että ne ovat niin näkyvä osa lehden sisältöä, ja siksi että niiden odotetaan edustavan lehden virallista linjaa. Lisäksi pääkirjoitusten pitäisi onnistua vakuuttamaan lehden lukijat, mutta olemaan ärsyttämättä omistajia.

4.2.1 Kolumni, kommentti ja uutisanalyysi juttutyypeinä

Aineistossani näkyy pääkirjoitusten ohella kolmenlaisia muita toimittajien kirjoittamia mielipiteellisiä tekstejä: kolumneja, kommentteja ja uutisanalyysejä. Suurin osa kolumneista julkaistiin aineistoni ilmestymisaikana ”Ylänurkka”-osiossa lehden mielipidesivulla.

Osa ylänurkkakirjoituksista voidaan kaikesti luokitella myös pakinoiksi. Kolumni on pakinaa ryppyotsaisempi ja selvemmin vaikuttamaan pyrkivä mielipideteksti. Pakina sen sijaan on erityisesti suomalaisille sanomalehdille perinteinen tuote, humoristinen ja päiväkohtaisiin aiheisiin tarttuva

teksti. Pakinalle tyypillisiä piirteitä ovat kirjoittajan persoonallinen, tunnistettava tyyli ja sanaleikkely. (Pääkkönen & Varis 2000, 42.)

Jyrki Pietilän (2008, 81) mukaan niin kolumni kuin pakina ovat Suomen lehdistössä tuontituotteita, vaikka pakinan on väitettykin olevan ikivanhaa kansallista perua. Pakinan juuret ovat Euroopassa ja kolumni on amerikkalaista perua. Kolumni on eronnut pakinasta paitsi vakavammalla luonteella myös kirjoittajan omalla nimellä esiintymisellä sekä kuvan liittämällä tekstin yhteyteen. (Emt., 82.) Suomalaiseen lehdistöön myöhemmin rantautunut kolumni näyttää syrjäyttäneen juttutyypinä vanhemman pakinan (emt., 85). Kuitenkin Pietilän mukaan kolumni ei ole ammattimaisen journalismin juttutyypinä kovin vahva siitä syystä, että kolumnin kirjoittajat ovat olleet Suomessa 1960-luvulta asti vahvasti toimitusten ulkopuolisia ihmisiä (emt., 86).

Kymen Sanomissa mielipiteellisenä juttutyypinä esiintyy myös uutisanalyysijä, jotka ovat kolumnia selvästi pidempiä ja sävyltään vakavahenkisempiä kirjoituksia. Uutisanalyysien tyyli lähentelee pääkirjoitusten virallista ja asiallista sävyä, mutta niiden pituuden vuoksi kirjoitusten sisältämä tietomäärä on pääkirjoitusta mittavampi.

Uutiskilpailussa perinteiset päivälehdet ovat tänä päivänä auttamattomasti myöhässä, kun internetin tietovirta tarjoaa vuorokauden ympäri tietoa lähes reaaliajassa uutistapahtumista ympäri maailmaa. Kun lehdet harvoin enää kertovat mitään uutista ensimmäisenä, on niiden etsittävä leipäänsä muualtakin kuin perinteisistä uutisista. Moni peräänkuuluttaa median murroksen ensiavuksi lehtiin entistä analyttisempää ja tapahtuvia taustoittavampaa materiaalia. Uutisanalyysit ovat niin päivä- kuin iltapäivälehdissä viime vuosina lisääntyneet räjähdysmäisesti kenties juuri siksi, että niiden avulla sanomalehdessä voidaan tarjota jo monessa paikassa kerrottujen uutisten lisäksi sellaista sisältöä, jota ei voi ilmaiseksi poimia netistä.

Uutisanalyysien lisääntyminen ei rajoitu pelkästään politiikan journalismiin. Urheilutoimittaja Pekka Holopainen pohtii huhtikuun 2013 Journalistissa, että sanomalehtien urheilusivujen näkyvin muutos on ollut taustoittavien juttujen ja mielipidekirjoittelun lisääntyminen. Journalistin haastattelussa Holopainen myös arvioi mielipiteellisten juttujen lisäntymisen nuorten toimittajien narsismia: ”Osa alalle tulevista nuorista odottaa, että yleisö on heti kiinnostunut heidän mielipiteistään, vaikkeivät rintakarvatkaan vielä kasva.”

Mervi Pantin (2009, 1999) mukaan mielipideaineiston lisääntynyt määrä kertoo paitsi toimittajien julkkistumisesta myös heidän kasvaneesta roolistaan journalismin lähteenä. Ilmiö näkyy esimerkiksi televisiouutisissa, joissa yhä useammin politiikan tai talouden tapahtumia kommentoi alan erikoistoimittaja. Uskon, että sosiaalisen median aikana henkilökohtaisten tuntemusten ja mielipiteiden julkisesta esittämisestä on tullut yhä arkipäiväisempää. Ovathan ihmiset tottuneet päivittämään ja julkaisemaan mielteitään tasaiseen tahtiin sosiaalisen median foorumeilla.

5 Tutkimusaineisto

Tässä luvussa kerron ensin aineistoni kontekstista, Kymen Sanomista maakuntalehtenä sekä perussuomalaisten kannatusluvuista Kymen vaalipiirissä. Lopuksi kuvaan aineistoani alustavasti ennen varsinaista analyysyä.

5.1 Kymen Sanomien lyhyt historia

Kymen Sanomat ilmestyy Kotkassa, mutta sen levikkialuetta on koko Etelä-Kymenlaakso. Lehden levikki on 20.564 kappaletta. Lukijoita lehdellä on Kansallisen Mediatutkimuksen mukaan 59 000. Kymen Sanomia julkaisee Sanoma Lehtimedia Oy, joka kuuluu Sanoma News –konserniin. (Kymen Sanomien mediatiedot). Kymen Sanomat teki vuosien 2011 ja 2012 vaalien aikaan tiivistä yhteistyötä Sanoma Lehtimedian muiden maakuntalehtien, Kouvolan Sanomien ja Etelä-Saimaan kanssa. Lehdillä oli muun muassa yhteiset ulkomaansivut ja teemasivut. Yhteistoimitus tuotti valtakunnallisia uutisia kaikkiin kolmeen lehteen. Osa tutkimukseni aineistosta on siis saattanut ilmestyä myös Kymen Sanomien yhteistyölehdissä.

Vielä 1950-luvulla Kotkassa ilmestyi kolme suomenkielistä sanomalehteä, kokoomuslainen Etelä-Suomi, sosiaalidemokraattinen Eteenpäin ja kansandemokraattinen Raivaaja. Loviisalaisen Östra Nylandin osapainoksena ilmestyi lisäksi ruotsinkielinen Kotka Nyheter. Raivaaja lakkautettiin 1950-luvulla ja Kotka Nyheter vuonna 1971. Sen jälkeen kovin kilpailu Kotkassa käytiin Etelä-Suomen ja Eteenpäin-lehden välillä. (Tommila & Salokangas 1998, 262.)

Eteenpäin-lehti ohitti 1970-luvun puolivälissä Etelä-Suomen levikkiluvuissa. Salokangas ja Tommila esittävät menestyksen syiksi Eteenpäin-lehden sisällön monipuolistamisen, ilmoitusten lisääntymisen ja lehden puoluesidonnaisuuden. Sosiaalidemokraattisella puolueella oli teollisuuskaupunki Kotkassa korkea kannatus. 1970-luvun alusta alkaen Eteenpäin alkoi saada valtion puoluelehtitukea, jota sitoutumaton Etelä-Suomi alkoi saada vasta paljon myöhemmin. Toisaalta lehtisetelijärjestelmän avulla ammattiliiton jäsen saattoi maksattaa osan Eteenpäin-lehden tilausmaksusta liitolla. (Emt., 263.)

Vuonna 1984 Kouvolan Sanomia julkaiseva yhtiö osti Etelä-Suomen ja näiden kahden lehden välillä ruvettiin tekemään yhteistyötä toimituksellisella puolella, ilmoitusmarkkinoinnissa ja

painatuksessa. Muutos paransi Etelä-Suomen asemaa, mutta sai kilpailijat miettimään pitkäaikaisen kilpailun vaikutuksia. Eteläisen Kymenlaakson sanomalehdet yhdistyivät vuonna 1989. Yhdistyneen lehden nimeksi tuli Kotkan Sanomat. Vuonna 1992 Kotkan Sanomista tuli Kymen Sanomat. Eteenpäin-lehden ja Etelä-Suomen kamppailu oli yksi Suomen viimeisimmistä kakkos- ja ykköslehtien kilpailutilanteista. Lehtien yhdistyttyä olivat kaikki niin sanotut maakuntien kakkoslehdet Suomessa taantuneet. (Emt., 264.)

5.1.1 Mieliopidekirjoitukset perussuomalaisista Kymen Sanomissa

Keräsin ja tallensin mieliopidekirjoituksia paperilehdestä kuuden kuukauden ajalta eduskuntavaalivuonna 2011 ja kuuden kuukauden ajalta kunnallisvaalivuonna 2012. Valitut kuukaudet olivat vuonna 2011 tammi-, helmi-, maaliskuu-, huhti-, touko- ja kesäkuu. Vuonna 2012 keräsin tekstejä heinä-, elo-, syys-, loka-, marras- ja joulukuulta. Käytännössä siis aloitin aineiston keruun lehdistä, jotka olivat ilmestyneet kolme kuukautta ennen varsinaista vaalikuukautta ja lopetin keruun lehtiin, jotka ilmestyivät kaksi kuukautta vaalikuukauden jälkeen. Yhteensä analysoitavia tekstejä kertyi 296. Otin mukaan kirjoitukset, joissa viitattiin selvästi perussuomalaisiin, ja joissa esitettiin jokin mieliopide puolueesta tai puolueen poliitikoista. Sen sijaan en analysoinut kirjoituksia, joissa käsiteltiin politiikkaa yleisemmin ja vain viitattiin ohimennen perussuomalaisiin.

Eduskuntavaalivuodelta analysoitavia kirjoituksia kertyi yhteensä 171 kappaletta, joista suurin osa, 140, oli yleisön mieliopiteitä. Toimituksen perussuomalaisista kirjoittamia mieliopiteitä kertyi vain 32. Yleisön kirjoituksissa tekstiviestit olivat hallitsevin muoto, niitä oli yhteensä 120, kun perinteisiä yleisönosastokirjoituksia oli kuuden kuukauden aikana vain 20. Toimituksen kirjoituksista perussuomalaiset kirjoittivat eniten pääkirjoituksia, yhteensä 19 kappaletta. Perussuomalaisten vaalivoitto näytti lisäävän roimasti puolueesta kirjoittelua, sillä vielä maaliskuussa mieliopiteitä löytyi vain 14, kun huhtikuussa mieliopiteiden määrä nousi 39:ään. Kaikista eniten kirjoituksia ilmestyi kesäkuussa, noin kaksi kuukautta vaalien jälkeen. Kesäkuussa tekstit olivat kuitenkin lähes pelkästään yleisön käsialaa, sillä silloin ilmestyi vain yksi toimituksen mieliopide aiheesta.

Taulukko 1. Eduskuntavaalivuoden mielipidekirjoitukset perussuomalaisista.

Vaalit 2011	Pääkirjoitus	Kolumni	Utisanalyysi	Kommentti	Yleisönosasto-kirjoitus	Tekstiviesti	Yht.
Tammikuu	1	1	0	0	3	7	12
Helmikuu	3	0	0	0	0	19	22
Maaliskuu	6	1	0	0	1	6	14
Huhtikuu	2	5	1	0	6	25	39
Toukokuu	4	3	0	1	1	30	39
Kesäkuu	3	0	1	0	9	33	46
Yhteensä =	19	10	2	1	20	120	172

Reilu vuosi myöhemmin kunnallisvaalien aikaan perussuomalaisista kirjoitettiin Kymen Sanomissa yhteensä 125 mielipidekirjoitusta. Puolue siis herätti lehden sivuilla vähemmän keskustelua kuin eduskuntavaalivuonna. Kunnallisvaalivuoden mielipiteistä vielä suurempi osa oli yleisön mielipiteitä kuin vuotta aiemmin. Toimituksen perussuomalaisista kirjoittamia mielipiteitä löytyi vain kahdeksan kappaletta, kun yleisö kirjoitti aiheesta yhteensä 117 kertaa. Kirjoittelu kiihtyi pikkuhiljaa vaaleja kohti ja kaikkein vilkkaimmillaan keskustelu oli lokakuussa. Toimitus lakkasi kuitenkin kirjoittamasta puolueesta kokonaan lokakuun jälkeen. Toimituksen aiheesta vaikeneminen tuntuu kummalliselta, kun ottaa huomioon millaisia poliitikkoja puolueen listoilta pääsi vaaleissa läpi (vrt. Amon Rautiainen). Yleisön puolella keskustelu jatkui tiiviinä, sillä vielä marras-joulukuussa yleisö lähetti lehteen yhteensä 25 perussuomalaisia koskevaa mielipidettä.

Taulukko 2. Kunnallisvaalivuoden aineisto.

Vaalit 2012	Pääkirjoitus	Kolumni	Utisanalyysi	Kommentti	Yleisönosasto-kirjoitus	Tekstiviesti	Yht.
Heinäkuu	2	0	0	0	6	21	29
Elokuu	0	0	0	0	3	16	19
Syyskuu	1	0	0	0	4	19	24
Lokakuu	2	1	0	1	6	17	27
Marraskuu	0	0	0	0	3	10	13
Joulukuu	0	1	0	0	6	6	13
Yhteensä =	5	2	0	1	28	89	125

Yleisön keskustelun jatkuminen ilman toimituksen kannanottoja on kiinnostavaa, koska lehden muu aineisto näyttää vaikuttavan siihen, mistä yleisöllä on mielipiteitä. Oletusta tukee myös agenda setting –teoria (McCombs 2004), jonka mukaan media ei välttämättä vaikuta ihmisten mielipiteisiin, mutta se vaikuttaa siihen, mistä ihmisillä ylipäänsä on mielipiteitä. Toisaalta yleisön kirjoitukset näyttävät reagoivan myös aiempiin lukijoiden teksteihin.

6 Tutkimusmenetelmänä laadullinen sisällönanalyysi

Tässä luvussa kerron tarkemmin tutkimusmetodistani ja siitä, miksi olen valinnut juuri teoriaohjaavan sisällönanalyysin aineiston analyysityökalukseni. Lopussa kuvaan muutaman esimerkin avulla, kuinka olen käyttänyt metodia käytännössä.

6.1 Teoriaohjaava sisällönanalyysi teoriassa

Analyysimenetelmänäni käytän laadullista sisällönanalyysiä, mutta luokittelen aineistoa myös määrällisesti. Laadullinen sisällönanalyysi on tekstintutkimusta diskurssianalyysin tavoin. Nämä tekstintutkimuksen tavat eroavat toisistaan siinä, että sisällönanalyysissä etsitään tekstin merkityksiä, mutta diskurssianalyysissä pohditaan, kuinka näitä merkityksiä tuotetaan. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 104) Oman tutkimukseni kohdalla olen valinnut analyysimetodiksi sisällönanalyysin, koska olen kiinnostuneempi etsimään aineistosta merkityksiä kuin pohtimaan sanavalintoja ja muita tekstin merkityksen tuottamisen tapoja.

Eskolan (2010, 182) mukaan laadullisen tutkimuksen voi jakaa kolmeen osaan sen suhtautumisessa teoriaan. Aineistolähtöisessä analyysissä teoria pyritään konstruoimaan aineistosta käsin, teoriasidonnaisessa analyysissä on teoreettisia kytkentöjä, mutta se ei suoraan nouse teoriasta tai perustu teoriaan. Teorialähtöisessä analyysissä lähdetään klassisesti teoriasta ja palataan siihen empiriavierailun jälkeen. Eskolan (ema, 183) mukaan teoriaohjaava analyysi on kolmesta edellä esitellystä mallista aloittelevalle tutkijalle kenties helpoin.

Jouni Tuomi ja Anneli Sarajärvi (2013) käyttävät teoriasidonnaisesta analyysistä nimeä teoriaohjaava analyysi. Tuomen ja Sarajärven mukaan teoriaohjaavassa analyysissä analyysiyksiköt valitaan aineistosta, mutta aikaisempi tieto ohjaa tai auttaa analyysissä. Aikaisemman tiedon merkitys on tällaisessa analyysitavassa teorian testaamisen sijaan uusia ajatusuria aukova. (Emt., 96.)

Tuomen ja Sarajärven (emt., 95) mukaan laadullisessa analyysissä päättelyn logiikka voi olla joko induktiivista tai deduktiivista, mikä tarkoittaa, että päättely voi edetä yksittäisestä yleiseen tai yleisestä yksittäiseen. Aineistolähtöinen analyysi on lähimpänä induktiivisen päättelyn logiikkaa

(emt., 96). Tällöin teoria muodostetaan aineistosta tehdyistä havainnosta ja niiden käsitteellistämistä. Teorialähtöisessä analyysissä, jossa aineistoa analysoidaan suhteuttamalla se aiemmin määriteltyyn teoriarunkoon, voidaan puhua deduktiivisesta päättelystä (emt., 98).

Tuomen ja Sarajärven mukaan induktiivisen ja deduktiivisen analyysin kahtiajaossa on ongelmana, että silloin unohdetaan abduktiivisen päättelyn mahdollisuus (emt., 95). Teoriaohjaavan analyysin päättelyn logiikka on usein abduktiivista. Se tarkoittaa, että tutkijan ajatteluprosessissa vaihtelevat aineistolähtöisyys ja valmiit mallit (emt., 97).

Voidaan kuitenkin myös problematisoida, kuuluuko teoriaohjaava analyysi enemmän induktiivisen vai deduktiivisen päättelyn logiikkaan. Toisaalta teoriaohjaava analyysi kuuluisi teorialähtöisen analyysin kanssa samaan kategoriaan, koska molemmissa analyysimalleissa korostuu teorian merkitys analyysin lopputuloksen kannalta. Toinen vaihtoehto on sijoittaa teoriaohjaava analyysi aineistolähtöisen analyysin rinnalle induktiivisen päättelyn alaluokaksi. Tuomen ja Sarajärven mukaan jälkimmäinen on perustellumpi vaihtoehto kuin ensimmäinen, sillä teoriaohjaavaa analyysiä voidaan pitää eräänlaisena ratkaisuvaihtoehtona aineistolähtöisen analyysin ongelmiin, kuten ”havaintojen teoriapitoisuuden” haasteisiin. (Emt., 99–100)

Tässä tutkimuksessa yhdistän joustavasti teoriaohjaavaa sisällönanalyysiä ja aineistolähtöistä mallia. Omassa tutkimuksessani teoriaohjaava analyysi sijoittuu siis lähemmäksi aineistolähtöisen analyysin päättelyn logiikkaa kuin teorialähtöisen analyysin deduktiivisuutta. Valitsen aineistolähtöisen sisällönanalyysin tavoin analyysiyksiköt aineistosta käsin, mutta käytän aikaisempaa tietoa analyysini apuna (vrt. Tuomi & Sarajärvi 2013, 96).

6.1.1 Teoriaohjaava sisällönanalyysi käytännössä

Tässä työssä sovellan siis Tuomen ja Sarajärven (2013) kuvaamaa teoriaohjaavaa sisällönanalyysiä. Teoriaohjaava sisällönanalyysi etenee aluksi aineistolähtöisen analyysin tavoin. Ensiksi aineisto pelkistetään eli redusoidaan: tällöin aineistosta karsitaan pois tutkimukselle epäolennainen aines. Pelkistää voi tiivistämällä tai pilkkomalla informaatiota osiin. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 109.)

Tammikuussa 2011 Kymen Sanomien pääkirjoituksessa viitattiin perussuomalaisten politiikkaan jo otsikossa näin: ”Ei-politiikka ei kanna pitkälle”. Kirjoitus alkaa perussuomalaisten suosion syiden pohdinnalla. Pohdinta laitetaan kuitenkin perussuomalaisten piiripäällikköjen suihin, jotka esittävät

syiksi muiden puolueiden virheet. Kirjoittaja myöntää itse, että ”perussuomalaiset ovat oikeassa paikassa oikeaan aikaan”, mutta lisää heti perään, että ”lähestyy kuitenkin se hetki, jonka jälkeen persuilta olisi löydyttävä muutakin kuin Ei-politiikkaa”. Analyysiyksiköiksi valitsen tässä kirjoituksessa ne lauseet, joilla kirjoittaja kuvailee ja arvioi perussuomalaisten politiikkaa, enkä siis esimerkiksi kirjoituksen alkua, jossa viitataan perussuomalaisten omiin käsityksiin omasta suosioistaan.

Taulukko 3. Pelkistysesimerkki

Alkuperäisilmaukset	Pelkistetty ilmaus / redusointi
”Lähestyy kuitenkin se hetki, jonka jälkeen persuilta olisi löydyttävä muutakin kuin Ei-politiikkaa.”	Ei-politiikka ei kanna pitkälle
”Silloin myös perussuomalaisilta edellytetään valmiutta esittää omat näkökohtansa hallitusohjelmaan, kykyä sopia kompromisseista, jotta ohjelma valmistuu – ja jatkossa ehkä kykyä toimia niin, että sitä pannaan toimeen.”	Pärjäävätkö päivän politiikassa?
”Äänestäjille kohtuullista olisi, että niitä alettaisiin esittää jo hyvissä ajoin ennen vaaleja”.	Eivät esitä omia vaihtoehtoja.

Analyysi etenee edelleen aineistolähtöisen sisällönanalyysin kanssa yhteistä polkua, eli seuraavaksi aineisto ryhmitellään tai klusteroidaan niin, että samaa asiaa tarkoittavat käsitteet yhdistetään luokaksi (Tuomi & Sarajärvi 2013, 110). Seuraavassa taulukossa näytän, miten olen itse klusteroinut aineistoani.

Taulukko 4. Luokitteluesimerkki.

Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
Ei-politiikka ei kanna pitkälle Pärjäävätkö päivän politiikassa? Eivät esitä omia vaihtoehtoja.	Vastuutonta politiikkaa.

Aineiston klusterointia seuraa abstrahointi, jonka tavoitteena on muodostaa teoreettisia käsitteitä. Tässä kohtaa aineistolähtöinen ja teoriaohjaava sisällönanalyysi eroavat toisistaan. Aineistolähtöisessä analyysissä teoreettiset käsitteet luodaan aineistosta käsin, kun teoriaohjaavassa analyysissä käsitteet tuodaan teoriasta, ikään kuin ilmiöstä jo tiedettynä. (Emt., 117)

Analysoin erikseen toimituksen ja yleisön kirjoitukset eduskuntavaalivuonna. Sen jälkeen vertailen näistä saatuja tuloksia keskenään. Sitten siirryn kunnallisvaalien teksteihin ja suoritan analyysin jälleen samassa järjestyksessä, analysoiden ensin toimituksen ja sitten yleisön mielipiteet ja vielä vertailen näitä tuloksia keskenään. Lopuksi vertaan vielä eduskuntavaalien kirjoitusten analyysiä kunnallisvaalien ajan tuloksiin.

Kuten aiemmin olen todennut yleisönosastokirjoituksista on tehty vähän media-alan tutkimusta ja tekstiviestipalstoista vielä vähemmän. Perussuomalaisten käsittelyä yleisönosastokirjoituksissa ei ole tutkittu suoraan lainkaan. Sen sijaan kansainvälistä tutkimusta populistien mediastrategioista on jo tehty (Mazzoleni 2003). Hatakka (2012) on tutkinut perussuomalaisten journalismin uudelleentulkintaa sosiaalisessa mediassa. Aineistoni yleisökirjoituksissa esiintyy paljon perussuomalaisten poliitikkojen omia kirjoituksia ja perussuomalaisten kannattajien mielipiteitä. Analyysissäni vertaan näitä mielipiteitä kansainväliseen ja kotimaiseen tutkimukseen populistien suhtautumisesta journalismiin.

Osa yleisön mielipiteistä ei korreloi lainkaan aiemman tutkimuksen havaintojen kanssa, koska aiempaa tutkimusta aiheesta ei juuri ole. Sovellan tässä omaan analyysimalliini Sarajärven (2002) laatimia teorialähtöisen sisällönanalyysin sääntöjä: analyysirungon ulkopuolelle jäävistä asioista muodostetaan omia luokkia aineistolähtöisen analyysin periaatteita noudattaen (Sarajärvi 2002, sit. Tuomi & Sarajärvi 2013, 113). Tarkoitan tässä analyysirungolla aiemmasta teoriasta esiin nousseita käsitteitä, joita käytetään apuna teoriaohjaavan analyysin loppuvaiheessa.

Erityisesti tekstiviestipalstan mielipiteet ovat hyvin monitulkintaisia. Kirjoittajan pääajatuksista on välillä vaikea saada kiinni myös tekstien lyhyden vuoksi. Tekstiviestit voivat sisältää vain yhden lauseen. Tässä kohtaa pyrin hakemaan tulkintaa, joka vastaa mahdollisimman hyvin kirjoittajan pohjimmaista ideaa. Myönnän kuitenkin, että kuten tieteessä yleensäkin, tutkimukseni tuloksiin vaikuttaa myös tutkijan subjektiivinen tulkinta, vaikka vilpittömin pyrkimykseni onkin tuottaa mahdollisimman luotettavaa ja objektiivista tietoa.

Otettakoon vielä lopuksi esimerkki yleisön tekstiviestien analysoinnista. Tekstiviestipalstalla tekstit ovat niin lyhyitä, että lasken alkuperäisilmaisuksi aina koko viestin.

Taulukko 5. Tekstiviestin redusointi ja klusterointi.

Alkuperäisilmaus	”Varmaan kaikkietäviem demareiden mielestä sateinen loppukesäkin on persujen vika.”
Redusoitu ilmaus	Perussuomalaiset ovat syypäitä kaikkeen.
Klusterointi	Perussuomalaisia mustamaalataan.

6.2 Aineiston kvantifiointi

Laadullisen analyysin ja kvantifioinnin yhdistäminen nousi jo ennen 1990-lukua vaihtoehdoksi niille, joiden mielestä perinteinen kvalitatiivinen analyysi on liian löysää, mutta jotka eivät kuitenkaan halua palata perinteisiin koviin menetelmiinkään. Tällaisen yhdistelyn vaarana on, että tutkija poimii kummastakin analyysimuodosta heikoimmat kohdat. (Rahkonen & Roos 1990, 232.)

Myös Tuomen ja Sarajärven (2013) mukaan laadullista sisällönanalyysiä voidaan jatkaa luokittelujen tai kategorioiden muodostamisen jälkeen kvantifioimalla aineisto. Ongelmaksi laadullisen aineiston kvantifioinnissa voi muodostua aineiston pieni koko. (Emt., 120–121.)

Omassa tutkimuksessani aineiston koosta ei tule tässä mielessä ongelmaa, koska tekstejä on yhteensä lähes 300 kappaletta. Kun olen jaotellut koko aineiston omiin luokkiinsa, alan laskea kuinka monta kertaa kukin luokka esiintyy aineistossa. Teen kvantifioinnin kuitenkin niin, että lasken kuinka monessa tekstissä luokat esiintyvät. Toisin sanoen en laske kaikkia luokkaan kuuluvia alkuperäisilmauksia yhdestä tekstistä, koska kirjoittaja voi mainita saman asian tekstissä moneen kertaan monella eri tavalla.

Tarkoitukseni on määrällisen erittelyn avulla lähinnä kuvata aineistoa, mutta toisaalta myös osoittaa tulosten painoarvoa. Haluan kvantifioinnin avulla ottaa selville, mitkä puhuvat perussuomalaisista ovat kaikista hallitsevimmat aineistossani. Erittelen erikseen, mitkä puhuvat hallitsevat toimituksen tekstejä, mitkä yleisön mielipiteitä.

7 Tulokset

Tässä luvussa esittelen analyysini tulokset. Ensin avaan aineiston kvantifioinnista saamiani tuloksia. Sitten siirryn varsinaiseen laadulliseen sisällönanalyysiin. Laadullisen analyysin rakenne on kronologinen: etenen ensin eduskuntavaalien toimituksen mielipiteistä yleisön mielipiteisiin. Sitten siirryn pohtimaan kunnallisvaalien kirjoituksia. Esittelen tulokset niin, että kaikista käytetyin puhetapa on kärjessä ja kaikista vähiten näkynyt luokka tulee viimeiseksi.

7.1 Määrälliset tulokset

Olen ryhmitellyt mielipiteet omiin luokkiinsa, jotka olen vapaasti nimennyt luokkien sisällön mukaan. Olen laskenut, kuinka paljon kirjoituksia mitäkin luokkaa edustaa. Alla taulukoituina ovat luokat ja niihin kuuluneiden mielipiteiden lukumäärät.

Taulukko 6. Eduskuntavaalien luokat

Toimituksen tekstit	Yleisön tekstit
1. Perussuomalaista peliä / yht. 14 kirjoitusta	1. Suoraa ja rehellistä politiikkaa / yht. 43
2. Paluu impivaaraan / 14 tekstiä	2. Laiskat ja linjattomat populistit / 43
3. Vastuuttomat häiriköt / 12	3. Osa maailmanlaajuisista protestiliikettä / 24
4. Rakennemuutoksen uhrit ja protestoijat / 6	4. Mustamaalauksen ja mollauksen uhrit / 17
5. Älkää kiusatko persuja / 5	5. Poliittista peliä ja mediaharhaa / 16
6. Demokratian piristäjät / 4	6. Eettisesti epäilyttävä puolue / 13

Taulukko 7. Kunnallisvaalien luokat

Toimituksen tekstit	Yleisön tekstit
1. Populistisen linjan jääräpäiset jatkajat / 7	1. Käpykaartin huutelijat / 55
2. Kannatus johtuu protestista / 3	2. Perussuomalaisten linja on reilu ja rehti / 28
3. Kannatus johtuu muuttuneesta mediasta / 2	3. Uusi piirre suomalaisessa politiikassa / 17
4. Perussuomalaiset tuntemattomana uhkana / 3	4. Tuomittavia puheita, kyseenalaisia arvoja / 15
	5. Parjatut syntipukit / 8
	6. Puolueen sisäistä kritiikkiä / 5

7.2 Eduskuntavaalien toimituksen mielipiteistä

Toimitus pureutui perussuomalaisiin tammi–kesäkuussa 2011 yhteensä 32 kirjoituksessa. Kaikista eniten toimituksen mielipiteitä perussuomalaisista julkaistiin vaalien aikaan huhtikuussa ja hallituksen muodostamisesta käytyjen neuvottelujen aikana toukokuussa.

7.2.1 Perussuomalaista peliä

Toimituksen mielipiteellisissä teksteissä kaikkein yleisin tapa kirjoittaa perussuomalaisten eduskuntavaalimenestyksestä oli politiikan kuvaaminen eräänlaisena pelinä, jossa perussuomalaiset olivat onnistuneet pelaamaan korttinsa parhaiten. Kirjoituksissa kunnia taitavasta taktikoinnista annettiin yksinoikeudella puolueen puheenjohtajalle Timo Soinille. Toisaalta perussuomalaisten tekemät virheetkin uskottiin ensisijaisesti Soinin harteille. Samaan luokkaan laskin myös kirjoitukset, joissa politiikka nähtiin ennen kaikkea imagonrakennuksena ja eräänlaisena kamppailuna mielikuvista.

Helmikuussa Markku Espo arveli pääkirjoituksessaan, että perussuomalaisten menestys voi katketa, kun äänestäjät huomaavat, ettei puolueen puheenjohtaja Timo Soini olekaan yhtä suoraselkäinen kuin on väitetty: *”Kohtalokkaampaa voi olla rehelliseksi, rennoksi ja reheväksi muokatun Soinin paljastuminen tavalliseksi poliitikoksi, jonka totuuskäsitys on venyvää laatua.”* Lainausta antaa ymmärtää, että Soini on tavallinen, valehteleva poliitikko. Kirjoituksessa vihjataan myös, että julkisuuteen annettu kuva rehellisestä ja rennosta Soinista on tarkan harkinnan ja brändin muokkauksen tulosta.

Timo Soinin brändiä käsiteltiin myös maaliskuussa pääkirjoituksessa, jossa pohdittiin, miksi Soini on suosittu pääministerigallupeissa kuin SDP:n puheenjohtaja Jutta Urpilainen. *”Soini on herra perussuomalainen, mutta Urpilainen ei ole rouva demari”*, pääkirjoituksessa väitettiin. Kirjoituksessa annetaan ymmärtää, että perussuomalaisten suosion kasvu on puheenjohtajan hyvän brändäyksen ansiota. Soinin brändi ei herättänyt pääministerin tehtävässä vaadittavaa luottamusta, edes perussuomalaisten omien kannattajien keskuudessa: *”Soinin puoluetta kyllä luvataan äänestää, mutta Soinin pääministeriys herättää jo kysymyksiä.”*

Maaliskuussa toinen pääkirjoitus syytti vielä suuremmin Timo Soinia poliittisten pelien pelaamisesta. Jo pääkirjoituksen otsikko oli: *”Soini sortui pelin politiikkaan”*. Kirjoituksessa

puhuttiin ”vaalikamppailusta”. Sitä verrattiin ravilähtöön, jossa ”*Soinille on viime päivinä tullut muutama laukka-askel.*” Laukka-askelilla pääkirjoituksessa tarkoitettiin haastattelulausuntoja, joissa Soini oli sanonut, että perussuomalaiset saisivat hallitukseen osallistuessaan vapauden äänestää europaketteja vastaan. Ravimetaforan käyttöä perustellaan kirjoituksessa sillä, että Soini harrastaa raviurheilua. Ravimetafora yhdistyy kuitenkin väkisin teoriaan niin sanotusta hevosurheilujournalismista (”horse race journalism”).

Hevosurheilujournalismi kertoo samasta ilmiöstä kuin niin sanottu strategiauutisointi. Vaalien kuvaaminen pelin, kilpailun ja kamppailun metaforin on ollut hyvin yleistä erityisesti amerikkalaisessa politiikan journalismissa. Laskemalla ehdokkaiden kaikki teot äänestäjien kalasteluksi, strategiauutisointi lisää julkista kyynisyyttä. Strategianäkökulma asettaa mediayleisöt seuraamaan vaaleja passiivisina kuin teatteriesitystä tai urheilukilpailua. Tällaista uutisointia on kritisoitu siitä, että keskittyessään politiikan ongelmien sijaan politiikkojen menestymisstrategioiden analysointiin, journalismi ei anna äänestäjille tarpeellista tietoa ehdokkaiden ajamiin poliittisten linjojen eroista. (esim. Jamieson 1992, 186–188.)

Näyttää siltä, että Kymen Sanomissa oltiin kyllä kriittisiä perussuomalaisia kohtaan, mutta puolueen politiikan sisällön analysoinnin sijaan puoluetta yritettiin ensisijaisesti kampittaa syyttämällä sitä poliittisesta pelistä.

7.2.2 Paluu Impivaaraan

Perussuomalaisten politiikka esitettiin toimituksen mielipiteissä uhkaavana paluuna menneisyyteen, eräänlaiseen takapajuiseen Impivaaraan. Kahdessa kolumnissa perussuomalaisten valtaannousu yhdistettiin Euroopan historiaan, niin ensimmäiseen kuin toiseenkin maailmansotaan.

Taloustoimittaja Seppo Häkkinen pelkäsi ylänurkkakolumnissa tammikuussa 2011, että ”*jos kansa äänestää niin kuin gallupeissa kertoo, Suomen politiikassa painetaan seuraavalla vaalikaudella paniikkijarrua kansainvälistymiselle*”. Häkkinen yhdistää kolumnissa perussuomalaisten nousevan kannatuksen yleiseen konservatiivisen politiikan nousuun Euroopassa ja vihjaa, että pahimmillaan poliittinen kehitys voi taannuttaa maailman ensimmäisen maailmansodan aikaisiin tunnelmiin.

Kirjailija Ea Mannerkorpi otti kantaa kevään 2011 Kymen Sanomissa kaksikin kertaa perussuomalaisten kulttuuripoliittisiin näkemyksiin. Toukokuun ylänurkkakolumnissa viitataan jo

otsikossa (*”Sieg Heil, puhdasverinen suomalaisuus”*) kansallissosialismiin. Kirjoittaja ihmettelee kolumnissa kirjailija Sofi Oksasen suomalaisilta saamaa kritiikkiä. Tuohon aikaan iltapäivälehtien lööpeistä sai lukea, että Oksanen oli kritisoinut Tanskan televisiossa suomalaisia miehiä ja suomalaista alkoholikulttuuria ja perheväkivaltaa. Mannerkorpi mainitsee, että suomalaiset ovat suuttuneet siitä, että Oksanen otti esille perussuomalaisten kulttuuripolitiikan ja näki siinä kansallissosialistisia vaikutteita. Kirjailijan mukaan perussuomalaisten voitto on tulkittu Keski-Euroopassa todistuksena siitä, että suomalaiset eivät ole eurooppalaisia. *”Vain entisissä itäblokin maissa ylletään näillä mittareilla samaan impivaaralaisuuteen. Tähän siis pyrimme ja tähän pääsimme”*, Mannerkorpi kirjoitti. Kirjailijan tulkinnan mukaan vaalitulos muutti lopullisesti suomalaisen kulttuuripolitiikan takapajuiseksi ja ei-eurooppalaiseksi. Mikä mielenkiintoisinta kulttuuripolitiikka esiintyy samassa kirjoituksessa yhtä aikaa kansallissosialistisena ja neuvostoliittolaisena. Näitä määreitä yhdistää kuitenkin raskas ja ohimennyt historian aika, eräänlainen impivaaralaisuus. Impivaaralaisuus taas on suomalaista, menneisyyteen haikailevaa mentaliteettiä kuvaava metafora: Aleksis Kiven kirjassa *”Seitsemän veljestä”* ympäristön muutoksiin sopeutumattomat veljekset pakenevat uudisviljelijöiksi tilan takamaille Impivaaraan.

Suoraan Impivaaraan viittasi Ea Mannerkorven lisäksi Markku Espo huhtikuuisessa ylänurkkakolumnissaan, jonka otsikko oli: *”Seuraava pysäkki: Impivaara vai Bryssel?”* Kolumni julkaistiin ennen vaalipäivää ja Espo ottaa kolumnissa kantaa perussuomalaisiin ja vaaliväittelyihin Euroopan unionista ja eurosta: *”Perussuomalaiset ovat jo saaneet sen voiton, että ovat pitkälti pystyneet sanelemaan vaalikeskustelun esityslistan: pääkysymys listalla on se, edetäänkö tulevaisuudessa Brysselin vai Impivaaran suuntaan?”* Espo ihmettelee, että miksi nykysuomalaisten, jotka osaavat lukea ja kirjoittaa ja *”jotkut jopa seurustella ulkomaalaisten kanssa”* pitäisi tehdä samanlainen hukkareissu kuin seitsemän veljestä tekivät Kiven romaanissa.

Myös Niko Hatakan (2012) tutkimuksessa perussuomalaisten julkisuuskuvasta eduskuntavaalikevään pääkirjoituksissa ja kolumneissa useimmiten toistunut uhkakuva oli paluu impivaaralaiseen eristäytymiseen. Hatakan tutkimuksessa impivaaralaisuus tarkoitti kansainvälisestä yhteistyöstä ja Euroopasta pois kääntymistä. (Hatakka 2012, 308–309) Hyvin samanlaista argumentointia esiintyi myös Kymen Sanomien pääkirjoituksissa ja kolumneissa.

Populismia aatesuuntana määritellyt Paul Taggart (2000) linjaa, että populismin keskeisimpiä yhdistäviä tekijöitä ovat epäluuloisuus kansainvälisyyttä kohtaan, idealisoitu kuva menneisyydestä ja vahva usko siihen, että viime aikoina on menty huonompaan suuntaan. (Taggart 2000, sit.

Paloheimo 2012, 324.) Kymen Sanomien pääkirjoitus- ja kolumnijulkisuus vahvisti tätä näkemystä populismista ja perussuomalaisista muiden maiden populisteihin verrattavana puolueena. Kenties halveksumalla perussuomalaisten arvomaailmaa toimituksen mielipidekirjoitukset onnistuivatkin vain syventämään juopaa ”kansan” ja ”eliitin”, eli perussuomalaisten ja muiden välillä.

Perussuomalaisten nähtiin myös horjuttavan perustuslakeja ja voivan laukaista sisäpoliittisen kriisin. Perussuomalaisten politiikalla uskottiin olevan pelottavat seuraukset. Perussuomalaisten nähtiin olevan kokematon, värikäs ja vaikeasti hallittava joukko, jonka politiikka on hyvin kaukana muiden puolueiden linjauksista. Toimittajien maalailemat uhkakuvat eivät kenties tuntuneet kaikkien perussuomalaisten kannattajien mielestä yhtä uhkaavilta. Argumentit saattoivat jopa vahvistaa joidenkin äänestäjien tukea perussuomalaisille, äänestiväthän he ennen kaikkea muutosta vanhaan politiikkaan (Borg 2011, 204).

Osa kirjoituksista antoi ymmärtää, että perussuomalaiset olisivat jonkinlainen junttiporukka. Niissä pelättiin, mitä meistä maailman takamailla asuvista suomalaisista ajatellaan muualla. Keskustelu junttiudesta alkoi kunnolla vasta kansanedustaja Teuvo Hakkaraisen valtakunnan julkisuuteen tulemisen jälkeen.

Ensimmäisen kerran käytöstavoista ja sivistymättömyydestä puhuttiin pääkirjoituksessa, joka kommentoi kansanedustaja Teuvo Hakkaraisen kohuttuja ”neekeriukkopuheita” ja ehdotuksia laittaa maahanmuuttajat metsätöihin räntäsateeseen. Pääkirjoituksessa kritisoitiin perussuomalaisten eduskuntaryhmän Hakkaraiselle antamaa rangaistusta liian lieväksi. Kirjoituksen mukaan *”perussuomalaiset taipuvat syrjinnän vastustamiseen vain sen verran kuin pitivät välttämättömänä asian herättämän paheksuvan huomion takia.”* Pääkirjoituksessa myös muistutettiin kansanedustajien arvolle kuuluvasta käyttäytymisestä, jota myös *”sahan työmaaturinoissa puheenpartensa oppineen”* tulee noudattaa.

Toisen kerran junttiuteen viittasi Kymen Sanomien nuorten sivuilla julkaistu kommentti, jossa Haminan lukion abiturientti harmitteli, että perussuomalaisten vaalivoitto oli nostanut junttipuheen jälleen kerran pintaan. Kirjoittaja viittasi Paavo Lipposen puheeseen perussuomalaisten vaalivoitosta ”junttikapinana” ja kansanedustaja Teuvo Hakkaraisen toilailuihin. Kirjoittaja keskittyy kuitenkin perussuomalaisten junttiuden sijaan pohtimaan sitä, miten junttiutus yhdistetään ihmisten mielissä maalaisuuteen tai pienestä kylästä tulemiseen. Kirjoitus pikemminkin haluaa

kumota junttiuden ja perussuomalaisuuden välisen yhteyden: ”...kotipaikka tai äänestyspäätökset eivät tee kenestäkään junttia.”

7.2.3 Vastuuttomat häiriköt

Eduskuntavaalikeväänä toiseksi suurin osa toimituksen mielipidekirjoituksista kritisoi perussuomalaisten ajamaa politiikkaa. Tässä luokassa politiikka esitettiin vastuuttomana, lyhytnäköisenä, epärealistisena ja naiivina. Ennen vaaleja kirjoituksissa pyrittiin nostamaan esille perussuomalaisten omien poliittisten ratkaisuehtojen puute. Markku Espo vaati pääkirjoituksessaan tammikuussa perussuomalaisilta *”ideoita ja ehdotuksia siitä, miten hoidetaan paremmin ne asiat, jotka ’vanhat puolueet’ ovat hoitaneet väärin”*.

Kun näitä pyydettyjä vaihtoehtoja tuli julki perussuomalaisten ilmastopoliittisen ohjelman muodossa, ratkaisut todettiin huonoiksi ja vielä kaiken päälle muilta kopioiduiksi. Olihan perussuomalaisten ilmastopoliittinen ohjelma lähes identtinen mukaelma Metalliliiton ilmastopoliittisesta kannanotosta, jonka oli laatinut perussuomalaisten vaalityöntekijä, entinen Metalliliiton toimitsija Matti Putkonen. Helmikuussa artikkelipäätoimittaja kritisoi plagioitua ilmastopoliittista ohjelmaa pääkirjoituksessa otsikolla *”Arki saavutti Soininkin”*. Pääkirjoituksessa arvioitiin, että kohutun ohjelman noudattaminen veisi Suomen pois *”vastuullisen kansainvälisen yhteistyön tieltä häiriköiden porukkaan.”*

Jo ennen perussuomalaisten menestystä vaaleissa kirjoituksissa kyseenalaistettiin, kuinka puolue kykenisi hallitusneuvottelujen vaatimaan kuriin ja kompromisseihin. Toimittajat olivat yksimielisiä siitä, että perussuomalaisista tulisi hankala hallituskumppani. Vaalien jälkeen taas toimituksen kolumnissa toivottiin, että ”poikkeusvaalit” johtaisivat ”poikkeushallitukseen”, johon perussuomalaiset eivät osallistuisi.

Kun perussuomalaiset sitten jäivät oppositioon, pidettiin sitä merkinä perussuomalaisten kyvyttömyydestä ottaa vastuuta ja poliittisesta kypsymättömyydestä. Kirjoituksissa arvioitiin, että perussuomalaisilla olisi oppositiossa helpommat oltavat kuin hallituksessa. Toisaalta perussuomalaisia kritisoitiin siitä, että oppositioon jättäytymällä he ikään kuin vapaaehtoisesti luopuivat äänestäjien puolueelle myöntämästä vallasta.

Tutkimusten mukaan perussuomalaisten politiikan kuvaaminen vastuuttomana ei poikkea muun suomalaisen lehdistön argumentoinnista eduskuntavaalien 2011 aikaan. Samankaltainen käsitys toistui myös Niko Hatakan (2012) tutkimuksessa perussuomalaisten julkisuuskuvasta suomalaisten lehtien pääkirjoituksissa ja kolumneissa. Hatakan aineistossa (neljätoista päivälehteä, molemmat iltapäivälehdet, kolme aikakauslehteä) perussuomalaista politiikkaa kuvattiin epäanalyttiseksi, tunneperäiseksi, lapselliseksi ja yhteistyökyvyttömäksi. (Emt., 301.)

Hatakka näkee tällaisen kuvauksen hankalasta vastapelurista perussuomalaisten kannalta suotuisana, koska he vaalikeväänä nimenomaan pyrkivät esiintymään konsensuspolitiikan vastavoimana (emt., 302). Perussuomalaiset onnistuivat esiintymään kapinallisena ja virkistäväenä vastavoimana myös Kymen Sanomien toimituksen kirjoituksissa, joissa heidän poliittisia esityksiään yritettiin tehlata vastuuttomina. Kirjoituksissa perussuomalaisten päätös jäädä oppositioon oli toimituksen näkökulmasta samaan aikaan vaalilupauksista kiinni pitämistä kuin äänestäjien pettämistä, mikä on voinut herättää hämmennystä lukijoissa.

Toimituksen mielipiteissä perussuomalaisten linjaan suhtauduttiin varsin konservatiivisesti. Toimittajat katselivat esimerkiksi oppositioon vetäytymistä siitä näkökulmasta, että kompromissit ja puoluerajat ylittävä hallitusyhteistyö ovat perinteisesti olleet Suomen politiikalle tunnusomaisia piirteitä. Perussuomalaisten vanhasta linjasta poikkeaminen saattoi kuitenkin näyttäytyä kannattajien silmissä uudenaikaisena, suoraselkäisenä toimintana, johon vanhat vallanhaluiset puolueet eivät enää kyenneet.

Populististen puolueiden politiikan esittäminen vastuuttomana mediassa on ilmiö, joka on havaittu myös kansainvälisessä tutkimuksessa median ja populismin yhteyksistä (Stewart ym. 2003) . Erityisesti niin sanotun eliitti- tai laatumedian on havaittu heijastavan perinteisten valtaapitävien poliitikkojen arvoja ja käyvän aktiivista vastarintaa populistisia ”uhkia” vastaan. Yksi median tapa tehdä vastarintaa on vähätellä populistien politiikkaa. Tavallisimmin niin sanottu laatumedia puolustaa yhteiskunnan status quota ja katsoo populistieja ”lain ja järjestyksen kehysten” (”law and order frame”) läpi. (Entman 1989, sit Stewart ym., 234.) Tämä lain ja järjestyksen kehys tarkoittaa sitä, että media toimii vallitsevan järjestyksen ritarillisena puolustajana (Stewart ym., 234).

Myös populistien asema politiikassa vaikuttaa median suhtautumiseen. Populistien nousuvaiheessa laatumedia jättää tutkimusten mukaan puolueen huomiotta ja moralisoi sitä tai alkaa pilkata sen politiikan populistisia puolia. (Emt., 225.) Eduskuntavaalien edellä perussuomalaisten kannatuksen

kasvaessa gallupeissa perussuomalaiset näyttävät olleen nousuvaiheessa Suomen politiikassa.

Kymen Sanomat suhtautui perussuomalaiseen politiikkaan hyvin samankaltaisesti kuin niin sanottu laatumedia reagoi populismiin muualla maailmassa jo lähes kymmenen vuotta sitten: torjumalla ja vähättelemällä sitä.

7.2.4 Rakennemuutoksen uhrit ja protestoijat

Perussuomalaisten kannatusta selitettiin rakennemuutoksen aiheuttamalla pettymyksellä.

Kymenlaaksossa työttömyysprosentti on viime vuosina jatkanut tasaisesti kasvuaan. Toisena syynä esitettiin muiden puolueiden virheet.

Vaalien jälkeen toimittaja Tiina Katajisto pohti ylänurkkakolumnissa syitä poikkeukselliseen vaalitulokseen. Hän arveli, että perussuomalaisten äänestäminen kumpusi ennen kaikkea protestista:

”Vaalitulos kertoo mielestäni suomalaisten kyllästymisestä politiikkaan ja puolueisiin. 560 000 äänesti puoluetta, joka lupasi tarjota vaihtoehdon. Oltiin tilanteessa, jossa vaihtoehto otettiin halukkaasti vastaan vaalirahasotkujen ja EU-kriisimaiden tukemispäätösten keskellä”.

Perussuomalaisten äänestämisen selittäminen protestilla tai tyytymättömyydellä ei ole aiemman tutkimuksen tietojen valossa lainkaan yllättävää: myös Hatakan (2012) tutkimuksessa perussuomalaisten kannatusta selitettiin tyytymättömyydellä, pettymyksellä ja näiden aiheuttamalla protestilla. Hatakka arvioi, että pääkirjoitukset ja kolumnit antoivat tällä tavoin perussuomalaisille monopolin protestiin: lukijoiden käsitys perussuomalaisista politiikkaan ja puolueisiin pettyneiden vaihtoehtona vahvistui. (Hatakka 2012, 300.)

7.2.5 Älkää kiusatko persuja

Yhteensä viisi toimituksen mielipidekirjoitusta puuttui vaalien jälkeen perussuomalaisten väärinkohteluun mediassa. Kirjoitusten viesti tuntui olevan, että perussuomalaiset eivät ehkä olekaan niin iso uhka kuin mediassa on väitetty, ja että niin median kuin muidenkin pitää mennä itseensä ja hyväksyä demokraattisesti syntynyt vaalitulos.

Vahvimmin perussuomalaisia puolusti Kymen Sanomien silloinen vastaava päätoimittaja Pekka Lakka kolumnissaan *”Huonosti sulava vaalitulos”*. Lakka väitti, että media vähätteli demokraattisesti syntynyttä vaalitulosta: *”Perussuomalaiset kansanedustajat eivät vielä ole ehtineet*

saada kansanedustajan valtakirjaa, kun heidät on leimattu tyhmiksi päättäjiksi”, Lakka kirjoitti. Kolumni päättyy siihen, että kirjoittaja vaatii antamaan vaaleissa menestyneelle puolueelle mahdollisuuden: ”Perussuomalaiset saivat kansalta vaaleissa tanakan tuen. Annetaan heidän nyt rauhassa näyttää.”

Muissa puoluetta puolustavissa kirjoituksissa mainittiin muun muassa, että vaalien jälkeen perussuomalaisten kannatusta ei tarvitse enää hävetä ja muistutettiin, ettei äänestyspäättös tee kenestäkään junttia. Vaalien jälkeen Suomessa ja Kymen Sanomissa alettiin elää populistien ja median suhteen Mazzolenin ym. (2003) määrittelemää kapinallista vaihetta. Tähän vaiheeseen viittaa se, että sen piirteisiin kuuluu median intensiivinen huomio vastasyntyneelle poliittiselle voimalle. Eduskuntavaalien jälkeen kirjoittelu perussuomalaisista selvästi lisääntyi. Toisaalta kapinallisessa vaiheessa niin sanottu eliittimedia alkaa yleisön menettämisen pelossa pehmentää suhtautumistaan oikeistopopulisteihin. (vrt. Stewart, Mazzoleni & Horsfield 2003, 222.) Ja mistä muusta kuin pehmentyneestä suhtautumisesta kertovat vaalien jälkeiset toimituksen ensimmäiset perussuomalaisia puolustavat puheenvuorot?

7.2.6 Demokratian piristäjät

Perussuomalaisissa nähtiin myös myönteisiä puolia: perussuomalaisten uskottiin nostavan äänestysprosentteja ja tekevän politiikasta aiempaa mielenkiintoisempaa.

Toukokuussa 2011 perussuomalaisten jäätyä oppositioon pääkirjoitus oli otsikoitu seuraavasti: *”Luvassa värikästä oppositiopolitiikkaa”*. Kirjoituksen sävy on helpottunut ja siinä mainitaan, että oppositiossa Timo Soini pystyisi paremmin hallitsemaan kokematonta kansanedustajakatrastaan. Lopussa uskotaan, että hallitusasetelmista huolimatta *”politiikkaan syntyy mielenkiintoisempi asetelma kuin parilla viime hallituskaudella on ollut”*. Lainausta viittaa perussuomalaisten mukanaan tuomaan muutokseen: oppositiostakin käsin he onnistuvat muuttamaan politiikkaa aiempaa mielenkiintoisemmaksi.

Myös Hatakan (2012, 314) tutkimuksessa positiiviset piirteet perussuomalaisista liitettiin juuri puolueen demokratiaa tervehdyttäviin puoliin: sen uskottiin palauttavan kansalaisten kiinnostuksen politiikkaan ja lisäävän äänestysinnokkuutta.

Myös tutkimuskirjallisuudessa mainitaan populismin ansioksi toimiminen eräänlaisena hätäkellona, joka muistuttaa yhteiskuntaa epäkohtien huomioon ottamisesta. Näin populismi haastaa valtaapitävät ja pakottaa ne tekemään välttämättömiä uudistuksia. (Wiberg 2011, 20.) Tästä samasta ansiosta perussuomalaisia muistettiin kiittää myös Kymen Sanomien toimituksen eduskuntavaalikevään teksteissä.

7.3 Kevään 2011 yleisön mielipiteistä

Yleisön mielipiteitä, siis tekstiviestejä ja yleisönosastokirjoituksia, ilmestyi kuuden kuukauden aikana yhteensä 140 kappaletta, lähes viisi kertaa enemmän kuin toimituksen kirjoituksia. Keskustelu perussuomalaisista kiihtyi tekstiviestipalstalla kesää kohden, mutta yleisönosastossa aiheen suosio vaihteli kuukaudesta toiseen, eikä samanlaista keskustelun ajallista tiivistymistä kuin tekstiviestipalstalla ollut havaittavissa.

7.3.1 Suoraa ja rehellistä politiikkaa

Suuressa osassa yleisön kirjoituksia perussuomalaiset näyttäytyi vahvasti puolueena, jonka poliitikot ovat päteviä, rehellisiä ja suoraselkäisiä. Heidän ajamansa politiikka miellytti ja sitä keuhuttiin asiapitoiseksi ja rohkeaksi. Tähän luokkaan laskemissani kirjoituksissa myös perussuomalaiset poliitikot itse kehuivat ja puolustelivat omaa puolueettaan ja omia poliittisia linjojaan yleisönosastolla. Tekstiviestipalstalla viestien nimettömyys estää näkemästä, kuinka moni perussuomalaisia kehuva viesti voi olla ollut perussuomalaisten ehdokkaiden itsensä kirjoittama. Kuitenkin Kymen Sanomissa tekstiviestipalstan viestit tarkastetaan ja sensuroidaan, joten voidaan hyvin syin olettaa, että suurella osalla lehden lukijoista, ei pelkästään perussuomalaisilla poliitikoilla itsellään, oli hyvin erilainen käsitys perussuomalaisista kuin lehden toimituksella.

Monet tähän luokkaan kuuluneista teksteistä olivat hyvin ytimekkäitä, kuten: ”*Juho Eerolan vappupuhe oli hyvä ja koskettava*” tai ”*Sijoittaja, tule järkiisi ja kuuntele Timo Soinia*”. Moni viesti sisälsi kuitenkin myös tarkempia perusteluja siitä, miksi kirjoittaja piti perussuomalaisten linjaa parhaana: ”*maahanmuutto ja taitettu indeksi oli syy äänestää persuja*”. Kirjoituksissa toistui vahvana ajatus siitä, että vain perussuomalaiset uskaltaa kulkea omaa tietään politiikassa ja muut puolueet näyttäytyivät heihin verrattuina jonkinlaisina hampaattomina lampaina. Perussuomalaiset nähtiin mädäntynyttä politiikkaa puhdistavana uutena voimana:

”Vaikka perussuomalaiset eivät maan asioita mallilleen saisikaan, hyvä asia tässä on, että valtapuolueet havahtuisivat ajattelemaan, että olisi tehtävä duunia ja ankarasti meidän suomalaisten asioiden hoitamisessa.”

Mielenkiintoista on, että edellinen perustelu noudattelee Matti Wibergin (2011) populismia kriittisesti käsitelleen kirjan ajatusta: Wiberg esittää populismin hyväksi puoleksi juuri sen kyvyn nostaa esiin yhteiskunnallista keskustelua ja pakottaa muut puolueet perustelemaan paremmin politiikkaansa. Myös edellisessä yleisönosastokirjoituksessa perussuomalaisten ansiot nähdään vastaavalla tavalla.

Myöhemmin vaalien jälkeen kirjoituksissa toivottiin, että perussuomalaiset pääsisivät hallitukseen. Kun perussuomalaiset sitten eivät suostuneet tekemään kompromisseja euroehdoistaan, oppositioon jäämistäkin pidettiin hyvänä, järkevänä ja jopa rohkeana päätöksenä: *”Soini teki pesäeron, ei pelkkä kuunteluoppilas.”*

Puolueen paikalliset poliitikot perustelivat yleisönosastokirjoituksissa perussuomalaisten linjanvetoja ja periaatteita. Esimerkiksi joidenkin perussuomalaisten rasistisista kirjoituksista irtisanouduttiin jyrkästi.

Perussuomalaisiin poliitikkoihin, etenkin Timo Soiniin, vedottiin myös suoraan. Kirjoitusten rivien välistä voi tulkita, että häntä pidettiin vastuullisena isähahmona, joka voi pelastaa Suomen ja pitää huolen, ettei *”Suomen rahoja anneta huijareille”*. Muutenkin yleisönosastolla keuhuttiin Timo Soinia muun muassa *”ylivoimaisesti lahjakkaimmaksi puoluejohtajaksi”* ja *”ylivoimaiseksi propagandamestariksi”* sekä *”vaalitaistelijaksi”*.

Erkka Railo (2011) ja Niko Hatakka (2012) ovat tutkineet perussuomalaisten kampanjointia sosiaalisessa mediassa. Railon ja Hatakan tutkimuksissa toistui perussuomalaisten yhteiset käsitykset Suomen tulevaisuutta vaarantavista uhista, kuten eurokriisistä, maahanmuutosta ja suurpääomasta, joiden ikeeltä vain perussuomalaiset voivat isänmaan pelastaa. Myös tämän tutkimuksen aineistossa on selvästi havaittavissa, että muiden puolueiden politiikka nähtiin typeränä, pelkurimaisena, johon verrattuna perussuomalaiset näyttäytyivät eräänlaisena järjen äänenä. Kirjoitukset noudattelivat myös siinä Railon ja Hatakan edellä mainittuja tutkimuksia, että perussuomalaisiin luotettiin ja heidän nousunsa valtakunnan politiikkaan herätti kirjoittajissa suoranaista toiveikkuutta.

7.3.2 Laiskat ja linjattomat populistit

Toinen puoli yleisönosastokirjoituksista oli hyvin kriittisiä perussuomalaisia kohtaan. Tässä luokassa perussuomalaiset nähtiin puolueena, joka pitää paljon melua tyhjässä, mutta tiukan paikan tullen ei kannu vastuutaan. Yleisö arvosteli myös ahkerasti perussuomalaisten kaikkea vastustavaa politiikkaa. Kirjoittajat yrittivät osoittaa perussuomalaisten poliitikkojen väitteiden heikon pohjan ja kyseenalaistaa heidän poliittisia tavoitteitaan.

Yleisön argumentoinnissa näkyi tässä luokassa hyvin samantapaisia ajatuksia, joita myös toimituksen mielipidekirjoituksissa esitettiin. Puolueen saavutukset arvioitiin mitättömiksi, poliitikot laiskoiksi ja suorastaan tyhmiksi. Yleisö vaati perussuomalaisilta omia linjauksia esimerkiksi veropolitiikkaan:

”Perussuomalaisten tultava kaapista ulos. Mikä on verolinja, valtion- vai kunnallisvero?”

Yleisö myös vihjasi, että perussuomalaiset todella käyttävät tekstiviestipalstaa poliittisena kampanjointivälineenään. Perussuomalaisten äänestysohjeita ja väitteitä pidettiin kuitenkin populistisina ja turhina: *”Persun on turha kertoa tekstariपालstalla naurettavia ja populistisia neuvoja äänestäjille. Ääniä ei tule.”*

Toisaalta perussuomalaisten väitettiin kalastelevan ääniä joka puolelta, niin äärivasemmistosta kuin äärioikeistostakin. Oppositioon jäämistä pidettiin äänestäjien pettämisenä, vastuunkannon pakoiluna ja helpoimman tien valitsemisena: *”oppositiosta on helppo räksyttää.”*

Perussuomalaisten nähtiin likaavan Suomen mainetta maailmalla ja heidän käyttäytymisestään eduskunnassa koettiin myötähäpeää. Junttimaine ja etikettivirheet tuottivat kirjoittajilta ironisia kommentteja ja kuivaa huumoria: *”Kyllä persuja on paljosta kiittäminen: superpomon rinnalla vakipoliitikkomme näyttävät ihan gentlemanneilta.”*

Perussuomalaiset nähtiin autoritaarisena ja anarkistisena puolueena, jonka itseoikeutettu yksinvaltiias on Timo Soini. Viesteissä puhuttiin *”persudiktatuurista”* ja Timo Soinin asemaa puolueen johtajana verrattiin historian varottaviin esimerkkeihin kaikenkietävistä diktaattoreista. Muita puolueen kansanedustajia ja poliitikkoja pidettiin *”papakaijoina”* tai *”kanalaumana”*, joka seuraa kuuliaisesti ja sokeasti johtajaansa.

Perussuomalaisten kuvaaminen vallitsevaa järjestystä uhkaavana anarkistisena liikkeenä vastaa sitä tutkimuskirjallisuudessa esitettyä väitettä, että populismi on pohjimmiltaan vallankumouksellinen liike. Perussuomalaisten vallankumouksellinen luonne voidaan nähdä positiivisena vapautuksena, kuten seuraavaksi esittelemässäni analyysiluokassa tai parlamentaarista demokratiaa uhkavana yksinvaltioiden vallankaappauksena, kuten tässä luokassa.

Yleisön kirjoittelu noudatteli tässä luokassa Stewartin ym. (2003, 225) määrittelemää median ja populismin nousuvaihetta: tällöin populistit jätetään laatumediassa huomiotta, populistiteja moralisoidaan tai heidän politiikkansa populistisia puolia aletaan pilkata.

Yleisö kritisoi perussuomalaisia samoin perustein kuin populismia on arvosteltu tutkimuskirjallisuudessa: populistit korostavat epäkohtia, mutteivät esitä kouriintuntuvia muutosehdotuksia. Populismissa vahva johtaja vastaa puolueen aatteellisesta kehityksestä (Wiberg 2011, 18–19.)

7.3.3 Osa maailmanlaajuista protestiliikettä

Kolmanneksi suurin luokka eduskuntavaalikevään kirjoituksissa koostui kirjoituksista, joissa perussuomalaisten äänestämistä perusteltiin protestina ja ihmisten tyytymättömyydellä nykypäättäjiin. Tässä luokassa on selvästi havaittavissa suoranaista hurmosta, kun protesti konkretisoitui perussuomalaisten poikkeuksellisenä menestyksenä vaaleissa. Teksteissä kohotettiin yhteishenkeä ja valettiin uskoa siihen, että perussuomalaisten suosio vielä kaksinkertaistuu vuoden 2015 eduskuntavaaleihin mennessä.

Kuten Niko Hatakka (2012, 377) on havainnut perussuomalaisten rinnakkaisjournalismista sosiaalisessa mediassa, perussuomalaiset ja kansa asettuvat perussuomalaisten symbolisessa puoltenjaosssa samaan joukkueeseen. Mielenkiintoista omassa aineistossani on, että kirjoittajat rinnastivat yhtä aikaa maailmalla tapahtuneet arabimaiden kansannousut perussuomalaisten protestiin Suomessa. Perussuomalaisten asettaminen osaksi kansainvälistä poliittista murrosta toistui useammassa yleisön tekstiviestissä: ”*Hei äänestäjät, nyt tehdään tunisiat äänestämällä persuja. Vaihtoa Arkadianmäelle*” tai: ”*Tyytymättömyys kaataa diktaattoreita maailmalla. Täälläkin vaaleissa voi persut nousta suurimmaksi puolueeksi*”. Edelliset lainaukset ovat tekstiviestipalstalta, mutta samaa teemaa jatkettiin myös pidemmin yleisönosastokirjoituksessa: ”*Maailmanlaajuinen poliittinen murros heijastelee myös Suomeen.*” Toisin kuin aiemmassa luokassa, diktaattoreita edustivat näissä teksteissä vanhat valtapuolueet, kun taas perussuomalaiset

edustivat sorrettua ja vihaista kansaa. Tällainen puhetapa kertoo myös siitä, kuinka aiemmin äänestämättä jättäneet ovat löytäneet perussuomalaisista uuden poliittisen kodin. Protesti kielii myös pettymyksestä vanhoihin puolueisiin. Kymenlaakson alueella pettymys kanavoitui erityisesti sosiaalidemokraatteihin, jotka eivät pystyneet pitämään kiinni teollisuudesta ja työpaikoista.

Tekstiviesteissä kannustettiin suoraan äänestämään perussuomalaisia aivan kuten Erkkä Railon (2011, 79) tutkimissa perussuomalaisten kansanedustajehdokkaiden blogeissa. Kymen Sanomien tekstiviestipalstalla äänestäjiä motivoitiin vetoamalla muun muassa arabikevään kansannousuihin ja perussuomalaisten tarjoamaan vaihtoehtoon suuriin puolueisiin tyytymättömille äänestäjille. Viesteissä valettiin uskoa siihen, että äänestäjät voivat tehdä perussuomalaisista maan suurimman puolueen: *”Suuriin puolueisiin tyytymättömille olisi looginen teko äänestää perussuomalaiset vaaleissa suurimmaksi puolueeksi.- Tehdään se.”*

Vaalien jälkeen viesteissä alkoi näkyä vaatimukset siitä, että vaalitulokset näkyisi myös politiikan muutoksena. Teksteissä puhuttiin seuraavissa vaaleissa tulevasta *”tuplajytystä”*, jollei muutosta tapahdu ja siitä, että protesti kaksinkertaistuu seuraavissa vaaleissa: *”äänestäjät ovat valmiit antamaan tuntuvamman luunapin”*. Toisaalta oltiin syvästi tyytymättömiä siihen, jos perussuomalaiset eivät olisi hallituksessa. Yksi tekstiviestin kirjoittaja uhkasi äänestävänsä seuraavaksi kansallissosialisteja, jos perussuomalaiset eivät pääsisi hallitukseen. Toisaalta uskottiin, että perussuomalaisten meno oppositioon tekisi puolueesta maan suurimman seuraaviin vaaleihin mennessä.

Perussuomalaisia kannattaneiden innostus sai tekstiviestikirjoittajien runosuonen sykkimään: *”Jytkyt, jätkät, parrunpätkät, sillälaila eduskunta uusittiin. Hihhulit, hipit, peräkamarit, kaikki ne esiin kaivettiin ja Bryssälät ruttuun runtataan”*, kirjoitettiin tekstiviestipalstalla huhtikuussa vaalien jälkeen.

Erkkä Railo (2011, 80) on todennut, että perussuomalaisten ehdokkaiden vaaleja edeltävissä blogikirjoituksissa ja niiden kommentteissa vuorottelevat voimakkaat tunteet. Myös Kymen Sanomien tekstiviesteissä, etenkin tässä perussuomalaisia positiivisena protestiliikkeenä kuvaavassa luokassa, kirjoittajat näyttävät olleen hyvinkin suurien tunteiden vallassa: teksteissä näkyi pettymystä, iloa, uhoa ja suuttumusta. Perussuomalaisten nousun rinnastaminen arabikevään kansannousuihin kertoo siitä, kuinka merkittävänä ilmiönä kirjoittajat perussuomalaisia pitivät. Toisaalta viesteistä voi tulkita, kuinka protestoijien (siis perussuomalaisten kannattajien) asemaa on

pidetty alisteisena ja voimattomana yhteiskunnassa. Perussuomalaisten nousu näyttää kuitenkin antaneen heidän huolilleen ja murheilleen äänen ja kanavan: ”*Timo Soini antoi jopa syrjäkylien asukkaille toivoa poliittisesta muutoksesta.*”

7.3.4 Mustamaalauksen ja mollaamisen uhrin

Osassa yleisön kirjoituksia perussuomalaiset esitettiin median mustamaalaamiksi ja kateellisten mollaamiksi. Perussuomalaiset kansanedustajaehdokkaat vastasivat yleisönosastolla hanakasti esitettyyn kritiikkiin. Juho Eerola kirjoitti pian yleisönosastolle vastineen pääkirjoitukseen, jossa vaadittiin perussuomalaisilta muutakin kuin ei-politiikkaa ja esittämään konkreettisia ratkaisuehdotuksia työllisyyden nostamiseksi ja tuloerojen kasvun estämiseksi. Eerola huomautti, että pääkirjoituksen vieressä samalla sivulla oli uutinen, joka kertoi, että Kotkan kaupungin hoitohenkilöstön pyykinpesu siirretään Viroon. Hän kirjoitti, että kun pesupalvelut ostetaan Virosta, nousee Kotkan työttömyys. Kirjoituksellaan Eerola halusi osoittaa, että perussuomalaisilla on esittää ”*yksinkertaisia ratkaisuehdotuksia monimutkaisiin ongelmiin*”, joita ei hänen mukaansa vain kuunneltu. Toisessa kirjoituksessaan Eerola väitti, että perussuomalaiset olivat erityisesti vasemmiston vainoamia: ”*yhteistä kaikille kirjoittajille on tausta joko vasemmistoliitossa tai sosiaalidemokraateissa, vaikka sitä ei kirjoituksissa mainitakaan.*”

Populismi näyttäytyi kirjoituksissa eräänlaisena retorisenä lyömäaseena. Kirjoituksissa nostettiin esiin, kuinka joku yleisönosastokirjoittaja oli ”populistisesti harhautanut” lukijoita perussuomalaisten näkemyksistä. Toisaalta kirjoituksissa valitettiin, että muut puolueet olivat lyöneet populistin leiman otsaan kansan syvien rivien huolet kansankielellä esiin ottaneille perussuomalaisille.

Luokassa alkoi näkyä vaalien jälkeen perussuomalaisten omanarvontunnon nousu ja ylpeys. Enää kritiikkiä ei otettu yhtä tosissaan kuin vielä vaalitulosta jännittäessä, vaan siitä saatettiin jopa repiä huumoria: ”*Mollaajat! Superpersu Ensimmäinen Suuri tarjoaa vielä presidenttikahveet ehtoollisviinin kera!*” Viesteistä saattoi tulkita, että kun perussuomalaiset olivat todistaneet poliittisen voimansa, arvostelijat voitiin jättää omaan arvoonsa, koska: ”*perussuomalaiset on kannatukseltaan nyt jo suurpuolue, muut auringonlaskun väreissä kuntavaaleihin.*”

Tutkimukset kertovat, että median uhrina esiintyminen on populistien yleinen mediastrategia kansansuosion saavuttamiseksi ympäri maailmaa (Stewart & Mazzoleni & Horsfield 2003, 230).

Näin näkyy olevan myös Etelä-Kymenlaaksossa Suomessa. Myös Hatakan (2012) ja Railon (2011) tutkimukset perussuomalaisten viestinnästä sosiaalisessa mediassa kertovat, että perussuomalaiset kokivat tulleen muiden puolueiden ja median vainoamiksi ja mustamaalaamiksi. Hatakan (2012, 387) mukaan perussuomalaiset onnistuivat kuitenkin sosiaalisessa mediassa kääntämään kritiikin yhteisöä yhdistäväksi ja vahvistavaksi, voimaannuttavaksi kertomukseksi, jossa oikeamieliset altavastajat kärsivät yhdessä epäoikeudenmukaista vähättelyä.

Voimaannuttava kertomus perussuomalaisten mustamaalaamisesta näyttää toteutuneen myös Kymen Sanomien yleisönosastolla, jossa etenkin vaalien jälkeiset viestit kertovat, kuinka ”vainotut” näyttävät vaalivoitolla kiusaajilleen kaapin paikan: ”*Timo Soinin tahtoporukka näytti 'isolla jytkyllään' 'näihin värkit' gallupeille ja heitä impivaaralaisuudesta mustamaalanneelle medialle.*” Kun samaan aikaan myös toimituksen mielipiteissä perussuomalaisten vähättelyä alettiin kritisoida (ks. 7.2.5), perussuomalaisten kannattajien yhteishenki ja voimantunto saattoivat saada vahvistusta entisestään.

7.2.5 Poliittista peliä ja mediaharhaa

Yleisön mielipiteissä koko perussuomalaisilmiö tulkittiin myös osaksi suurta poliittista peliä, jossa perussuomalaiset poliitikot sortuivat valtaan päästyään takinkääntöihin, haastoivat kokoomuksen, pelkäsivät vihreitä ja olivat vaarassa tulla muiden puolueiden syrjäyttämiksi. Tähän luokkaan laskin myös kirjoitukset, joissa ihmeteltiin, miksi perussuomalaiset väittivät edustavansa koko kansaa, vaikka heitä äänesti vain 19 prosenttia äänestäjistä. Teksteissä kysyttiin, mikä teki perussuomalaisista vaalivoittajia, kun puolue oli vain kolmanneksi suosituin.

Media nähtiin yhdeksi syylliseksi ilmiön paisuttelussa: ”*Mistä toimittajat puhuivat, ennen kuin tuli perussuomalaisten vaalijytky*”, kysyi eräskin tekstiviestikirjoittaja. Yleisönosastolle kirjoittanut eduskuntavaaliehdokas, joka ei päässyt läpi vaaleissa, näki perussuomalaisten saaman mediahuomion takana suurempiakin syitä: porvarin tarpeen nostaa kansallismielisyyttä, kun kapitalistisen yhteiskunnan markkinatalous kriisiytyy. Kansallismielisyyden nostatus taas ”*näkyi Timo Soinin ja muiden perussuomalaisten saamana ohjattuna mediahuomiona.*”

Tämän luokan kirjoitukset olivat kriittisiä ja kyseenalaistivat median ja poliitikkojen tarkoitusperiä. Kirjoituksissa näkyy, kuinka median tapa kuvata politiikkaa pelinä, on siirtynyt myös yleisön näkemyksiin politiikasta. Toisaalta politiikkaa seurataan kuin jännittävää painiottelua tai kilpajuoksua, mikä voi lisätä ihmisten kiinnostusta politiikkaan. Poliitiikan näkemisessä kilpailuna

ja taktikointina on varjopuolensa, sillä se voi vähentää kansan luottamusta vallanpitäjiin antaessaan kuvan poliitikoista kylminä, vallanhaluisina laskelmoijina, jotka yrittävät kampittaa toisiaan ja korottaa omaa asemaansa politiikan kylmillä pelikentillä.

Politiikan kuvaaminen pelinä on ominaista strategioihin keskittyvälle uutisoinnille, jossa ehdokkaat nähdään esiintyjinä, toimittajat teatterikriitikkoina ja katsojat yleisönä (Jamieson 1992, 166). Tällaiseen uutisointiin kuuluva pelin ja sodan sanasto saa kysymään ensimmäisenä, kuka voitti. Voittamisesta ja häviämisestä tulee politiikan tärkeimpiä kysymyksiä. Äänestäjien asemasta tulee kyyninen ja ulkopuolinen. (Emt., 167.)

Tunteiden kasvu journalismissa ja politiikassa on siinä mielessä hyvä asia, että kannatuslukemia orjallisesti raportoiva politiikan journalismi voi lisätä äänestäjien välinpitämättömyyttä, kyynisyyttä ja poliittista vieraantumista. Yleisön perussuomalaisia koskevissa eduskuntavaalivuoden kirjoituksissa ”pelin luokka” oli vasta viidenneksi suosituin, joten toivoa politiikan kiinnostavuuden kasvusta on.

Kirjoitusten huomio siitä, että perussuomalaisten vaalivoittoa on paisuteltu liiaksi on kenties oikea: kun lasketaan mukaan myös äänestämättä jättäneet, äänioikeutetuista 87,2 prosenttia ei äänestänyt perussuomalaisia (Wiberg 2011, 10). Median kiinnostus uuteen, erilaiseen, yhtäkkiä merkittäväksi nousseeseen poliittiseen voimaan on kuitenkin ymmärrettävää. Perussuomalaiset itse käyttivät vaalivoiton korostusta oman valtansa legitimoinnissa. Kansalaisten kritiikki mediaa kohtaan tuo mieleen poliitikkojen syytökset takavuosilta: Paavo Väyrynen teki tunnetuksi mediapelin käsitteen, jolla hän viittasi negatiiviseen julkisuuteen, joka esti hänen menestymisensä vaaleissa.

7.3.6 Eettisesti epäilyttävä puolue

Osa lukijoista kirjoitti avoimesti perussuomalaisten nousuun liittyvistä huolistaan ja peloistaan. Näissä teksteissä perussuomalaisten arvomaailman nähtiin olevan 1950-luvulta, naisten ja miesten välistä tasa-arvoa uhkaavaa: ”*Soini vastustaa naispappeutta ja laillista aborttia. Takaisin 50-luvulle! Naisen on oltava tasa-arvoinen miehen kanssa.*” Argumentointi muistuttaa toimituksen kirjoituksissa esiintynyttä huolta perussuomalaisten mukanaan tuomasta paluusta impivaaraan. Huoli on siinä mielessä aiheellinen, että populismi on menneisyyteen haikaillen suhtautuva liike (Wiberg 2011, 20).

Kirjoituksissa arveltiin, että perussuomalaisten EU-kriittisyys johtaa siihen, että Suomi kääntyy, kuten ennen vanhaan, Venäjän vaikutuspiiriin. Lukijat kyseenalaistivat perussuomalaisten tavan asettaa Suomen köyhät ja pakolaiset vastakkain: ”*Köyhyys pois ilman kateutta!*”. Tässä luokassa lukijat suhtautuivat perussuomalaisiin ja heidän politiikkaansa omasta arvomaailmastaan käsin kriittisesti ja kyseenalaistaen.

Kirjoituksissa näkyi huoli siitä, mitä perussuomalaisten ajama politiikka merkitsee erilaisille vähemmistöille, maahanmuuttajille ja seksuaalivähemmistöille. Nimetön tekstiviestikirjoittaja sivalsi perussuomalaisten kansanedustaja Juho Eerolaa tämän maahanmuuttopoliittisista ideoista: ”*Eerolan mukaan turvapaikanhakijoilta toimeentulotuki pois. Annetaanko niiden kuolla alasti nälkään vai mikä on suunnitelma?*”

Etenkin vaalien jälkeen huoli tuntui kasvavan. Eräs uhkasi tekstiviestipalstalla muuttavansa perussuomalaisten vaalivoiton vuoksi Brysseliin. Perussuomalaisissa nähtiin myös pelottavia ääriaineksia: ”*Varsinkin äärioikeisto, joka on aktiivisin osa toimintaa, voi saada vaaleista lisää virtaa ja pelkään väkivallan lisääntyvän*”, yleisönosastolla kirjoitettiin.

Lukijoiden huoli vähemmistöjen asemasta ei ole turha, sillä tutkimusten mukaan populistit suhtautuvat kielteisesti vähemmistöihin. Paul Taggart (2000, 94) väittää, että niin sanotun ”uuden populismin” identiteetin muodostuksen ytimeen kuuluu ajatus heterogeenisestä massasta, josta erotetaan tietyt sosiaaliset ryhmät, jotka voivat olla maahanmuuttajia, työttömiä tai vastakkaisen etnisen ryhmän edustajia.

7.4 Yhteenvedoa ja vertailua eduskuntavaalikeväästä

Kaiken kaikkiaan yleisö käsitteli perussuomalaisia laajemmin, monipuolisemmin ja rohkeammin kuin toimitus. Toisaalta suurin osa yleisön kirjoituksista ilmestyi nimettöminä tekstiviestipalstalla, jonne on paljon helpompi kirjoittaa rohkeitakin mielipiteitä kuin omalla nimellä yleisönosastolle. Toimittajat kirjoittavat mielipiteitä omissa nimissään ja toisaalta myös työpaikkansa edustajina. Lisäksi täytyy ottaa huomioon, että lukijat edustavat paljon laajempaa väestöpohjaa kuin toimituksessa työskentelevät journalistit. Sanomalehtien tekstiviestipalstoja tutkinut Petri Kaukiainen (2009) väittää, että tekstiviestipalstoille kirjoittavat edustavat vielä laajempaa sosioekonomista pohjaa kuin yleisönosastolle kirjoittavat lukijat. Väitteensä Kaukiainen perustaa

muun muassa tekstiviestipalstojen rosoiseen kieleen ja tyyliin. Kaiken kaikkiaan havaintoni yleisön kirjoitusten monipuolisuudesta kuitenkin kertoo, että yleisönosastot ja tekstiviestipalstat todella rikastuttavat julkista keskustelua Kymen Sanomissa.

Mielenkiintoinen ero yleisön ja toimituksen kirjoitusten välillä oli, että toimituksen teksteissä ei juuri paikallisia perussuomalaisia poliitikkoja käsitelty. Sen sijaan yleisön teksteissä kotkalaisista ja muista maakunnan perussuomalaisista puhuttiin ihan yhtä lailla kuin perussuomalaisten puheenjohtaja Timo Soinista. Mielestäni toimitukselta paikallisten poliitikkojen unohtaminen on erikoista ottaen huomioon, että Kymen Sanomat maakuntalehtenä pyrkii kiinnittämään huomiota erityisesti paikallisiin asioihin. Toisaalta voi olla, että mielipiteellisissä teksteissä lehden on turvallisempi kritisoida valtakunnan tason poliitikkoja kuin paikallisia nimiä, jos se varoo suuttamasta perussuomalaisia tukevia lukijoitaan.

Perussuomalaisten politiikan kuvaaminen populistisena ja vastuuttomana oli yhtä yleistä yleisön ja toimituksen kirjoituksissa. Sen sijaan toimituksessa perussuomalaisiin suhtauduttiin paljon useammin niin sanotun pelin kehyksen näkökulmasta kuin lukijoiden teksteissä. Yleisön kirjoittelu oli kaiken kaikkiaan toimituksen kirjoittelua tunnepitoisempaa: perussuomalaisten voittokulun aiheuttama riemu yksissä ja pelko toisissa tulivat esille tekstiviestipalstalla ja yleisönosastolla voimakkaasti, kun taas toimituksen tekstit olivat yleisön tekstejä kriittisempiä ja asiapitoisempia.

Toimituksen teksteissä perussuomalaisten kannatusta selitettiin rakennemuutoksella ja tyytymättömyydellä. Yleisön mielipiteissä perustelut olivat kutakuinkin samoja, mutta lukijat kuvasivat syitä omista henkilökohtaisista äänestysvalinnoistaan käsin. Lukijoiden mielipiteissä kannatus yhdistettiin paitsi paikallisen ja valtakunnan politiikan ongelmiin myös kansainväliseen poliittisten protestien aaltoon, kuten arabikevääksi kutsuttuun kansannousuun Lähi-idän maissa.

Mielenkiintoista on, että kuvaa perussuomalaisten julkisesta kiusaamistapahtumasta eivät rakentaneet vain perussuomalaiset poliitikot ja perussuomalaisten kannattajat, vaan tämän kuvan vahvistamiseen osallistui myös toimitus kirjoituksissaan vaalien jälkeen. Tämä osoittaa osaltaan, että perussuomalaisten syytökset mediavainosta eivät pidä ainakaan Kymen Sanomien kohdalla paikkaansa.

7.5 Kunnallisvaalien toimituksen tekstit

Perussuomalaisia käsiteltiin vain kahdeksassa toimituksen mielipidekirjoituksessa heinäkuun ja joulukuun 2012 välillä. Vaikka kirjoituksia oli vähemmän, niissä alettiin pohtia syvällisemmin, mitä perussuomalaisten menestys merkitsee kunnille, Suomelle ja koko Euroopalle. Mielipiteissä nousi esiin uusi perustelu perussuomalaisten kannatuksen nousulle: protestin lisäksi arvioitiin, että muuttunut mediamaisema tukee populististen liikkeiden menestystä yhteiskunnassa. Muuttuneella medialla viitattiin internetin keskustelupalstoihin ja napakoita iskulauseita suosivaan televisiojulkisuuteen.

7.5.1 Populistisen linjan jääräpäiset jatkajat

Suurin osa teksteistä kritisoi perussuomalaisten politiikkaa yksipuoliseksi, populistiseksi ja asiattomaksi. Kun eduskuntavaalien alla politiikka nähtiin sopimattomaksi hallitusyhteistyöhön, kyseenalaistettiin kunnallisvaalien alla puolueen politiikan sopiminen kunnan- ja kaupunginvaltuustoihin. Syyskuussa 2012 Markku Espo kirjoitti pääkirjoituksessaan, ettei perussuomalaiset voisi jatkaa samanlaista ”*kyläpolitiikointia*” ja ”*räksyttämistä*” tulevalla valtuustokaudella, vaan puolueen olisi jo kyettävä ”*kokonaisuuksien hahmottamiseen*” ja ”*rakentavaan yhteistyöhön*”.

Perussuomalaisten nähtiin taktikoivan, antavan ristiriitaisia viestejä ja olevan epärehellisiä. Puolueen väitettiin jatkavan kritisoimista ja kaiken vastustamista antamatta omia ehdotuksia ja vaihtoehtoja. Omien vaihtoehtojen puutteen ja linjausten ristiriitaisuuden uskottiin kiusaannuttavan jopa perussuomalaisten omia poliitikkoja. Toimituksen kirjoituksissa pidettiin mielenkiintoisena sitä, miten perussuomalaiset onnistuvat kasvattamaan kannatustaan eurokriittisyyteen vetoamalla kunnallisvaaleissa, joissa ei eurolinjoista suoranaisesti äänestetä. Kun perussuomalaiset ei sitten valtakunnallisella tasolla yltänyt läheskään yhtä hyvään tulokseen kuin eduskuntavaaleissa, uskottiin tappion johtuneen juuri eurokriittisyyteen keskittymisestä.

7.5.2 Protesti ja muuttunut media kannatuksen selittäjinä

Perussuomalaisten kannatusta selitettiin edelleen eniten protestilla. Protestin esitettiin nyt liittyvän Euroopan kriisimaiden mellakoihin ja Euroopan laajuiseen poliittiseen tyytymättömyyteen, eikä vanhojen puolueiden kriisiin ja sisäpoliittisiin skandaaleihin niin kuin eduskuntavaalien aikaan.

Protestin arveltiin jäävän kunnallisvaaleissa laimeammaksi kuin eduskuntavaaleissa: ”*Kyseessä ei ole enää ’jytty’, vaan jatkumo perussuomalaisten valtakunnallisissa vaaleissa saamalla kannatukselle.*” Kun perussuomalaisten vaalitulos ei ollut niin hyvä kuin puolue itse odotti, selitettiin sen johtuvan ”*nukkuvien puolueen kasvusta*”. Toisin sanoen toimitus uskoi, että suuri osa perussuomalaisten kannattajista oli ollut eduskuntavaaleissa niitä, joita ei politiikka yleensä kiinnostanut, ja jotka usein jättivät kokonaan äänestämättä.

Mielenkiintoinen uusi piirre eduskuntavaalien aikaiseen kirjoitteluun verrattuna oli perussuomalaisten kannatuksen selittäminen mediajulkisuuden muutoksella. Ylänurkkakolumnissa kalastusbiologian professori Sakari Kuikka arveli, että perussuomalaisten noususta merkittäväksi voimaksi Suomen politiikassa sai syyttää suurelta osin ”*nopeasti reagoivaa mediaa ja sähköisten keskusteluforumien valtaa*”. Kuikan mukaan perussuomalaisten populistinen retoriikka: ”*humoristiset, lyhyet sutkautukset*” ja ”*totuuden rajoilla hoippuvat argumentit*” menestyvät poikkeuksellisen hyvin median uusilla foorumeilla, jotka noudattavat ”*muulle ihmisajattelulle täysin vierasta logiikkaa*”. Toinen median vaikutukseen perussuomalaisten menestyksessä viitannut kirjoitus otti esille mielipidekyselyt, jotka kirjoittajan mukaan vääristävät kuvaa kannatusluvuista ja voivat vaikuttaa vaalitulokseen.

Pohdinnat median merkityksestä perussuomalaisten kannatukseen ovat mielenkiintoisia aiempien tutkimusten valossa. Suomalaiset tutkimukset politiikan julkisuuden muutoksesta osoittavat, että sosiaalinen media ja verkkojulkisuus ovat muuttaneet politiikan julkisuutta (Kantola 2011, 27). Väliverronen ja Kunelius (2009, 246) arvioivat niin ikään, että muuttunut mediajulkisuus voi tehdä tilaa uudentilaisille poliittisille liikkeille, jotka puhuvat tällaiselle kentälle sopivaa kieltä, eli esittävät politiikan nasevasti ja ymmärrettävästi. Näen, että uudentilaisilla poliittisilla liikkeillä tutkijat tarkoittavat juuri perussuomalaisten kaltaisia asioita yksinkertaistavia ja iskevää retoriikkaa käyttäviä puolueita.

7.4.3 Perussuomalaiset tuntemattomana uhkana

Perussuomalaiset kuvattiin edelleen puolueena, joka uhkaa viedä Suomen impivaaraan. Perussuomalaiset esitettiin sisäistä vakautta uhkaavana tuntemattomana voimana, joka piti sisällään kirjavia näkemyksiä ja toisistaan poikkeavia poliitikkoja. Perussuomalaisten nähtiin muuttavan niin kuntien, Suomen kuin koko Euroopan poliittista ilmapiiriä.

Perussuomalaisten kyky ratkaista kuntien vaikeiden aikojen pulmia kyseenalaistettiin. Toisaalta valtakunnan tasolla arvioitiin, että perussuomalaisten kannatuksen kasvu saa muut puolueet muuttamaan politiikkaansa. Suomen politiikan muuttumisen perussuomalaisten linjan suuntaan taas väitettiin vaikuttavan koko Eurooppaan.

Perussuomalaisten argumentoinnin yleistymisen nähtiin muuttavan suomalaisten yleistä ”*kykyä käsitellä monimutkaisia asioita poliittisilla areenoilla*”. Väitteen voi tulkita niin, että tottuminen asioita yksinkertaistavaan ja napakkaan retoriikkaan tekee ihmisistä kuuroja perinteiselle poliittiselle puheelle. Tutkimuksissa on todettu, että perussuomalaisten retoriikka toimii erityisen hyvin muuttuneessa mediamaailmassa, sosiaalisessa mediassa ja sähköisillä keskustelufoorumeilla (Hatakka 2012, Railo 2011). Voi olla, että perussuomalaisten puhetapa on lyönyt läpi napakkuutta suosivassa muuttuneessa julkisuudessa. Ovatko perussuomalaiset muuttuneen mediajulkisuuden syy vai seuraus, on muna vai kana –tason kysymys, johon tässä tutkimuksessa ei ole tarkoitukseen vastata.

7.6 Kunnallisvaalien yleisön tekstit

Toimituksen kirjoitteluun verrattuna yleisö kirjoitti selvästi toimitusta aktiivisemmin: yleisön kirjoituksia perussuomalaisista ilmestyi heinä–joulukuussa 2012 yhteensä 117, kun toimituksen kirjoituksia tästä aiheesta ilmestyi vain kahdeksan kappaletta. Mielenkiintoinen ero toimituksen ja yleisön tekstien välillä oli, että toimituksen teksteissä ei mainittu lainkaan valtakunnallistakin julkisuutta saaneita perussuomalaisten uusia kaupunginvaltuutettuja Kotkassa. Yleisön teksteissä sen sijaan mainittiin paikallisia poliitikkoja nimeltä ja otettiin vahvasti kantaa perussuomalaisten uusiin kunnallispoliitikkoihin.

7.6.1 Käpykaartin huutelijat

Suurin osa yleisökirjoituksista käsitteli perussuomalaisia hyvin kriittiseen sävyyn. Tämä luokka, jossa perussuomalaiset ja sen poliitikot esitettiin linjattomina, vastuuttomina ja lapsellisina populistina oli hallitsevin.

SDP:n kotkalainen kaupunginvaltuutettu Kim Soares jatkoi yleisönosastolla kritiikkiä perussuomalaisten oppositioon jäämisestä: ”*Vastuunkantaminen olisi ollut heidän äänestäjiään kohtaan suoraselkäistä toimintaa, mutta puolue luikki mieluummin käpykaartiin huutelemaan puskista.*” Myös monessa nimettömässä tekstiviestissä puoluetta kritisoitiin siitä, että se jätti

käyttämättä mahdollisuuden päästä hallitukseen. Yleisö kirjoitti myös siitä, kuinka perussuomalaiset vastustavat ja haukkuvat muita, mutta eivät itse esitä omia vaihtoehtojaan tai edes tiedä, mikä on puolueen linja: *”Persujen toiminta pelkkää populismia. He eivät itsekään tiedä, haluavatko pysyä eurossa vai eivät.”*

Kirjoituksissa arvosteltiin vahvasti kotkalaisen kansanedustajan Juho Eerolan argumentointityyliä: sitä pidettiin populistisena huuteluna, pinnallisena ja asioihin perehtymättömänä. Eerola kirjoitti aktiivisesti, niin kuin muutkin paikalliset perussuomalaiset poliitikot, Kymen Sanomien yleisönosastoon ja näihin kirjoituksiin yleisö kritiikissään tarttui.

Populistista retoriikkaa pidettiin jopa esteenä puolueen kannatukselle: *”Voisin jopa joskus innostua perussuomalaisten ajatuksille, jollei niitä aina vesitettäisi populistisilla ’sutkautuksilla’.”*

Kirjoituksissa myös pyrittiin esittämään vastaväitteitä perussuomalaisten poliitikkojen mielipiteille. Perussuomalaisten linjaa pidettiin Suomelle haitallisena.

Tässä luokassa puolueen poliitikot esitettiin vallanhaluisina ja vastuuta pakoilevina. Tekstit ruotivat niin perussuomalaisten ulkonäköä kuin ajatuksiakin. Kirjoituksissa kritisoitiin Timo Soinin epäsiistiä olemusta. Juho Eerolan maailmankuvaa pidettiin ahtaana ja Timo Soinia suppeakatseisena. Poliitikkojen älykkyys kyseenalaistettiin: *”Persut hoi! Teillä se on tosiaan kyky löytää ehdokkaiksi kaikki järjen jättiläiset”*, kirjoitettiin tekstiviestipalstalla kunnallisvaalien alla.

Tässä luokassa korostui keskittyminen poliitikkojen argumentteihin ja populistiseen puhetyyliin. Perussuomalaisten kuvaaminen eräänlaisina Suomen mainetta maailmalla häpäisevinä ”juntteina” alkoi jo eduskuntavaalien aikaan. Näyttää siltä, että Stewartin ym. (2003, 221–222) määrittelemistä median ja populismin vaiheista on siirrytty kapinalliseen vaiheeseen. Vaiheelle ominaista on tutkijoiden mukaan se, että populistien kiistanalainen retoriikka tulee varmasti suuren yleisön tietoisuuteen.

Matti Wiberg (2011) komppaa luokassa esiintynyttä kritiikkiä perussuomalaisten pinnallisesta ja asioihin perehtymättömästä argumentoinnista. Wibergin mukaan populismille tyypillistä on vahva epä-älyllisyys, jossa monipuoliset ongelmat yliyksinkertaistetaan yksinkertaisiksi kiistakysymyksiksi. Wibergin mukaan populismin piirteisiin kuuluu, että se luo tyytymättömyyttä ja protestia yksinkertaisella, demagogisella ja opportunistisella argumentoinnilla. (Emt., 18–19.) Kymen Sanomien yleisönosasto osoittaa, että vaikka puolueella on vankka kannatus alueella,

läheskään kaikkiin perussuomalaisten argumentointityyli ei pure. Päinvastoin viesteistä saattoi lukea, että populistinen retoriikka sai muuten perussuomalaisia sympatisoineet kääntämään puolueelle selkänsä.

7.6.2 Perussuomalaisten linja on reilu ja rehti

Tämän luokan kirjoitukset koostuvat pääasiassa perussuomalaisten poliitikkojen omista kannanotoista Kymen Sanomien yleisönosastolla ja kannattajien nimettömistä tekstiviesteistä.

Perussuomalaiset keskustelivat yleisönosastolla muun muassa puolueen muita laajemmasta sananvapaudesta ja muiden puolueiden virheistä ja selkärangattomuudesta. Kirjoituksissa yritettiin vakuuttaa äänestäjiä siitä, että perussuomalaiset ovat pienen ihmisen puolella ja vastustavat julkisten terveyskeskusten ja pienkoulujen alasajoa. Mielipiteissä väitettiin, että perussuomalaiset on muita rehellisempi ja reilumpi puolue: ”*Suurista puolueista ainoastaan perussuomalaiset äänesti yhtenäisenä kestävän kalastuskiintiön puolesta ja se ratkaisi*”, kotkalainen kansanedustaja Juho Eerola kirjoitti yleisönosastolla.

Luokassa puolusteltiin perussuomalaisten hallituksesta jättäytymistä. Jutuissa yritettiin lisäksi erottaa joistakin perussuomalaisten kunnallisvaaliehdokkaiden kovimmista puheista:

”*Perussuomalaisten Kymen piirin puheenjohtaja Lehto: 'Puolue sanoutuu jyrkästi irti Rautiaisen kannanotoista'.*” Kaiken kaikkiaan kirjoitusten sävy oli puolusteleva: jutuissa haluttiin ampua aktiivisesti alas perussuomalaisia kritisoineiden väitteitä esimerkiksi siitä, ettei puolueella olisi esittää omia vaihtoehtojaan. Aineiston perusteella näyttää siltä, että perussuomalaiset reagoivat herkästi heitä kohtaan esitettyyn julkiseen kritiikkiin.

Ei ole yllättävää, että perussuomalaiset itse kuvaavat omaa politiikkaansa ja linjaansa reiluksi ja rehdiksi, ja että he kertovat olevansa pienen ihmisen puolella. Tästä populistien kansa vastaan eliitti –linja lähtee. Populistit katsovat edustavansa yksinoikeutetusti niin sanottua tavallista kansaa. Muiden puolueiden ja politiikan arvostelu on niin ikään populismille tyypillinen piirre (ks. esim. Ruostetsaari 2011).

Samaan luokkaan laskemissani viesteissä äänestäjät perustelivat ylpeinä perussuomalaisten kannatusta. Toisaalta äänestäjien kannanotot olivat lähinnä nimettömiä tekstiviestejä. Kannattajat

kehuivat perussuomalaisia poliitikkoja luotettaviksi ja rohkeiksi. Samaan aikaan muiden puolueiden poliitikkoja haukuttiin *”tumpeloiksi pikkupojiksi”*. Teksteistä pystyy rivien läpi lukemaan, kuinka perussuomalaiset herättivät luottamusta ja toivoa paremmasta: *”Kyllä tuli turvallinen olo, kun Eerola (ps) pani valtionvarainministerin toiminnan syyniin.”*

Tekstiviestien sävy oli samankaltainen kuin Niko Hatakan (2012) tutkimissa perussuomalaisten blogikirjoituksissa ja niiden kommentteissa: nykymenolla ja –politiikalla Suomea näytti uhkaavan perikato ja itsenäisyyden menetys. Perussuomalaiset oli ainoa puolue, joka saattoi pelastaa Suomen uhkaavalta kohtalolta: *”Ei h:ssä. Nyt on pakko äänestää persuja. Muuten isä soti turhaan viisi vuotta. Päätösvalta annetaan muutoin Eurooppaan.”*

Perussuomalaisia poliitikkoja, Timo Soinia ja Juho Eerolaa, kuvattiin eräänlaisina sankarihahmoina. Tässä luokassa perussuomalaisten äänestämistä perusteltiin pettymyksellä niin sanottujen vanhojen puolueiden politiikkaan. Perussuomalaisten eduksi kerrottiin puolueen tuoreus ja se, että he *”eivät varmasti tätä maata ole suohon ajaneet.”* Perussuomalaiset esiintyivätkin toivoa tuovana nuorena ja politiikkaa raikastavana voimana.

7.6.3 Uusi piirre suomalaisessa politiikassa

Aineistosta iso osa kuvasi perussuomalaisia uutena ja perinteistä politiikkaa ravistelevana ilmiönä. Perussuomalaisten nähtiin vaikuttavan suomalaiseen politiikan kulttuuriin laajemminkin: pitkäjänteisen asioiden hoidon ja syvällisen asioihin perehtymisen uskottiin jäävän taka-alalle. Katsottiin, että muut puolueet ovat tulleet perussuomalaisten linjalle.

Tässä luokassa pohdittiin, kuinka media on vaikuttanut perussuomalaisten kannatuksen nousuun. Yhdessä tekstiviestissä kysyttiin, onko Kymen Sanomista tullut puolueen pää-äänenkannattaja. Kymen Sanomat pureutui syksyllä 2012 Kotkan kaupunginjohtajan höveliääseen rahankäyttöön ulkomaanmatkoilla. Kriittiset jutut jakoivat lukijoiden mielipiteet. Näen edellä mainitun tekstiviestin kritiikkinä lehden aiempaa kriittisemmälle, tutkivalle journalismille.

Mediassa käytiin kunnallisvaalien alla kiivasta keskustelua sosiaalisessa mediassa levitetystä PerLooks-sivustosta, jossa vinoiltiin perussuomalaisten kunnallisvaaliehdokkaiden nuhjuiselle ulkoiselle olemukselle. PerLooks-keskustelun uskottiin koituvan perussuomalaisten hyödyksi, kun

perussuomalaisten ulkonäön mollaamisesta pahastuneet äänestäjät antaisivat sympatiaäänensä haukutuille perussuomalaisille.

Perussuomalaisten uskottiin tekevän politiikasta mielenkiintoista: ”*Tuleeko perussuomalaisista kokkareiden apupuolue vaalien jälkeen? Se näkee, joka seuraa politiikkaa.*” Tekstiviestipalstalla kohua herättänyt silloinen kunnallisvaaliehdokas, nykyinen kaupunginvaltuutettu Amon Rautiainen sai tästä näkökulmasta kehuja: ”*Politiikka tylsää? Ei, ei! On persu, joka haluaa keittää muslimit, on nahkahousumummo, on tuuliviiri ja on vassu, joka teki vaalityönsä kantapubeissaan.*”

Tässä luokassa yleisö kiitti populismia samasta asiasta, joka on myös tutkimuskirjallisuudessa arvioitu populismin ansioksi. Wibergin (2011, 20) mukaan populismi pakottaa valtaapitävät eliitit argumentoimaan politiikkansa puolesta paremmin ja elävöittää näin yhteiskunnallista keskustelua.

Yleisön esittämä näkemys siitä, että muut puolueet ovat tulleet perussuomalaisten linjalle esimerkiksi maahanmuuttokysymyksissä saa tukea myös tutkimuskirjallisuudesta. Maasillan (2012, 160) mukaan 2000-luvun loppupuolelta alkaen maahanmuuttokeskustelu on Suomessa kiristynyt, ja siitä on tullut entistä aggressiivisempää ja polarisoituneempää.

Tampereen yliopiston tutkimuksen (emt.) mukaan suvaitsevaisempien ryhmien näkyvyys mediassa oli eduskuntavaalijulkisuudessa hyvin pientä verrattuna perussuomalaisiin ja muihin niin sanottuihin maahanmuuttokriittisiin tahoihin. Vaaleissa pärjäisivätkin parhaiten juuri perussuomalaisten maahanmuuttokriittiset ehdokkaat. (Emt., 160.)

7.6.4 Tuomittavia puheita, kyseenalaisia arvoja

Osa kirjoituksista tuomitsi jyrkästi perussuomalaisten puheet ja poliittisen linjan. Perussuomalaisten arvot kyseenalaistettiin ja puolue nähtiin vaaralliseksi vähemmistöille, Suomelle ja Kotkalle. Mielipiteiden jyrkkä kahtiajakautuminen kertoo siitä, kuinka tunteita herättävä ilmiö perussuomalaiset on politiikassa ollut.

Perussuomalaisia syytettiin avoimesti rasismista. Heitä haukuttiin myös juntti-idiooteiksi ja fasisteiksi. Toisaalta suurin osa kirjoituksista oli nimettömiä tekstiviestejä, mikä selittää tiukan arvostelun ja kovan kielenkäytön.

Jos perussuomalaisista poliitikoista käytettiin kovaa kieltä, heidän puheensa tuomittiin vielä jyrkemmin: ”*A. Rautiaisen kirjoitukset ovat kuvottavaa ja sairasta luettavaa. Ihmisten keittämistä elävältä. Maan ministereiden ampumista. Lukkojen taakse tuollaiset*”, kirjoitettiin tekstiviestissä, jossa perussuomalaisten kunnallisvaaleissa läpi menneen kotkalaisen ehdokkaan nähtiin sopivan paremmin vankilaan kuin kaupunginvaltuustoon. Teksteissä toistui ajatus, että perussuomalaiset poliitikot eivät sovi eduskuntaan tai kaupunginvaltuustoon: ”*Eikö superpomo saisi hommattua yhtä Torvisaarta eduskunnasta ihan muille foorumeille.*”

Useassa eri tekstiviestissä väitettiin, että perussuomalaisten suosio kertoi äänestäjien sivistymättömyydestä, ajattelemattomuudesta, junttiudesta ja rasistisuudesta. Kirjoitukset kuvasivat myötähäpeän tunteita, joita kirjoittajat kertoivat perussuomalaisten heissä herättävän: ”*Amon Rautiainen läpi? Tätäkö kutsuu kotkalainen edistykseksi? Olemme valtakunnallisesti naurunalaisia. Kotka on ajattelemattomien junttien polttopiste.*”

7.6.5 Parjatut syntipukit

Osa kirjoittajista valitti jälleen perussuomalaisten tulleen väärinkohdelluiksi niin median kuin muiden puolueiden ja poliitikkojen taholta. Suurin osa kirjoituksista oli tekstiviestejä, mutta joukossa oli myös muutama perussuomalaisten poliitikkojen yleisönosastokirjoitus. Teksteissä väitettiin, että maailmanlaajuiset mediatalot tukevat muiden puolueiden paitsi perussuomalaisten sanomaa.

Luokan teksteissä katsottiin, että muut puolueet ja poliitikot kohtelivat perussuomalaisia ja heidän politiikkaansa vähätellen. Kirjoittajien mielestä puoluetta kohdeltiin väärin ja eriarvoisesti muihin puolueisiin nähden: ”*Jos persut edes ehdottaisivat sellaista tulisi natsin maine heti!*” Mielipiteissä uskottiin, että muiden puolueiden vaino johtui siitä, että he pelkäsivät perussuomalaisia. Perussuomalaisten puolustaminen syyttelyä vastaan sai aikaan myös huumoripitoisia tekstiviestejä: ”*Varmaan kaikkietävien demareiden mielestä sateinen loppukesäkin on persujen vika.*”

7.6.6 Puolueen sisäistä kritiikkiä

Kunnallisvaalien aikaan alkoi Kymen Sanomissa ilmestyä myös aivan uudenlaisia mielipiteitä perussuomalaisista. Näiden kirjoitusten takana näyttivät olevan joko perussuomalaiset poliitikot itse, perussuomalaisten kannattajat tai ainakin perussuomalaisia sympatiseeraavat lukijat. Luokkaa

yhdistävä tekijä oli, että siinä kritisoitiin perussuomalaisia, mutta ikään kuin rakentavassa hengessä sisältäpäin. Tekstien sävy oli sellainen kuin vanhempi ohjastaisi lastaan, mikä on väärin ja millä eväin pärjää paremmin tulevaisuudessa.

Tekstiviesteissä kehoitettiin perussuomalaisia uhoamisen sijaan näyttämään voimansa teoilla ja puhumaan suoraan. Viesteissä muistutettiin, että muista poliitikoista poikkeava puhetyyli on tuonut puolueelle kannatusta: ”*Kyllä persujen Soinin ja Eerolan kannattaisi muistaa, että puolueen kannatus tuli, kun asiat sanotaan suoraan.*”

Osa sisäisestä kritiikistä oli perussuomalaisten poliitikkojen keskustelua yleisönosastolla. Keskustelua käytiin esimerkiksi siitä, pitääkö perussuomalaisten linjan olla yhteneväinen vai voiko puolueessa olla eri mieltä asioista. Poliitikot olivat eri mieltä myös siitä, millaisia käytäntöjä puolueessa noudatetaan sananvapauden suhteen. Kotkalainen kansanedustaja Juho Eerola suomi joulukuussa 2012 puoluetoveriaan Jari Taipalettä tämän aiemmin ilmestyneestä yleisönosastokirjoituksesta: ”*Kristikunnan suurimman juhlan kynnyksellä syyllistyi Jari Taipale (ps.) lausumaan väärän todistuksen lähimmäisistään väittämällä, ettei perussuomalaisissa olisi sananvapautta.*”

Yleisö puolestaan kritisoi tekstiviestipalstalla muita perussuomalaisia poliitikkoja, mutta antoi tunnustusta puolueen puheenjohtajalle: ”*Super-Soinin pitäisi perustaa uusi puolue. Suht järkijätkän haaviin on kertynyt ihan vääränlaista porukkaa!*” Mainittakoon, että tekstiviestipalstalla Timo Soinin lempinimenä käytettiin yleisesti Super-Soinia, niin Soinia kritisoivissa kuin kehuissakin viesteissä.

7.7 Yhteenvetoa ja vertailua kunnallisvaalisysteistä

Yleisön kirjoituksia oli yli kymmenkertainen määrä verrattuna toimitusten teksteihin. Toimitusten tekstien sävy oli kokonaisuudessaan kriittinen ja negatiivinen. Yleisön teksteissä sävykirjo oli laajempi, osa teksteistä suhtautui kriittisesti, osa jopa jyrkästi tuomiten perussuomalaisiin. Osa yleisöstä kuitenkin piti perussuomalaisia rehellisinä sankareina ja nosti heidät jalustalle muihin puolueisiin nähden.

Niin toimituksen kuin yleisönkin mielipiteissä yleisintä oli kritisoida perussuomalaisia populismista. Toimitus ja yleisö kuitenkin kiinnittivät populismisyytöksissä huomiota eri asioihin: kun toimitus ruoti perussuomalaisten eurokriittistä linjaa, yleisö arvosteli eurokriittisyyden lisäksi populistista puhetapaa. Toisaalta myös toimitus tarttui populistisen puheen kritiikkiin, mutta se yhdisti puhettavan muuttuneeseen mediamaisemaan, joka oli edistänyt perussuomalaisten suosiota. Osa yleisöstä piti puhetapaa poliitikoille sopimattomana, osa näki niin sanotun ”suoran puheen” olevan vain perussuomalaisten hallitsema, arvokas taito.

Toimitus vertasi perussuomalaisten suosiota Euroopan laajuiseen tyytymättömyyteen, eikä juuri kirjoittanut perussuomalaisista paikallisella tasolla. Yleisö sen sijaan ruoti paljon laajemmin perussuomalaisten paikallisia poliitikkoja kuin perussuomalaisten muiden vaalipiirien vaikuttajia. Yleisön keskustelu kävi kiivaana Kymen Sanomien yleisönosastolla: perussuomalaiset poliitikot kirjoittivat sinne ahkerasti, ja yleisö reagoi kirjoituksiin aktiivisesti joko yleisönosastokirjoituksissa tai tekstiviestipalstalla. Toimituksen kirjoittelu hiipui täysin lokakuun jälkeen, mutta yleisö jatkoi omaa keskusteluaan yhtä lailla vaalien jälkeen.

Mielenkiintoinen muutos yleisönosastolla oli, että perussuomalaiset alkoivat käydä siellä myös omaa sisäistä keskusteluaan. Enää perussuomalaiset eivät vastailleet toimituksen heitä kohtaan osoittamaan kritiikkiin, vaan ojensivat myös toisiaan siitä, mitä perussuomalaisista saa sanoa ja mitä ei. Toimituksen lopahtanut kiinnostus ja perussuomalaisten vapaa keskustelu maakuntalehdessä kertoo kenties siitä, kuinka puolueen asema oli jo vakiintunut politiikassa ja mediassa. Tässä tilanteessa media reagoi jättämällä puolueen huomiotta, kun yleisö, perussuomalaiset heidän joukossaan, alkoi kirjoittaa aiheesta aiempaa vapaammin.

7.8 Vaaleista toisiin

Eduskuntavaalien aikaan toimituksen mielipiteissä perussuomalaiset esitettiin ennen kaikkea politiikassa taitavasti taktikoivina pelureina, kun kunnallisvaalien aikaan perussuomalaisten populismi nousi vahvimman kritiikin kohteeksi. Yleisön mielipiteissä perussuomalaisista kirjoitettiin keväällä 2011 yhtä usein positiivisessa kuin negatiivisessakin mielessä: heitä kuvattiin niin suorina ja rehellisinä kuin laiskoina ja linjattomina populisteinakin. Kunnallisvaaleihin tultaessa yleisön kriittisyys kasvoi: perussuomalaisten populismia kritisoivia kirjoituksia oli jo yli puolet enemmän kuin perussuomalaisia reiluudesta ja rehellisyydestä kiittäviä tekstejä.

Toimitus selitti eduskuntavaalikeväänä perussuomalaisten kannatusta pääasiassa protestilla, rakennemuutoksella ja tyytymättömyydellä vanhoihin puolueisiin. Kunnallisvaalisyksynä protestin rinnalla alettiin puhua muuttuneesta mediajulkisuudesta, jonka uskottiin suosineen perussuomalaisten muista puolueista poikkeavaa puhetyyliä ja lisänneen näin puolueen kannatusta.

Eduskuntavaalien aikaan perussuomalaisia äänestävä yleisö puhui maailmanlaajuisesta protestista ja eli voimakkaasti tunteella vaalien tapahtumia. Reilu vuosi myöhemmin perussuomalaisten kannatusta ei enää perusteltu niinkään protestilla, vaan pikemminkin perussuomalaisten suoralla puhetyylillä ja muista puolueista poikkeavalla linjalla. Suurin huippuhetki perussuomalaisten tarinassa näytti menneen ohi jytykyvoiton myötä ja kannattajatkin alkoivat suhtautua puolueeseen rauhallisemmin. Yleisön suhde puolueeseen oli kuitenkin edelleen jyrkän kaksijakoinen, joko puolueen poliitikkoja pidettiin suoranaisina kansallissankareina tai moraalisesti kyseenalaisina ja Suomen tulevaisuudelle vaarallisina.

Kunnallisvaalien aikaan yleisön moraalinen arvostelu perussuomalaisia kohtaan koveni. Kenties paikallisten poliitikkojen kiistanalaisuus vaikutti perussuomalaisten linjan tuomitsevien kirjoitusten lisääntymiseen. Toisaalta perussuomalaiset eivät enää valittaneet median mustamaalauksesta yleisönosastossa ja tekstiviesteissä kunnallisvaalien aikaan läheskään yhtä aktiivisesti kuin eduskuntavaaleissa.

Toimituksen kirjoituksissa mediaa perussuomalaisten huonosta kohtelusta sättiviä kirjoituksia ei enää kunnallisvaaleissa ilmestynyt, kun eduskuntavaalien jälkeen toimittajatkin keskustelivat ja moittivat toisiaan aiheesta. Kehitys voi kertoa siitä, että perussuomalaisten asema politiikassa oli vahvistunut ja heidän puheensa koventuneet. Tutkimuksen tulokset voivat vihjata, että median suhtautuminen perussuomalaisiin pehmeni eduskuntavaaleista kunnallisvaaleihin. Voi tosin olla, että pehmenemisen sijaan pitäisi puhua kiinnostuksen laskusta, sillä toimituksen mielipiteet perussuomalaisista vähenivät selvästi eduskuntavaaleista kunnallisvaaleihin.

8 LOPUKSI

Lopuksi kokoan tutkimukseni keskeiset johtopäätökset alaluvussa 8.1. Tässä luvussa vastaan kohdennetusti tutkimustehtävääni, eli siihen, millainen on populismin ja median suhde Suomessa ja Kymen Sanomissa. Alaluvussa 8.2 pohdin, millainen merkitys tekstiviestipalstalla ja yleisönosastolla on maakuntalehdessä käytävälle julkiselle keskustelulle. Viimeisessä alaluvussa 8.3 arvioin, miten olen tutkimuksessani onnistunut ja pohdin, millaista jatkotutkimusta aiheen piiristä olisi syytä tehdä.

8.1 Tutkimuksen johtopäätökset

Kymen Sanomien ja perussuomalaisten suhde vaikuttaa tutkimuksen perusteella monisyiseltä. Toimitus kirjoitti puolueesta pääkirjoituksissa ja kolumneissa aktiivisesti eduskuntavaalien aikaan, mikä ei ole ihme, sillä koko maan lehdistössä kolme neljästä yleisimmin käsitellystä aiheesta liittyi eduskuntavaalien aikaan perussuomalaisten agendaan (Pernaa 2011, 35).

Kunnallisvaaleihin tultaessa toimituksen mielipiteiden määrä Kymen Sanomissa tippui. Samaan aikaan perussuomalaisten kannatusta alettiin ymmärtää toimituksen teksteissä aiempaa syvällisemmin – protestin ja äänestäjien tyytymättömyyden ohella populismin nousua alettiin selittää myös muuttuneella mediajulkisuudella. Jos eduskuntavaaleissa mielipidekirjoitusten sävy jakaantui niin, että joukkoon osui myös perussuomalaisten nousussa hyviä asioita näkeviä tekstejä, niin kunnallisvaaleissa toimituksen mielipiteiden linja oli johdonmukaisen kriittinen.

Kaiken kaikkiaan Kymen Sanomien toimituksen mielipiteissä pureuduttiin syvälle perussuomalaiset-ilmiöön ja kritiikki oli hyvin perusteltua. Toisaalta niin eduskuntavaalien kuin kunnallisvaalienkin aikaan lehden omat mielipiteet jäivät hyvin etäiselle tasolle, ne eivät käsitelleet juuri lainkaan perussuomalaisten paikallisia, valtakunnankin julkisuudessa hyvin esiin tulleita poliitikoita. Voi olla, että paikalliset poliitikot jäivät sivuosaan toimituksen mielipiteissä, koska Kymen Sanomissa haluttiin ottaa etäisyyttä uuteen poliittiseen voimaan. Toinen selitys on se, että lukijoista armottomasti taisteleva maakuntalehti ei halunnut suututtaa perussuomalaisia kannattavia lukijoitaan. Kolmas selitys on aivan yhtä mahdollinen kuin kaksi ensimmäistä: toimittajat eivät yksinkertaisesti olleet tarpeeksi kiinnostuneita ottamaan kantaa aiheeseen.

Yleisön joukosta ei sen sijaan kiinnostusta puuttunut. Perussuomalaiset näytti herättävän yleisössä hyvin voimakkaita tunteita etenkin tekstiviestipalstalla. Sellainen perussuomalaisten nousun poikima innostus ja toivo, jollaista oli aistittavissa eduskuntavaalikevään aikaisista teksteistä, kuitenkin laimeni kunnallisvaalisyksyn tultaessa. Kriittisyys perussuomalaisia kohtaan oli vahvempaa kunnallisvaalisyksynä kuin eduskuntavaalikeväänä.

Populismien ja Kymen Sanomien suhde näyttää tutkimuksen perusteella hyvin läheiseltä, koska perussuomalaiset poliitikot kokevat lehden yleisönosaston sopivaksi paikaksi käydä keskustelua toistensa kanssa puolueen sisäisistä säännöistä. Voisi kuvitella, että moinen sopisi paremmin perussuomalaisten puoluelehteen tai vaikkapa internetin keskustelufoorumille. Toisaalta kirjoittamalla sitoutumattoman maakuntalehden yleisönosastolle perussuomalaiset saivat myös lisää tilaa määritellä ja tehdä tunnetuksi omaa politiikkaansa toisenlaisen kohdejoukon tavoittavassa maakuntalehden julkisuudessa.

Tutkimuksen perusteella voi Kymen Sanomista tunnistaa Stewartin, Mazzolenin ja Horsfieldin (2003, 221–223) määrittelemät populismin ja median suhteen eri vaiheet. Keväällä 2011 lehdessä elettiin niin sanottua kapinallista vaihetta, jossa media antaa intensiivistä huomiota vastasyntyneelle poliittiselle voimalle. Median itseruoskinta vaalien jälkeen perussuomalaisten huonosta mediakohtelusta sopii hyvin kapinallisen vaiheen kuvaukseen siitä, kuinka myös niin sanottu laatumedia alkaa pehmentää suhtautumistaan oikeistopopulisteihin yleisön menettämisen pelossa.

Kunnallisvaalien aikaan maakuntalehdessä siirryttiin niin sanottuun median ja populismin vakautumisvaiheeseen, jossa oikeistopopulistiset liikkeet ovat jo saavuttaneet pysyvän aseman kansallisessa politiikassa. Tämän vaiheen piirteisiin kuuluu, että mediahuomio kutistuu. (Emt., 223.) 39 uuden kansanedustajan myötä perussuomalaisista tuli eduskuntavaalien jälkeen aiempaa tutumpi ja pysyvämpi puolue Suomen politiikassa ja eduskunnassa. Samaan aikaan Kymen Sanomien huomio perussuomalaisia kohtaan kutistui keväästä 2011 syksyyn 2012, kun puolueen kannatuksen nousussa ei ollut enää vastaavaa uutuuks- ja yllätysarvoa niin kuin eduskuntavaalikeväänä.

Tämän tutkimuksen perusteella ei voi kuitenkaan väittää, että Kymen Sanomissa olisi näkynyt suoranaisesti muuttunut mediajulkisuus ja sen vaikutukset perussuomalaisten suosioon. Tosin pääkirjoituksissa ja kolumneissa politiikasta esitetään yleensäkin kriittisempiä ja monitahoisempia

arvioita kuin perinteisissä uutisissa. Uudessa mediajulkisuudessa hyvin pärjäävää lyhyttä ja iskevää, mutta kenties pinnallista argumentointia esiintyi tekstiviestipalstalla, mikä ei näihin palstoihin tutustuneelle liene yllätys missään päin Suomea.

8.2 Julkinen keskustelu perussuomalaisista Kymen Sanomissa

Pidän erityisen mielenkiintoisena tutkimustuloksena sitä, että perussuomalaisten menestymistä Suomen eduskuntavaaleissa 2011 verrattiin Kymen Sanomien yleisönosastolla arabikevään kansannousuihin. Tämän tutkimuksen perusteella voi hyvällä syyllä olettaa, että Kotkan alueella oli tuohon aikaan paljon ihmisiä, jotka tunsivat tulleen syrjäytetyksi yhteiskunnasta. Heille perussuomalaiset antoi toivoa ja mahdollisuuden protestoida vallitsevaa yhteiskuntajärjestystä vastaan.

Erkka Railon (2011, 83) mukaan perussuomalaisten nopeaa nousua kevään 2011 eduskuntavaaleissa auttoi se, että populistisen ideologian kannattajia oli jo ennestään olemassa. Perussuomalaiset tarjosivat heille, jotka olivat aiemmin joko jättäneet kokonaan äänestämättä tai äänestäneet velvollisuudentunnosta ”vääriä puoluetta”, uskottavan vaihtoehdon. Merkittävää oli, että perussuomalaiset kykeni mobilisoimaan nämä ihmiset. Yksi puoluetta auttava tekijä oli media; Railon mukaan sosiaalisella medially on ollut mobilisoinnissa tärkeä rooli. Oman tutkimukseni perusteella perussuomalaiset käyttivät oman identiteettinsä ja agendansa julkisessa määrittelyssä apunaan myös Kymen Sanomien kaltaista maakuntalehteä.

Sanomalehdissä viime vuosina lisääntyneet tekstiviestipalstat näyttävät tämän tutkimuksen perusteella lisäävän julkisen keskustelun moniäänisyyttä. Kymen Sanomissa nimettömät tekstiviestit perussuomalaisista paitsi keskustelivat keskenään myös herättivät lukijoita ottamaan kantaa perinteisemmissä yleisönosastokirjoituksissa. Näen, että lehden tekstiviestipalsta voi toimia hyvänä indikaattorina myös lehtien toimitukselle siitä, mistä aiheista lukijat keskustelevat. Näihin aiheisiin on myös lukijoistaan kiinni pitävän maakuntalehden syytä tarttua ja reagoida ainakin silloin tällöin.

8.3 Kritiikkiä ja jatkotutkimusideoita

Erityisesti tekstiviestipalstan viestien tulkinta oli välillä vaikeaa. Tekstiviestit olivat lyhyitä ja sisälsivät paljon ironiaa, huumoria ja intertekstuaalisuutta. Voi olla, että jotkut viesteistä tulivat

ryhmitellyksi väärään luokkaan tutkijan subjektiivisen tulkinnan vuoksi. Tutkijan subjektiivisuus vaikuttaa kuitenkin tieteeseen aina, jolloin tärkeää on tiedostaa oma subjektiivinen positionsa ja pyrkiä siitä huolimatta mahdollisimman objektiivisiin tutkimustuloksiin. Tämän tavoitteen olen mielestäni tässä tutkielmassa täyttänyt. Kaiken kaikkiaan uskon, että tutkimus vastaa hyvin alussa esitettyyn tutkimuskysymykseen, eli siihen, miten Kymen Sanomien mielipiteellisissä teksteissä kirjoitettiin perussuomalaisista.

Yleisönosastojen ja erityisesti tekstiviestipalstojen tutkimus on ollut hyvin vähäistä niin Suomessa kuin maailmallakin. Tekstiviestipalstojen tutkimus olisi mielekästä ja hyödyllistä ainakin siitä näkökulmasta, miten palstat voivat auttaa toimituksia juttujen ja uutisten ideoinnissa. Toisaalta olisi mielenkiintoista tehdä kenttä- ja haastattelututkimusta siitä, ketkä tekstiviestipalstalle kirjoittavat ja miksi. Tämän tutkimuksen perusteella tekstiviestipalstalle kirjoittamiseen liittyy voimakkaita tunteita. Lukijalähtöisyyttä ja tunteellisempaa journalismia korostavalle nykymedialle ei luulisi olevan yhdentekevää, mikä saa lukijoiden tunteet tekstiviestipalstalla kiehumaan.

Kirjallisuus

Akkerman, Tjitske (2011) Friend or foe? Right-wing populism and the popular press in Britain and the Netherlands. *Journalism* 12(8): 931—945. <http://jou.sagepub.com/content/12/8/931.abstract>
Viitattu 27.02.2013

Habermas, Jürgen (1989) *The Structural Transformation of the Public Sphere: an inquiry into a category of bourgeois society*. Cambridge, MA: MIT Press.

Borg, Sami (2011) Perussuomalaiset. Teoksessa Borg, Sami (toim.) *Muutosvaalit 2011*. Helsinki: Oikeusministeriö, 191–210.
http://www.oikeusministerio.fi/fi/index/julkaisut/julkaisuarkisto/162012muutosvaalit2011/Files/MSO_16_2012_Muutosvaalit_2011_352_s.pdf Viitattu 01.01.2013.

Borg, Sami (2011) Vaalipiirikohtaiset kannatusmittaukset eduskuntavaaleissa 2011. Teoksessa Wiberg, Matti (toim.) *Populismi. Kriittinen arvio*. Helsinki: Edita, 175–196.

Connell, Ian (1998) Mistaken Identities: Tabloid and Broadsheet News Discourse. *The Public Javnost* 5:3, 11–31. <http://javnost-thepublic.org/article/pdf/1998/3/2/> Viitattu 20.04.2013.

Entman, Robert M. (1989) *Democracy without citizens: Media and the Decay of American politics*. New York: Oxford University Press.

Maasilta, Mari (toim. 2012) *Maahanmuutto, media ja eduskuntavaalit*. Tampere: Tampere University Press. <http://urn.fi/urn:isbn:978-951-44-8826-9> Viitattu 01.05.2013.

Eskola, Jari (2010) Laadullisen tutkimuksen juhannustajat. Laadullisen aineiston analyysi vaihe vaiheelta. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Hatakka, Niko (2012) Perussuomalaisten kuva kolumni- ja pääkirjoitusjulkisuudessa. Teoksessa Pernaa, Ville & Railo, Erkki (toim.) *Jytky. Eduskuntavaalien 2011 mediajulkisuus*. Turun yliopisto: Kirja-aurora, 294–323.

Hatakka, Niko (2012) Journalismin perussuomalainen uudelleentulkinta sosiaalisessa mediassa. Teoksessa Perna, Ville & Railo, Erkki (toim.) *Jytky. Eduskuntavaalien 2011 mediajulkisuus*. Turun yliopisto: Kirja-aurora, 350–394.

Herkman, Juha (2005) *Kaupallisen television ja iltapäivälehtien avoliitto. Median markkinoituminen ja televisioituminen*. Tampere: Vastapaino.

Hokkanen, Pekka (2004) *Kansalaiskeskustelu lisädinvoimasta — Mielipidekirjoitukset osallistumiskanavana*. Helsinki: Kauppa- ja teollisuusministeriö, Edita Publishing Oy.

Hynds, Ernest C. (1994) *Editors at Most U.S. Dailies See Vital Roles for Editorial Page*. *Journalism Quarterly* 71(3), 573–582. <http://jmq.sagepub.com/content/71/3/573.full.pdf+html> Viitattu 10.03.2013.

Jamieson, Kathleen Hall (1992) *Dirty Politics*. New York: Oxford University Press.

Kankaanpää, Timo (2008) “*Vastakkainasettelun aika on todellakin nyt*”. *Presidentinvaalit retorisena analyysinä Pohjalaisen tekstaten-palstalla*. Viestintätieteiden pro gradu –tutkielma. Vaasan yliopisto.

Kantola, Anu (2011) Modernin julkisuuden teoria ja käytännöt. Teoksessa Kantola, Anu (toim.) *Hetken hallitsijat. Julkinen elämä notkeassa yhteiskunnassa*. Helsinki: Gaudeamus, 17–41.

Kantola, Anu (2011) Notkean journalismin nousu. Teoksessa Kantola, Anu (toim.) *Hetken hallitsijat. Julkinen elämä notkeassa yhteiskunnassa*. Helsinki: Gaudeamus, 115–141.

Kaukiainen, Petri (2009) “*Mielipiteesi, korkeintaan 160 merkkiä*”. *Tekstiviestit osana sanomalehden sisältöä Nokian vesikriisissä*. Viestinnän pro gradu –tutkielma. Helsingin yliopisto.

Katajamäki, Matilda (2002) *Keskustelualue maakuntalehden journalistisena resurssina*. Jyväskylä: Jyväskylän viestintätieteiden laitoksen julkaisuja.

Kazin, Michael (1995) *The populist persuasion: an American history*. New York: BasicBooks.

Kivioja, Kreeta-Maria (2012) *Populismien sukupuoli. Diskurssianalyysi perussuomalaisten naisten mediaesityksistä vuoden 2011 eduskuntavaaleissa*. Tiedotusopin pro gradu –tutkielma. Tampereen yliopisto. <http://tutkielmat.uta.fi/pdf/gradu06270.pdf>. Viitattu 10.03.2013.

Kunelius, Risto (1999) *Viestinnän vallassa. Johdatusta joukkoviestinnän kysymyksiin*. Juva: WSOY.

Mattlar, Markus (2009) *Protesti, vitsi vai äärioikeiston nousu? Tony Halmeen vaalivoitto ja radikaali oikeistopopulismi suomalaisessa politiikan journalismissa*. Journalistiikan lisensiaatintyö. Jyväskylän yliopisto.

https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/21795/URN_NBN_fi_jyu-200909223936.pdf?sequence=1 Viitattu 1.11.2012.

Mattlar, Markus (2010) Retoriikkaa ja rikostutkintoja. Maahanmuuttokriitikko Jussi Halla-aho marginalisoitui häiriköksi. Teoksessa: Kyrölä, Katariina (toim.) *Journalismikritiikin vuosikirja 2010*. Tampere: Journalismin tutkimusyksikkö, 51–58.

Mazzoleni, Gianpietro, Stewart, Julianne & Horsfield, Bruce (ed.) *The Media and Neo-Populism. A Contemporary Comparative Analysis*. London: Praeger.

Mazzoleni, Gianpietro (2003) The Media and the Growth of Neo-Populism in Contemporary Democracies. Teoksessa Mazzoleni, Gianpietro, Stewart, Julianne & Horsfield, Bruce (ed.) *The Media and Neo-Populism. A Contemporary Comparative Analysis*. London: Praeger, 1—20.

Mccombs, Maxwell (2004) *Setting the agenda. The mass media and public opinion*. Cambridge: Polity Press.

Myntti, Mari E. (2012) *Sanomalehden tekstiviestipalstojen mielipidekirjoitukset tekstilajina*. Suomen kielen pro gradu –tutkielma. Itä-Suomen yliopisto. http://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20120159/ Viitattu 01.03.2013.

Möra, Tuomo (1999) *EU-journalismin anatomia. Mediasisältöjä muokanneet tekijät ennen kansanäänestystä 1994*. Helsingin yliopisto, Viestinnän laitos: Yliopistopaino. Sarja 1A/2/.

Nieminen, Hannu & Pantti, Mervi (2004) *Media markkinoilla. Johdatus joukkoviestintään ja sen tutkimukseen*. Helsinki: Loki-Kirjat.

Nisbet, Matthew C. (2008) Horse Race Journalism. Teoksessa Lavrakas, Paul J. (ed.) *Encyclopedia of Survey Research Methods*, 314–316.

Nordenstreng, Kaarle (1997) The Citizen Moves from the Audience to the Arena. *Nordicom Review* 18:2, 13–20.

Paloheimo, Heikki (2012) Populismi puoluejärjestelmän vedenjakajana. Teoksessa Borg, Sami (toim.) *Muutosvaalit 2011*. Helsinki: Oikeusministeriö, 324–345.

http://www.oikeusministerio.fi/fi/index/julkaisut/julkaisuarkisto/162012muutosvaalit2011/Files/MSO_16_2012_Muutosvaalit_2011_352_s.pdf Viitattu 01.01.2013.

Pantti, Mervi (2009) Tunteellisempaa journalismia. Teoksessa Väliverronen, Esa (toim.) *Journalismi murroksessa*. Helsinki: Gaudeamus, 193–206.

Patterson, T. E. (1993). *Out of order*. New York: Knopf.

Pernaa, Ville (2012) Vaalikamppailu mediassa. Teoksessa Borg, Sami (toim.) *Muutosvaalit 2011*. Helsinki: Oikeusministeriö, 29–42.

http://www.oikeusministerio.fi/fi/index/julkaisut/julkaisuarkisto/162012muutosvaalit2011/Files/MSO_16_2012_Muutosvaalit_2011_352_s.pdf Viitattu 01.01.2013.

Pernaa, Ville & Railo, Erkka (2012) Mediapeliä — taas kerran. Kevään 2011 shokki- ja blokkivaalien media-agenda. Teoksessa Vehkoo, Johanna (toim.) *Journalismikritiikin vuosikirja 2012*. Tampere: Tampereen yliopisto, 32–42.

Pernaa, Ville (2012) Kevään 2011 eduskuntavaaliasetelman pitkät juuret. Teoksessa Pernaa, Ville & Railo, Erkka (toim.) *Jytky. Eduskuntavaalien 2011 mediajulkisuus*. Turun yliopisto: Kirja-aurora, 9–31.

Pietilä, Jyrki (2008) *Kirjoitus, juttu, tekstielementti. Suomalainen sanomalehtijournalismi juttutyyppeiden kehityksen valossa printtimedian vuosina 1771–2000. Osa 1.* Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä Studies in Humanities.

Pietilä, Veikko (2002) Siltasotaa Tampereella — julkinen keskustelu Koskenniskan siltahankkeesta. *Kunnallistieteellinen aikakauskirja* 30:2, 136–153.

Pietilä, Veikko (2010) Yleisönosasto ja internet keskusteluareenoina. Teoksessa *Pietilä Veikko ja julkisuuspiiri. Julkisot, yleisöt ja media.* Tampere: Tampere University Press.

Pääkkönen, Irmeli & Varis, Markku (2000) *Kriittinen lukutaito.* Helsinki: Finn Lectura.

Rahkonen, Keijo & Roos J.P. (1990) Kovaa pehmeää vai pehmeää kovaa? — dialogi kvalitatiivisesta tutkimuksesta ja vähän kvantitatiivisestakin. Teoksessa Takala, Pentti & Helminen, Ilmari (toim.) *Hyvinvointi ja muutosten Suomi.* Helsinki: Huoltaja-säätiö, 230–241.

Railo, Erkki (2011) Tunteista politiikkaa. Teoksessa Railo, Erkki & Vares, Vesa. *Oikeistopopulismien monet kasvot. Perussuomalaisuus poliittisen historian ja mediatutkimuksen näkökulmista.* Hyvinkää: Suomen Toivo –ajatuspaja, 59–87.

Raittila, Pentti (2009) Journalismin maahanmuuttokeskustelu: hymistelyä, kriittisyyttä vai rasismin tukemista? Teoksessa Keskinen, Suvi, Rastas, Anna & Tuori, Salla (toim.) *En ole rasisti, mutta...Maahanmuutosta, monikulttuurisuudesta ja kritiikistä.* Tampere: Vastapaino, 67–76.

Raittila, Pentti (2000) *Ydinjätteen loppusijoitus mediassa. Julkishallinnon ydinjätetutkimusohjelmaan liittyvä joukkoviestinnän seurantatutkimus.* Journalismin tutkimusyksikkö, Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos. Julkaisuja C30.

Reunanen, Esa (2003) *Budjettijournalismi julkisena keskusteluna. Tekstianalyttisiä näkökulmia suomalaiseen ja ruotsalaiseen budjettikirjoitteluun.* Acta Electronica Universitatis Tampereensis 300. Tampere: Tampereen yliopisto.

Rhee, June Woong (1997) Strategy and Issue Frames in Election Campaign Coverage: A Social Cognitive Account of Framing Effects. *Journal of Communication* 47 (3). Summer, 26–48.

<http://helios.uta.fi:2124/ehost/detail?vid=3&sid=5a00c99f-cc49-42ad-a974-a59d6837f113%40sessionmgr104&hid=121&bdata=JkF1dGhUeXBIPWNvb2tpZSxpcCx1aWQmc2l0ZT1laG9zdC1saXZlJnNjb3BIPXNpdGU%3d#db=ufh&AN=9711171426> Viitattu 10.11.2012.

Ridell, Seija (1998) Sanomalehden lukija — tuo kuuliainen kuluttaja. Teoksessa *Journalismikritiikin vuosikirja, Tiedotustutkimus* 2/1998, 92–100.

Rivers, William L, McIntyre, Bryce & Work, Alison (1988) *Writing Opinion: Editorials*. Ames: Iowa State University Press.

Ruostetsaari, Ilkka (2011) Populistiset piirteet vennamolais-soinilaisen puolueen ohjelmissa. Teoksessa Wiberg, Matti (toim.) *Populismi. Kriittinen arvio*. Helsinki: Edita, 147–174.

Sarajärvi, Anneli (2002) *Sairaanhoidon opiskelijoiden hoitotyön näkemyksen muotoutuminen sairaanhoitajakoulutuksen aikana*. Oulun yliopisto. Hallinnon ja terveystieteiden laitos. Oulu: Oulu University Press.

Sparks, Colin (2000) Introduction: The Panic over Tabloid News. Teoksessa Sparks, Colin & Tulloch, John (ed.) *Tabloid Tales. Global Debates over Media Standards*, 1–40. Oxford: Rowman & Littlefield Publishers Inc.

Stewart, Julianne, Mazzoleni, Gianpietro & Horsfield, Bruce (2003) Conclusion: The Power to the Media Managers. Teoksessa Mazzoleni, Gianpietro, Stewart, Julianne & Horsfield, Bruce (ed.) *The Media and Neo-Populism. A Contemporary Comparative Analysis*. London: Praeger, 217–238.

Suhonen, Pertti (2012) Mielipidekyselyt vaalijournalismissa. Teoksessa Borg, Sami (toim.) *Muutosvaalit 2011*. Helsinki: Oikeusministeriö, 43–61.

http://www.oikeusministerio.fi/fi/index/julkaisut/julkaisuarkisto/162012muutosvaalit2011/Files/MSO_16_2012_Muutosvaalit_2011_352_s.pdf Viitattu 01.01.2013.

Taggart, Paul (2000) *Populism*. Philadelphia, PA: Open University Press.

Teikari, Erkki (1981) Sanomalehdistön tehtävät. Teoksessa Salminen, Esko (toim.) *Sanomalehdistö Suomessa*. Espoo: Weilin + Göös.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli (2013) *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Toivonen, Timo (2011) Perussuomalaisten nousun taustoista. Teoksessa Wiberg, Matti (toim.) *Populismi. Kriittinen arvio*. Helsinki: Edita, 82–93.

Vares, Vesa (2011) Mitä on populismi? Teoksessa Railo, Erkki & Vares, Vesa. *Oikeistopopulismien monet kasvot – perussuomalaisuus poliittisen historian ja mediatutkimuksen näkökulmista*. Hyvinkää: Suomen Toivo –ajatuspaja, 8–17.

Vares, Vesa (2011) Johtopäätökset: jatkumoa ja ainutlaatuisuutta. Teoksessa Railo, Erkki & Vares, Vesa. *Oikeistopopulismien monet kasvot – perussuomalaisuus poliittisen historian ja mediatutkimuksen näkökulmista*. Hyvinkää: Suomen Toivo –ajatuspaja, 54–58.

Väliverronen, Jari & Kunelius, Risto (2009) Poliittikan journalismi medioitumisen aikakaudella. Teoksessa Väliverronen, Esa (toim.) *Journalismi murroksessa*. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press, 225–247.

Waisbord, Silvio (2003) Media Populism: Neo-Populism in Latin America. Teoksessa Mazzoleni, Gianpietro, Stewart, Julianne & Horsfield, Bruce (toim.) *The Media and Neo-Populism. A Contemporary Comparative Analysis*. London: Praeger, 197–216.

Wahl-Jorgensen, Karin (1999) Ensuring richness and diversity of representation in the public sphere: Mass media as forums for democratic debate. *Journal of the Northwest Communication Association*, 27, 24–52.

Wahl-Jorgensen, Karin (2002) Understanding the Conditions for Public Discourse: four rules for selecting letters to the editor. *Journalism Studies* 3 (1), 69–81.

Wahl-Jorgensen, Karin (2007) *Journalists and the Public. Newsroom Culture, Letters to the Editor and Democracy*. New Jersey: Hampton Press Inc.

Wiberg, Matti (2011) Mitä populismi on? Teoksessa Wiberg, Matti (toim.) *Populismi. Kriittinen arvio*. Helsinki: Edita.

Muut lähteet

Ainola, Olli (2012) Analyysi: Rökäletappio Soinille, neljännesmiljoona äänestäjää hylkäsi perussuomalaiset. *Talouselämä*. 28.10.2012.
<http://www.talouselama.fi/uutiset/analyysi+rokaletappio+soinille+neljannesmiljoona+aanestajaa+hylkasi+perussuomalaiset/a2152714> Viitattu 15.4.2013.

Espo, Markku (2011) Poikkeusvaaleista poikkeushallitukseen. *Kymen Sanomat*.
[http://www.kymensanomat.fi/Mielipide---](http://www.kymensanomat.fi/Mielipide---Kolumnit/2011/05/12/Poikkeusvaaleista+poikkeushallitukseen/2011311148954/68)
Kolumnit/2011/05/12/Poikkeusvaaleista+poikkeushallitukseen/2011311148954/68
Viitattu 15.4.2013.

Espo, Markku (2013) Sähköpostikeskustelu 16.4.2013.

Kymen Sanomien mediatiedot. <http://www.kymensanomat.fi/mediatiedot>. Viitattu 01.04.2013.

Mäkinen, Esa (2011) HS-arvokartta: Soini johtaa vasemmistopuoluetta. *Helsingin Sanomat*.
<http://www.hs.fi/politiikka/artikkeli/HS-arvokartta+Soini+johtaa+vasemmistopuoluetta/1135265548291> Viitattu 1.3.2013.

Perussuomalaisten verkkosivut. <http://www.perussuomalaiset.fi/arvomaailmamme/> Viitattu 1.3.2013.

Salomaa, Janne (2013) Kiire kirittää vuoden journalistia. *Journalisti*. 11.4.2013.
<http://www.journalistiliitto.fi/journalisti/lehti/2013/05/uutiset/kiire-kirittaa-vuoden-journalist/>
Viitattu 25.05.2013.

Tossavainen, Reijo (2011) Suomeen hätätilahallitus viimeistään syksyllä. Blogikirjoitus. *Uusi Suomi*. 13.7.2011. <http://reijotossavainen.puheenvuoro.uusisuomi.fi/111250-suomeen-h%C3%A4t%C3%A4tilahallitus-viimeist%C3%A4%C3%A4n-syksyll%C3%A4> Viitattu 1.3.2013.

Vainio, Kari (2011) Ville Perna laski viikko sitten TS:ssa perussuomalaisten paikat tarkalleen. *Turun Sanomat*. 18.4.2011.
<http://www.ts.fi/uutiset/kotimaa/214412/Ville+Perna+laski+viikko+sitten+TSssa+perussuomalaisten+paikat+tarkalleen> Viitattu 1.4.2013